

Bijbel, overlevering en gezag : aan katholiek en protestantsch adres

<https://hdl.handle.net/1874/235998>

mm 13199

Plc. 61-17

**BIJBEL,
OVERLEVERING EN GEZAG.**

AAN

KATHOLIEK

EN

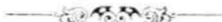
PROTESTANTSCH ADRES.

DOOR

A. B. LEYSER,

R. K. PR.

Kerkelijk Goedgekeurd.

UTRECHT,
DEKKER & VAN DE VEGT.
1876.

BIJBEL,
OVERLEVERING EN GEZAG.

22k 61
17

**BIJBEL,
OVERLEVERING EN GEZAG.**

AAN

KATHOLIEK

EN

PROTESTANTSCH ADRES.

DOOR

A. B. LEYSER,

R. K. PR.

Kerkelijk Goedgekeurd.

BIBL. CONV.

— G. V. M. —

WIJCHENS

UTRECHT,

DEKKER & VAN DE VEGT.

1876.

Stoomdruk van P. W. VAN DE WEIJER, Utrecht.

IMPRIMATUR.

J. H. WENSING,
Emer. Prof. Libr. Cens.

ULTRAJ. 1 Martii 1876.

VOORWOORD.

Ik weet wel, de onbarmhartige kritiek zegt, dat er weinige boeken zijn, welke de namen der Schrijvers mogen dragen, daar er geen enkel boek bestaat, hetwelk het werk van één' mensch is. Maar het is mij ook duidelijk, dat een schilder die zijn verfstoffen, of een bouwmeester die zijn bouwstoffen koopt, niet ophoudt schilder of bouwmeester te zijn. Zuivere wijn, wordt door versnijding, somtijds smakelijker. Waar is de vader, die zijn kind ruw terug stiet, als het spartelend en zuchtend pogingen in 't werk stelde om langs zijn knieën of stoelsport zijn schouders te beklimmen? Welnu, ik erken het gaarne, ook ik heb de schouders van anderen beklommen, om door hunne hulp, een steentje aan 't geestelijk gebouw mijner katholieke en protestantsche broeders bij te dragen. De geringste vrucht, zal daarom voor mij reeds groot loon zijn, hetwelk ik ook alleen door dezen arbeid gezocht heb. God zegene mijne pogingen!

I.

Wat is de Bijbel?

Het geloof is een' deugd, waardoor wij onfeilbaar voor waar houden, alles, wat God geopenbaard heeft, en ons door zijn' Kerk te gelooven voorsteld. Ik zeg: het geloof is een deugd; want die het geloof bezit, denkt niet nu en dan slechts en erkent wat God geopenbaard heeft, maar is altijd daartoe bereid en geneigd, zoo dikwijls hem iets, door God geopenbaard, te gelooven wordt voorgesteld.

De wijze, waarop God ons vele dingen openbaarde, is zeer verschillend. Door de schoone inrichting van al 't geschapene, geeft Hij ons te kennen, hoe groot en schoon, hoe wijs en goed Hij is. Wordt nu alleen deze openbaring bedoeld, als er sprake is van alles te gelooven, wat God geopenbaard heeft? Neen, dat is slechts de *natuurlijke* openbaring, wier kennis tot ons heil niet toereikend is. God gaf ons ook een *bovennatuurlijke* openbaring, d. i., Hij leerde

ons de waarheden kennen, die wij ter zaligheid moeten weten en gelooven.

Tot dat einde gebruikte God, in 't begin der tijden, de stamvaders des menschelijken geslachts, Adam, Noë, Abraham, Isaäk en Jakob. Aan deze personen verscheen Hij persoonlijk, sprak met hen of zond een' engel en openbaarde hun vele geheimen en waarheden, omtrent Zichzelven, Zijn natuur en wezen; wat Hij wilde gedaan of nagelaten hebben. Hij gaf hun te verstaan, dat de mensch door de zonde van 't eerste menschenpaar ongelukkig, door den Verlosser gered zou worden en zodoende wederom 't recht op den nu gesloten hemel erlangen en de vriendschap Gods deelachtig worden.

Later zond God Mozes en de profeten, waaronder Daniël, Elias, Isaias, en anderen, door wier bemiddeling Hij vooral den Joden vele openbaringen gaf, aangaande den Verlosser, wie en wat Hij zijn zoude, uit wie, waar en wanneer Hij geboren zou worden. Door Mozes gaf God den Joden de tien geboden en andere bevelen hoe de mensch Hem moest aanbidden en dienen.

Eindelijk kwam Jesus Christus, de Koning der Profeten, om de openbaringen Gods in en door zijn Persoon te voltooien en ons alles mede te deelen wat tot ons heil en onze zaligheid noodzakelijk is.

De waarheden, aan de Patriarchen of Aartsvaders geopenbaard, werden tot aan Mozes' tijd, dus gedurende 2400 jaren, mondeling overgeleverd. Mozes begon met ze gedeeltelijk op te teekenen, zoo ook de profeten, terwijl de Apostelen ons voor een *klein gedeelte* Jesus-woorden en daden in schrift hebben nagelaten. De verzameling nu dier geschriften bijeengenomen noemen we de *H. Schrift* of den *Bijbel*.

Hoe wordt de H. Schrift ingedeeld?

In twee deelen, de boeken des ouden en des nieuwen-Testaments; tot elk deel behooren weder verschillende, onder Gods ingeving geschreven boeken of onderdeelen. Het eerste deel omvat de boeken des *ouden-Verbonds*, welk verbond of welke overeenkomst steunde op Gods beloften aan de Aartsvaders, aan Mozes en Abraham gedaan, dat uit het Joodsche volk de Messias zou geboren worden, dat Hij hen naar 't beloofde land voeren en met tijdelijke goederen zou zegenen. Van hunne zijde moesten de Joden, voor dat alles, God plechtig belooven, Hem alleen te zullen aanbidden en dienen en Zijne geboden na leven. Het was een verdrag of verbond, dat eenerzijds de be-

loften Gods, anderzijds de verbindtenissen van 't Joodsche volk jegens God inhield. Hoe God en de Joden 't verbond naleefden, leeren ons de boeken des Ouden-Testaments.

Dit verbond zou echter slechts van kracht zijn tot aan de komst van den Messias, door wien God met de menschen een *nieuw-verbond* zou aangaan, om 't oude te volmaken. Jesus toch, belooft genade, vergiffenis van zonden en en de eeuwige zaligheid, indien de mensch alles gelooft wat God door Hem geopenbaard heeft, en alles onderhoudt, wat Hij geboden heeft, eene overeenkomst dus met wederzijdsche verplichtingen, hoewel van Gods kant louter genade en barmhartigheid ten grondslag ligt en geen eigenlijke verplichtingen, wijl Hij ons niets schuldig is.

Uit welke boeken bestaat het O. Testament?

In 't algemeen: 1.) uit geschiedkundige, 2.) uit onderwijzende en 3.) uit profetische boeken.

I. Tot de *geschiedkundige* boeken worden gerekend de werken van Mozes, in vijf boeken

verdeeld, die men *Pentateuchum* noemt. Het boek GÉNESIS (boek der schepping) bevat het verhaal der schepping en de gebeurtenissen tot aan de verlossing der Joden uit de slavernij van Egypte; het boek EXÔDUS (boek des uitgangs) verhaalt ons de wonderdadige reis der Israëlieten door de woestijn en de afkondiging der tien geboden op den berg Sinaï; het boek LEVITICUS beschrijft ons de plechtigheden en ceremoniën bij de H. Godsdienst oefeningen, benevens de verplichtingen en de leefwijze der priesters en levieten; het boek NUMERI (boek der getallen) behelst de telling van Israëls kinderen, alsmede regels en voorschriften met betrekking tot tucht en orde; eindelijk 't boek DEUTERONOMIUM (boek der tweede wet), bevatte een kort overzicht van reeds bestaande wetten, en voorzien van uitleggingen en verklaringen ten dienste van hen, die nog niet volledig onderwezen waren.

Verder worden tot de geschiedkundige boeken gerekend, het boek JOSUÉ, het boek der RECHTEREN; de vier boeken der KONINGEN, die meer in 't algemeen de geschiedenis van Gods volk bevatten, terwijl de twee boeken, PARALIPOMÉNON genaamd, een aanhangsel zijn van de boeken der Koningen; verder 't boek ESDRAS, NEHEMIAS en de twee boeken der MACHABEËN, waarin de

strijd van eenige heilige en vermaarde personen wordt verhaald voor godsdienst en vaderland; eindelijk de boeken RUTH, TOBIAS, JUDITH, ESTHER en JOB, welke boeken de geschiedenis der personen inhouden, wier namen ze dragen.

God deed de geschiedenis van Zijn volk opteekenen, ten einde de waarheden van den godsdienst ongeschonden te bewaren en den Joden de trouw te toonen, waarmêe Hij van Zijn kant het *verbond* onderhield. Nooit ontbrak er iets aan Zijn' beloften; overvloedige zegeningen, diepe rust en vrede waren 't deel der Joden, zoo zij van hunne zijde de voorwaarden van 't verdrag nakwamen, terwijl ze bij schending, de vreeselijkste straffen moesten ondergaan.

Het oud-Testament moest bovendien den volken toonen, dat Gods voorzienigheid de wereld bestuurt, dat Hij alleen de teugels van 't bewind aller koninkrijken in handen houdt, en alles doet dienen tot de vervulling van zijn barmhartig en liefdevol doel n. l. de verlossing van den mensch door zijn eenigen Zoon Jesus Christus.

Daarom liet God al die gewichtige waarheden opteekenen, opdat ze tot aan de voleinding der eeuwen zouden bewaard blijven, de menschen zich er aan spiegelen en er uit zouden leeren.

2. De *onderrichtings boeken* zijn: DE PSALMEN DAVIDS (150 in getal); het boek der SPREUKEN, DE ECCLESIASTES, HET HOOGLIED van Salomon, het boek der WIJSHEID en de ECLECIATICUS. God wilde niet alleen de voorwaarden vaststellen van Zijn verbond met Israël, maar ook het volk die voorwaarden helpen vervullen, door hunne harten tot deugd te vormen. Vandaar 't bestaan der bovengenoemde boeken, vol van de wijste grondregels en raadgevingen, zoodat de heidensche wetgevers en wijsgeeren, met Mozes, David, en anderen vergeleken, verre op den achtergrond staan, wijl dezen op goddelijke ingevingen en gezag, genen op bloot menschelijke berekeningen steunen.

3. Tot de PROFETISCHE boeken behooren: de boeken ISAÏAS, JEREMIAS, ESECHIEL, DANIEL alsmede de boeken der twaalf kleine profeten, aldus genoemd, omdat ze óf minder schreven dan eerstgenoemden, óf omdat minder werken van hunne handen tot ons zijn gekomen. De namen dezer profeten zijn: *Osee*, *Joël*, *Amos*, *Abdiás*, *Jonas*, *Micháeas*, *Nahum*, *Habacuk*, *Sophonías*, *Aggaeus*, *Sachariás* en *Malachías*.

Door de waarheden, die dezen boeken bevatten, wilde God Zijn volk te verstaan geven, dat het verbond met hen aangaan slechts

tijdelijk was, en de joden het oog moesten richten op een verhevener verbond, dat 't oude moest vervangen, te sluiten door Hem en met Hem, dien de profeten voorzeiden, en geen vertrouwen moesten hebben op schaduwen, voorafbeeldingen en offerdieren, wijl dit alles slechts diende om hen geschikt te maken, den Verlosser bij Zijn' komst te erkennen en op te nemen. De profeten deden het ongenoegzame van 't Oud-Verbond en van hunne eigene krachten duidelijk uitkomen, en wekten zoodoende het hartelijk verlangen naar den Messias op, en hielden de verwachting op Hem gaande.

Welke boeken behooren tot het N. Testament ?

Het N. Testament bestaat uit: 1. (de vier Evangelien, 2.) de Handelingen der Apostelen, 3) de Brieven van den H. Paulus en eenige andere Apostelen en 4) de geheime Openbaring van den H. Joannes.

Van deze boeken zijn de Evangelien en de Handelingen der Apostelen *geschiedkundig*, de Brieven *onderwijzend* en de Openbaringen van den H. Johannes *profetisch* of *voorzeggend*.

1. De vier evangeliën. Evangelie beteekent

in onze taal: „boodschap”. Wanneer een ter dood veroordeelde gevangene eens een bericht ontving van den volgenden inhoud: „De zoon des Konings komt weldra om u persoonlijk uit uwe boeien te ontslaan; en vrijheid en leven te schenken, dan ware dat voorzeker een blijde tijding of boodschap voor den ongelukkige. De Evangeliën verkondigen ons echter een nog veel verrassender en gelukkiger boodschap, de boodschap n. l. dat de Zoon van den Koning der koningen, de Zoon Gods is mensch geworden en onder ons heeft geleefd, en dat Hij, na ons met zijn hemelschen Vader en ons heil bekend te hebben gemaakt, ons door Zijn lijden en dood uit Satans boeien verlost, den hemel geopend en den weg er heen door woord en voorbeeld heeft aangewezen.

De namen der Evangelisten, die ons Jesus' geboorte, leven, lijden, en sterven, verrijzenis en hemelvaart opteekenden zijn: *Matthaeus*, *Marcus*, *Lucas* en *Joannes*.

2. De Handelingen der Apostelen. Het boek, waarin de H. Lucas de Handelingen der Apostelen opteekende, meldt ons, wat door de Apostelen, vooral door den H. Paulus, gedaan is voor de Kerk Gods op aarde; hoe ze op Jesus' bevel uitgingen om Zijn' leer te verkondigen en hen, die deze leer aannamen, door

't doopsel in de Kerk opnamen, alsmede; hoe Jesus' Kerk zich allengs over de geheele aarde uitbreiden.

3. De Brieven der Apostelen. In 't geheel schreven de Apostelen een-en-twintig brieven. Veertien er van richtte de H. Paulus aan de inwoners van verscheidene steden, aan verschillende natiën en volkeren. Van de zeven overige schreef er de H. Petrus twee, de H. Jacobus één, de H. Joannes drie en de H. Thaddaeus één. Wjl deze brieven niet uitsluitend aan bepaalde christelijke gemeente gericht zijn, maar een algemeen karakter dragen, worden ze ook wel *katholieke* of *algemeene brieven*, genoemd.

De Apostelen ontvouwen, in dezen brieven, den Christenen van dien en dezen tijd de leer die zij van Jesus hadden ontvangen. Zij pasten deze leer *deelsgewijze* toe, naarmate de omstandigheden, plaatsen en personen zulks vorderden. Het was eene terugwijzing op hun mondelinge leer, waardoor de Christenen het geloof was geworden.

4. De *Apocalypsis* of Openbaring van den H. Joannes heeft een *profetisch* of voorzeggend karakter. Zooals het oude Verbond een volmaakter voorbereidde, dat door de joodsche wet werd aangekondigd en voorafgebeeld,

evenzoo moest het nieuw-Verbond, door Jesus Christus gesloten, ons ten richtsnoer verstrekken tot een nauwere vereeniging met God op de wereld en in den hemel. Daarom koos God den Profeet der nieuwe wet, Joannes uit, om ons bekend te maken met het lot van Jesus' Kerk op aarde tot aan de voleinding der eeuwen en dit niet alleen, maar ook om ons tevens te wijzen op de onuitsprekelijke vreugde, welke hun ten deel zal vallen, die *met* en *in* de Kerk lijden en strijden, tot dat de volkomene overwinning op den duivel, de wereld en 't vleesch behaald is.

De Bijbel is een goddelijk boek.

Op zekeren tijd zond Keizer Constantijn, een eigenhandigen brief aan den kluisenaar Antonius. De leerlingen van den heilige stonden verwonderd dat een zoo machtig keizer persoonlijk aan een armen kluisenaar schreef. „Is dat zoo wonderbaar,” zeide de heilige, „dan moet het u nog veel meer verwonderen, dat de almachtige God Zelf een' brief aan ons arme, zondige menschen heeft geschreven. De Bijbel is die brief, door God aan ons gericht.” De martelaars gaven daarom liever hun

bloed en leven, dan dien brief te bespotten of den inhoud te miskennen. Uit eerbied voor dat geschrift, las de H. Carolus Baromacus steeds geknield den Bijbel; uit eerbied hoort de katholiek staande zijn inhoud voorlezen; dat woord acht hij door God Zelf tot hem gesproken, wijl 't geen menschelijk; maar een goddelijk werk is.

De boeken immers, waaruit de Bijbel bestaat zijn te zamen en afzonderlijk door God ingegeven, niet slechts de *voorzeggingen*, die er in voorkomen, maar ook de *waarheden*, welke de schrijvers noch door 't natuurlijke licht der rede, noch door eenig menschelijk hulpmiddel konden kennen. Door de Geest Gods (aangespoord *schreven* zij, en de genade en bijstand Gods bestuurde hen in de *keuze* der waarheden, die ze moesten opteekenen. Het was de bijzondere bijstand des H. Geestes, die hen tegen *dwaling* beschermde, zoowel in 't opteekenen van feiten als in 't omschrijven van geloofs- en zedeleer.

„Is de echtheid des Bijbels zoo onbetwistbaar“? hoor ik me vragen door een heden-daagschen geleerde, Ja, een boek is echt, als het in der daad van den schrijver afkomstig is, wiens naam het draagt.

Twijfelt ge aan de echtheid der werken van

Hooft, Vondel en Cats? Ge zegt neen! Doch hoe weet ge, dat die werken werkelijk zijn geschreven door hen, wier namen ze dragen? „Omdat van oudsher iedereen verzekert en nog beweert, dat ze aan hen moeten toegeschreven worden; de overlevering zegt het ons. Anders te oordeelen, zou op zijn minst genomen, dwaas zijn, niet waar?” Welnu, een getuigenis duizendmaal sterker en zekerder door hare oudheid, zegt ons, dat de boeken des Bijbels geschreven zijn, door de mannen, die als hunne schrijvers worden aangegeven.

Kent ge iemand, die zijn leven heeft gegeven, of het zou willen geven, om de echtheid van Vondels werken, enz. te bevestigen? Neen, vriend! zulk een mensch kan men niet aanwijzen. Duizenden Joden en Christenen echter hadden hun leven veil om de *echtheid* des Bijbels staande te houden; duizenden zijn nog bereid hun leven daartoe te geven. Zulke getuigen verdienen waarlijk wel ons geheele vertrouwen.

Een andere getuigenis, die de echtheid des Bijbels bevestigt en verzekert, steunt op het *gezag* en de *verklaring* van twee groote volkeren gedurende een' tijdsverloop van 3500 jaren. Is een dergelijke getuigenis niet voldoende om 't geloof van den Christen of van wien ook, aan de echtheid des Bijbels te wettigen.

Maar wie bewijst mij, dat de oorspronkelijke, echte, door Gods ingeving geschreven Bijbel, zonder vermindering, bijvoeging of vervalsching, tot ons is gekomen?" vraagt men verder. En ik antwoord met een wedervraag: Hoe weet ge, dat de werken van Virgilius, Plato, en Caesar onvervalscht tot ons zijn gekomen? „Wel, door 't gezag der voortlevende overlevering, waardoor mij ook de schrijvers dier werken bekend zijn", wordt er geantwoord." Hoor nu mijn' bewijsvoering. De geschiedenis zegt ons, dat duizende Joden en Christenen den marteldood stierven, om de waarheid der H. Schrift te bevestigen. Wie liet zich het leven benemen om te bevestigen, dat de werken van Virgilius en meer andere schrijvers onvervalscht, zoo als ze door de schrijvers geschreven zijn, tot ons zijn gekomen? Niemand! Ik ga nog verder en zeg: de H. Schrift is *niet* vervalscht om de eenvoudige reden, dat het *onmogelijk* is. Bepalen we ons eerst bij de boeken des ouden Testaments.

1. Voor de afscheiding der tien stammen, behorende de vervalsching tot de onmogelijkheden. Zeg eens, hoe zou 'tiemand durven bestaan, eigenmachtig onze grondwet te veranderen? En aangenomen, dat het gebeurde, zou het dan geen protesten regenen? Welnu,

de jood achtte het Testament hooger, dan wij onze grondwet; in elk huisgezin was het aanwezig en werd het dagelijks voorgelezen, terwijl 't oorspronkelijke geschrift in 't Tabernakel bewaard, op gezette feestdagen, door de priesters aan het volk werd voorgelezen.

Veronderstel eene poging tot vervalsching, duizenden stemmen zouden zich daartegen verzet hebben, maar nergens vinden wij van zoodanige poging melding gemaakt.

Een oude overlevering zegt zelfs, dat de letters waren geteld om vervalsching te voorkomen.

2. Na de scheuring der tien stammen was de vervalsching ook niet mogelijk. Wanneer de twee stammen, die Davids huis getrouw bleven, de boeken der wet vervalscht hadden, welk een' opschudding zou dat niet veroorzaakt hebben bij de andere stammen, hunne doods-vijanden; de geschiedenis meld er ook niets van.

Bovendien is het *Pentateuchum* der tien afgescheidene stammen in alles gelijk aan dat der Joden.

3. Ook na de komst van den Messias was de vervalsching onmogelijk; want van dit tijdstip af, zijn de boeken des ouden-Testaments in handen van twee elkander vijandige volkeren, joden en christenen.

Vervalschten de Joden, de Christenen zouden zich er tegen verzet hebben; hadden de christenen eene vervalsching durven bestaan, de Joden zouden deze verworpen hebben. Tot verder bewijs dient nog, dat het oude Testament, hetwelk de Joden nu nog in handen hebben, en het oud-Testament, dat reeds 250 jaren voor Christus te Alexandrië in de boekenzaal werd geplaatst, volkomen overeenstemmen met dat der Christenen.

De vervalsching van het nieuwe Testament is al evenmin mogelijk.

1. Onmogelijk vóór de afscheuring der Grieken. Wie zal de mogelijkheid toegeven, dat een boek kan vervalscht, verminkt of verdraait worden, dat zich in duizenden handen bevindt, zonder dat zulks bekend werd? De christenen zouden er zich zeer tegen verzet hebben; want op dit punt waren zij ten allen tijde en zijn ze nog heden, zeer gevoelig. De H. Augustinus verhaalt ons dienaangaande de volgende gebeurtenis. Een Bisschop in Afrika verwisselde in zijn predikatie een woord des evangelies met een ander; dat hem meer geschikt voorkwam. Terstond kwam 't volk daartegen op, hetgeen zoo hoog liep, dat hij het woord moest terugnemen en het Bijbelwoord gebruiken, wilde hij niet door zijn volk verlaten

worden. Daarbij zijn de afdruksels, die de Oostersche Christenen bezitten, volmaakt gelijk aan die, waarvan de Westersche Christenen zich bedienen.

2. Ook na de scheuring der Grieken is vervalsching niet aan te nemen. Indien de Latijnsche Kerk het nieuw-Testament had willen vervalschen, hare doodsvijandin, de Grieksche kerk, zoo twistziek, zoo boosaardig achterdochtig, zou zich tegen deze heiligschende daad verzet hebben met al 't geweld van haren haat. Nooit heeft zij echter de minste beschuldiging dieaangaande behoeven te doen. Het nieuw-Testament, bij haar in gebruik, is in alles volkomen gelijk aan dat der Latijnsche Kerk.

Toen Luther den tekst uit den brief aan de Romeinen „wij houden er voor, dat de mensch gerechtvaardigd wordt door het geloof, vervalschte, door er 't woordje „*alleen*” tusschen te voegen, kwam de geheele Kerk daar tegen op en veroordeelde zijn' godvergetene handeling. Altijd hield de Kerk als trouwe moeder de wacht over woord en zin van haar Bijbelschat om hem tegen vervalsching te vrijwaren.

Nadat het Concilie van Niceaea, in 't jaar 325 de lijst der echte boeken des Bijbels had opgemaakt, heeft zij hare waakzaamheid ver-

dubbeld, zoodat er geen vervalsching mogelijk is, zooals we later zullen zien.

Nu wij in korte trekken den Bijbel en zijn zakelijken inhoud hebben leeren kennen, kunnen we verder gaan en zien, hoe de katholieken en protestanten de Bijbel beschouwen en gebruiken.

Het beginsel van het katholiek geloof is: *het onfeilbaar gezag der Kerk in geloofszaken*; de grondregel van de protestantsche godsdienst is; *het bijzonder onderzoek des Bijbels*, zoodat zij slechts gelooven, wat ze zelf door eigen onderzoek en uitlegging in den Bijbel kunnen ontdekken, als dienstig voor hun heil.

In hoe verre het eerste en laatste beginsel steek houdt, zal ons het volgende leeren. Eenige uren aan oprecht onbevooroordeeld en ernstig onderzoek gewijd, zullen het bewijs leveren, dat het katholiek beginsel, het ware, dat der protestanten valsch en onhoudbaar is.

Wie behoort den Bijbel.

We leven thans in de goude eeuw, in de eeuw, waarin industrie, nijverheid en weten-

schap een ongekende hoogte bereikt hebben, waarvan men in vroegere eeuwen zelfs geen denkbeeld had. Inderdaad, de kinderen dezer wereld gaan vooruit in 't aardsche en 't vergankelijke, maar op 't gebied van den godsdienst en der eenige belangens, heerscht er bijna overal een' grenzenlooze onwetendheid en onverschilligheid, waaruit als vanzelf de verregaanste vooroordeelen van andersdenkenden voortspruiten. Welke bespottelijke meeningen en oordeelvellingen worden er door de protestanten met betrekking tot der katholieken godsdienst al niet opgedischt!

Vraag het den katholieken leek of priesters, die zich in uitsluitend protestansche streken bewegen en zij zullen u feiten van protestantsche onwetendheid verhalen omtrent den godsdienst der katholieken, die aan 't ongeloofelijke grenzen, zoodat ge u afvraagt: hoe is zulks toch mogelijk in de eeuw van vooruitgang, en scherpzinnig onderzoek?

Over geen punt echter koesteren ze zonderling meeningen dan over den Bijbel en 't gebruik er van bij de katholieken. De meeste protestanten weten zelfs niet, dat wij katholieken den Bijbel bezitten. Die langer onder en te midden van katholieken verkeerden, komen eindelijk achter de waarheid, dat de leeraars

de zaak verdraaien, door te leeren: „de protestantsche kerk is alleen in 't bezit des Bijbels.” Geloof me, duizenden onder den arbeidersstand is die waarheid niet bekend. Neem eens de proef op de som en vraag een protestantschen arbeider: „wat dunkt u, zijn de katholieken in 't bezit des Bijbels of niet?” Verwonderd zal hij opzien en u wederkeerig vragen: „hoe kunt ge dat nog vragen, 't is immers algemeen bekend, dat ze niet in 't bezit daarvan zijn.”

Doch niet slechts den middenstand, zelfs de beschaafde stand deelt dikwijls die meening. Tot bewijs diene het volgende voorval: Een katholiek meisje te A. bij twee protestantsche hoofdonderwijzeressen in dienst, kwam op zekeren dag uit de H. Mis, en verhaalde, op de vraag, waarover gepredikt was, dat de priester 't bestaan van 't hoogheilig Altaar-Sacrament, duidelijk en klaar uit den Bijbel had bewezen.

„Wat”, riepen de geleerde Dames uit, „het Sacrament des Altaars uit den Bijbel bewezen; hebben de Katholieken dan den Bijbel?!” „Wel zeker”, hernam het meisje, „weet je dat nog niet?” „Neen, dat hoorden we nooit, en we zullen 't ook niet gelooven, alvorens ons met eigen oogen daarvan overtuigd te hebben.”

De dienstbode ging bij den Pastoor een exem-

plaar vragen en kwam terug met den door Lipman vertaalden Bijbel, en de vraag van den Pastoor of hare huisoversten de Latijnsche en Grieksche talen ook machtig waren, want ook Bijbels, in deze talen geschreven, waren in zijn bezit. Zoo iets is mogelijk 1875 jaren na Christus' geboorte, nadat het heldere (!) licht der reformatie reeds 300 jaren de duistere wereld heeft verlicht!

Die Dames waren zeker in staat netjes en zuiver Fransch, Duitsch, Engelsch en weet ik het, wat nog al meer te spreken; zij waren misschien grondig bekend met Astronomie, Botanie, Philosophie en meer hoogere vakken der wetenschap, zij kenden veellicht Bilderdijk c. s. op hun duimpje, terwijl de eenvoudigste waarheid hun ontging. Welken dunk moeten de kinderen, onder leiding van zoodanige meestersessen, opvatten van hunne medechristenen. Neen, 't schijnt mij niet onmogelijk meer toe, dat er zelfs protestanten uit den hoogereren stand worden aangetroffen, die denken, dat de katholieken geen christenen zijn, juist wijl ze meenen, dat ze den Bijbel missen, volgens hen, de eenige kenbron des heils.

Als de waarheid, omtrent 't bezit des Bijbels nu al zoo miskend wordt, wat dan te zeggen.

van de hoogere waarheden, die de katholieke Kerk het geluk heeft te bezitten! Bedroevende feiten van onwetenschap in katholieke godsdienst zaken zou ik, zelfs van predikanten, kunnen aanhalen, doch 't is hier de plaats niet. In 't voorbijgaan zij gezegd, dat ik onlangs de bibliotheek van een predikant zag uitverkoop, waarin op de drie duizend nummers, geen enkel werk voorkwam, handelende *over*, maar bij honderdtallen, handelende *tegen* den katholieken godsdienst. Hoe zouden de protestanten ons dus kennen? Door schimpen en spotten komt men niet tot de waarheid. Wel is het den predikant en den meer beschaafde lieden bekend, dat de katholieke Kerk in 't bezit des Bijbels is, maar bijna niemand hunner heeft eenige kennis van hare leer en gebruiken, niet dan oppervlakkig, en daaruit volgt van zelfs een *bespottelijke zijde*. Dit wordt ons eerst recht duidelijk als we veel met protestanten omgaan. Niet het volk draagt de schuld dier verregaande onwetendheid, maar de leeraars, die de goê gemeente zulke domheden op den mouw spelden, en de katholieke Kerk als een' vereeniging van dompers en afgodendienaars te pronk stellen, terwijl zij zich zelve uitgeven als de bezitters van het zuivere, in zake des heils alles afdoende Woord Gods.

Wij katholieken zijn eerlijker dan de protestanten en loochenen niets van alles, wat zij op godsdienstig gebied bezitten. Hun geheelen geestelijken schat, *Bijbel en Doopsel*, erkennen we volgaarne en bovendien al het goede, dat we bij hen aantreffen; maar nimmer zullen we toestaan, dat ze ons den kostbaren schat des Bijbels ontfutselen, dien wij van 't begin der christelijke tijdrekening bezitten. Is dit waar dan staat het ook vast, dat wij den Bijbel niet van de protestanten ontvangen hebben en niet konden ontvangen, *omdat wij lang vóór hen bestonden en dus ook vroeger dan zij in 't bezit des Bijbel waren*, hetgeen ik nader zal bewijzen.

1. De Katholieke Kerk is ouder dan het Protestantisme.

Voor dat het protestantisme het levenslicht aanschouwde, was de katholieke kerk reeds lang in wezen, want ze reikt tot aan Christus tijden. Niemand toch betwijfelt het, dat onze godsdienst feitelijk bestaat; met eigen oogen kan men zich er van overtuigen. In alle werldeelen, in alle landen, overal telt ze

hare kinderen, die door een' *in- en uitwendigen* band tot een wondervolle eenheid verbonden zijn, en met den Paus aan 't hoofd, de Kerk uitmaken. Dat die Kerk haar' oorsprong aan Jesus Christus zelve ontleent en dus reeds in de eerste eeuw onzer tijdrekening moet bestaan hebben, bewijzen zelfs alle christelijke sekten, welke in den loop der tijden, den moederschoot verlieten, om een geloofszaakje op eigen hand te beginnen. Zoo als afgevallen en droog hout op een dorre heide ten bewijze dient, dat zich in de nabijheid een groenen boom bevindt of bevonden heeft, zoo ook geven de genoemde sekten een doorslaand bewijs voor 't bestaan der katholieke Kerk, van de vroegste tijden af. Van wie immers hebben zich de grieksche en russische schismatieke kerken losgescheurd? Vraag het aan de geschiedenis en zij zal u zeggen: van de roomsch katholieke Kerk. Tegen wie verzetten zich Luther, Calvijn en consorten? Was het niet tegen de katholieke Kerk. Deze, hunne moeder, wilden ze omverhalen, zooals Luther op den kanzel uitschreeuwde en in geschriften en bladen alom verkondigde; zij bestond dus toen feitelijk Tegen zeepbellen gaat men zoo dolzinnig niet te werk, ze zijn niet te vreezen, maar spatten van zelfs wel uit een.

Welken strijd voerden de Monophijsiten, Nestorianen, Arianen en alle overige sekten der eersten eeuwen? Het antwoord hierop, is een openbaar geheim: strijd tegen de roomsch katholieke Kerk.

Uit het voorgaande besluiten wij: de Kerk en met haar de katholieke godsdienst, strekt zich uit tot de eerste tijden, tot Christus Zelfen, daar men zich toch niet kan loscheuren van noch verzetten tegen iets, wat niet bestaat.

Laten wij de zaak van een andere zijde beschouwen, en toelichten door de vergelijking der Kerk met een' tooren, wiens spits het Pausdom is. Van Christus tijden af, was die spits altijd in wezen, want van onze tegenwoordigen Paus, klimt men, als langs een ladder, onafgebroken tot den eerste paus, den H. Petrus op, tot wien Christus eens sprak: „*Gij zijt Petrus en op deze steenrots zal Ik mijne Kerk bouwen, en de poorten der hel zullen haar niet overweldigen,*” (Matth. 16, 18.) en: „*weid mijne lammeren, weid mijne schapen.*” (Joan. 21, 15—17.) Die ladder bestaat van den H. Petrus af, tot aan Pius IX uit 259 sporten. Is er nu altijd een Opperherder, een opperhoofd geweest, dan ook heeft er sedert dien tijd een' kudde, hebben er onderdanen bestaan. Hier, ik weet het wel, geraken de protestanten geheel in vuur; en leggen een bundel aan- en opmerkingen

tegen het Primaat van Petrus en zijn opvolgers aan mijn' voeten. Stilzwijgend echter, het onderwerp eischt het, moet ik die bemerkingen voorbijgaan, maar rotsvast is en blijft toch de gevolgtrekking, uit die onafgebrokene opvolging der roomsche Bisschoppen gemaakt, dat de katholieke Kerk, sedert Christus' tijden, feitelijk bestaat. Dit is dus een uitgemaakte zaak, maar dan besluit ik daaruit ook verder.

Wij bestonden reeds lang toen de naam der protestanten nog verre te zoeken was. Dit zou niet zoo zijn, als zij konden bewijzen, dat ook hunne godsdienst van Christus' tijden af dagteekent; in dit geval zouden we even oud zijn. De protestanten, moeten dat bewijs zeer zeker altijd schuldig blijven. Konden ze gedane zaken doen keeren, en de geschiedenis omverhalen en tot het niet terug voeren, dan zouden tevens dag en datum var 't ontstaan hunner religie en de namen harer stichters verdwijnen; maar dat is hun niet gegeven. Welnu, zij (de geschiedenis) heeft geboekt, dat Jesus vóór meer dan 1800 jaar leefde en dat de protestantsche godsdienst nog niet den ouderdom van 500 jaar bereikt heeft. Het zal hun toch niet invallen te beweren, dat Luther, Calvijn en andere zoogenaamde reformatoren, leerlingen van Christus zijn geweest? Hoe zullen ze dan bewijzen kunnen, dat

hunne godsdienst zich uitstrekt tot aan Christus' tijden, en zij dus *even oud* zijn als wij?

„Draaf niet zoo onbeteugeld door, zonder ons goed begrepen te hebben,” voert mij hier een protestant tegemoet: „Luther, Calvijn, enz. zijn niet de *stichters* van onzen godsdienst, maar Christus Zelf heeft haar gegrondvest.— Hoe! erkent ge Luther c. s., uwe geestelijke vaders, niet meer; verloochent ge den grooten man Gods?! Is hij niet de grondlegger uwer religie?! Maar, wie dan?

„Hij is de groote reformator of verbeteraar van den godsdienst,” aldus gaat hij voort. Ah, zoo! Hij is *verbeteraar*!!

Maar zeg mij toch in 's hemels naam, *welken* godsdienst heeft hij verbeterd; de door *Jesus* gestichte?! Het ligt toch niet in uw plan, dat te willen bewijzen: *Luther* de Kerk van *Jesus* verbeterd? *Luther*?!

Menschen zullen zich toch niet verstouten, datgene te verbeteren, wat God Zelf instelde? Dat zou niets meer en niets minder zijn dan Luther boven Christus plaatsen. 't Zou zijn, een' vergoding van den mensch Luther! En hoe komt hij nu onder de goden terecht?! Is daar zijn' plaats? De geschiedenis is daar, om u 't antwoord op die vragen te geven, en wel, niet in zijn belang.

Zij zal u zeggen: „Luther had moeten beginnen met zichzelf te verbeteren, en te recht; want de liefde begint met zichzelfe.

„Waar dwaalt ge heen?” Valt men mij in de rede „de verbetering door mij bedoeld, verstaat ge niet, of ge wilt ze niet begrijpen, dewijl ze u te zeer in 't hart grijpt. Luther en de zijnen, hebben de godsdienst die toenmaals bestond, verbeterd en gezuiverd van den duisternis en dwaling; gij waart verdwaald en Luther heeft de Kerk weer op 't rechte pad gebracht, ziedaar de zaak.” Ik weet wel, dat onze waarde medechristenen met deze stelling, al onze tegenwerpingen als met één slag, den kop meenen te verpletteren; dat gaat evenwel niet. Wat zegt ge wel van de volgende historie. Zeker huisheer ontbood een schrijnwerker om zijne meubels wat op te poetsen en eenige kleinigheden te herstellen, wijl ze bestoven en eenigszins beschadigd waren; de vorm en de stof waren overigens nog zeer goed. Tijdens de afwezigheid des eigenaars komt meester-schijnwerker, mooi dronken aanstommelen om 't hem opgedragen werk te verrichten. Waggelend treedt hij binnen, beschouwt eerst de tafel en meent, door de nevelen van zijn dronkemans verstand misleid, dat ze bij gemis van een poot niet meer staan kan. Zonder verder te

redeneeren slaat hij haar stuk en werpt de splinters het venster uit. Vervolgens neemt hij de stoelen, de commode en de kleerkast in oogenschouw en beweert bij kris en kras, dat de kleine stofdeeltjes, daarop vastgehecht, niets dan wormsteken zijn, en daarom ondergaat alles 't zelfde lot als de tafel; tot stukken en brokken verbrijzeld, komen ze op straat terecht. Daarna richt hij zijn verwarde blikken naar de wand, en spiegels, schilderijen, beeltenissen, alles grijnst hem als spoken en zwarte gedaanten aan. „Die akelige dingen ontsieren een fatsoenlijk huis, daarom weg ermee, het venster uit,” zoo spreekt hij, en klets! daar liggen ze van den wand op straat. Eindelijk staat de poetser en verbeteraar alleen, om de ruïnen, en niet de herstelde en verfraaide meubels te aanschouwen, tot ergenis van eigenaar en van allen, die het spektakel aanschouwden. Op dezelfde wijze en niet minder dol ging Luther te werk.

Vóór hem bestond het H. Misoffer. De reformator heeft het dood eenvoudig afgeschafft. De H. Biecht en de overige Sacramenten door Luther zelve zoo dikwijls bediend, waar heeft hij ze gelaten? Wel, hij kon het best zonder deze af. „Altaar, Biechtstoelen, Communiebanken, kerkelijke plechtigheden, alles de kerkvensters

uit; werp ze met beelden en schilderijen op één hoop, stook er een vreugdevuurtje van, onder 't wangeluid der pijpen, van vernielde orgels," zoo klonk zijn onfeilbare machtspreuk en hij liet niets anders over, dan vier naakte muren met den Bijbel in 't midden. En zoo'n dollemans werk durft men verbeteren noemen!? Wat zoudt ge zeggen van een ambachtsman, die een huis moest opknappen en het daarentegen tot den grond toe afbreekt? Hetzelfde heeft Luther trachten te doen, met dit onderscheid, dat niemand hem de opdracht tot reparatie of reformatie had gegeven, veel minder God. Een zoodanige begripsverwarring laten we ons niet welgevallen. Zoo lang God ons 't verstand laat behouden, zullen we de afschaffing van 't *goede* en *noodzakelijke* nooit verbetering noemen.

Helaas! wat een averechtsche meening van de protestanten, dat Luther, de ten zijne tijden reeds bestaande katholieke Kerk zou verbeterd hebben! Ik zeg: een van beiden is waarheid, of de Kerk en de Katholieke godsdienst is door *Christus* gesticht, of niet.

1. *Is Christus haar stichter*, hoe kan zij dan in duisternis en dwaling vervallen? Dit willen bewijzen is Christus tot leugenaar en bedrieger verlagen — vergeef me — is zijne wijsheid en almacht

te kort doen en in zekeren zin ontkennen. Dat sommige leeken en priesters in dien tijd (of later) niet naar de voorschriften van den godsdienst leefden en anderen tot ergenis verstreken, treft den godsdienst toch niet; hare leer en beginselen blijven ondanks die ergernissen vaststaan. Duidelijk blijkt dat immers uit het meenedig gedrag van Luther zelf, en van zoovele anderen. Zij verlieten een Kerk, die klaar en duidelijk, zonder verschooning hun gedrag veroordeelde, en fabriceerden een andere, wier grondstellingen met hun gedrag overeen kwamen, om, daarop steunend, zich in dwaling en duisternis alles vrij te mogen veroorloven, wat hunne bedorven harten wenschten. Maar de Kerk liet zich niet besmetten, zij bleef de zuivere Bruid van hare stichter en de afval van eenige harer kinderen deerde haar' waarheid niet. Of is misschien ook tot Luther gezegd: „*die u hoort, hoort Mij?*” Was hij of een hunner in staat, de plaats in te nemen van hen, tot wie gezegd is: „*Ik zal met u zijn, tot het einde der tijden?*” Wat onnoozele aanmatiging! Christus' werk te willen verbeteren en dat nog wel door een Luther, de meester in 't afbreken.

2. *Is zij niet door Christus gesticht, dan vraag ik u, van waar komt zij, en wie is zij dan?*

Om op deze alles afdoende vraag te antwoorden, gebruiken de grootste lui der protestansche partij, den schitterensten onzin, en zeggen: „Zeer zeker stamt de katholieken godsdienst van Christus en de Apostelen af, en een geruimen tijd bleef zij ook in dien zuiveren toestand, door Christus haar geschonken bestaan, doch later verviel zij in dwaling: Het ware geloof bleef echter onvervalscht in de harten van eenigen voortleven, die zichzelve als zoodanig niet kenden en niet gekend werden, maar alleen God bekend waren, en dit, wonderbaar bewaarde geloof, hebben de reformatoren weer algemeen geldend gemaakt.” Maar, zegt mij, als die geloofsdragers zichzelve niet kenden en door niemand gekend werden, hoe heeft Luther en de zijnen die lieden dan toch gevonden? Heeft eene buitengewone ster hem, evenals de drie Koningen, aangekondigd, dat er zulke geheime geloofsdragers bestonden, en den weg naar die wondermensen getoond?

Hoor eens. In de legenden der riddertijden lezen wij, dat sommige ridders, alvorens den strijd te beginnen, een tooverkap over 't hoofd wierpen, waardoor ze, naar hunne meening, onzichtbaar werden, en er dan maar onversaagd op in hakten. „Dat zijn vertelzeltjes,” hoor

ik hier de protestanten zeggen, „van de kinderkamer.” Het is zoo, maar zulke ongeloofelijke sprookjes en fabeltjes, sleept gij er ook bij de haren bij, om uw bestaan van Christus' tijden af te bewijzen en zoo uwen Bijbel te redden. Na alles vruchteloos beproefd te hebben, werpen ze eensklaps fluks de tooverkap der onzichtbaarheid over 't hoofd, en schelden er dan maar dapper op los, tegen de katholieken Kerk en den goëdsdienst. Vóór Luther zouden er protestanten verborgen onder de katholieken geleefd hebben en dat nog wel gedurende 1000 jaren; 't is om te lachen! Het is te kolosale nonsens, dan dat ze wederlegging zouden verdienen. Zóó brengt men zichzelf in 't nauw, wanneer men 't onmogelijke bewijzen wil. Dat er vóór Luther wel menschen van zijn gehalte hebben bestaan, neem ik gaaf aan, maar deze waren evenmin lichtdragers en geloofs fakkel als hij zelf er een was; ze hadden er niets van weg, wijl het artikel „zedeleer” bij hen niet voorhanden was, en dat wordt toch vereischt om geloof en licht te verspreiden, met gewenscht gevolg.

Uit het voorgaand blijkt dus duidelijk, dat de katholieke Kerk aan Christus haar' oorsprong ontleent en door Hem is gesticht, terwijl de protestantsche eeredienst, eerst sedert de vijf-

tiende eeuw het levensbeginsel van haar' vader Luther ontving. De Katholieken bestonden dus vóór de protestanten en waren bijgevolg ook vóór hen in 't bezit des Bijbels.

Hoe zijn de protestanten aan den Bijbel gekomen?

Niet langer, dan sedert den tijd van hun ontstaan, bezitten de protestanten den Bijbel; dit is ontegensprekelijk en behoeft dus geen bewijs. De vijftiende eeuw aanschouwde hunne geboorte, bijgevolg kunnen ze ook niet vroeger in 't bezit des Bijbels geweest zijn. Honderden van jaren waren wij reeds vóór hen in zijn bezit, van uit onze wieg. De oude handschriften, de vertalingen der eerste eeuwen en de vulgaat, alsmede de aanhalingen uit de H. Schrift waarmede de werken der Kerkvaders gevuld zijn, strekken hier als doorslaande bewijzen. Voorts de oude Liturgien der H. Mis en de gebeden der brevier.

Deze waarheid is daghelder, zoodat het overbodig is, nog meer woorden daarover te verspillen. De Bijbel was dus altijd in de katholieke Kerk aanwezig; en wjl zij langen tijd voor 't protestantisme bestond, is het onmogelijk, dat ze hem van de protestanten ontving.

Van, wie hebben de protestanten hem echter ontvangen? Laten we eens zien. Hebben ze hem op een' *bijzondere wijze* ontvangen, dan moeten ze dit kunnen bewijzen, en kunnen ze dit niet, dan houd ik vol, dat ze den Bijbel bij 't verlaten van 't moederhuis hebben meegenomen. En wat is er nu van de zaak: bedoeld bewijs heeft nooit iemand kunnen leveren, dus het bestaat niet. Ik moet erkennen, dat het onplezierig is te moeten erkennen: „wij bezitten 't zuivere Woord Gods door tusschenkomst onzer verzaakte moeder, de katholieke Kerk; maar 't is nu eenmaal niet anders. Te zeggen: „wij hebben den Bijbel van den grooten reformator,” geeft op zijn minst genomen te kennen, dat men zijn eigen bestaan niet begrijpt. Immers, wat deed Luther anders dan den katholieken Bijbel in 't Duitsch vertalen en de 25 reeds bestaande vertalingen, met één vermeederen, terwijl hij er op den koop toe, zeer gevat, eenige tekstverdraaiingen inlapte. Hij vertaalde nog meer andere werken, doch dat doet hier niets ter zake. De vraag is: hoe komen de protestanten aan den Bijbel? De meesten hunner weten niet beter dan van Luther, doch een boek, dat vertaald wordt, moet toch te voren in een anderen taal bestaan hebben. Hoe kwam Luther dan in 't bezit er van, om

hem te *kunnen* vertalen? Dat God hem onmiddelijk van uit den hemel een exemplaar heeft toegezonden, zullen toch de protestanten, met Luther aan 't hoofd, niet durven beweren. En ook niet, door een engel want met de engelen des lichts had Luther geen vertrouwelijken omgang; wel klaagt hij zeer lastig gevallen te worden door een ander soort geesten, hetgeen zoo ver liep, dat hij ze den inktpot nawierp.

Om er toch een mouw aan te passen, beantwoorden de protestanten mijne vraag aldus: Luther heeft den Bijbel met stof bedekt onder een toonbank vandaan gehaald en ontrukte hem door vertaling en verspreiding aan duisternis en vergetelheid."

Victorie, we zijn er; hoe gelukkig toch, dat Luther den Bijbel daar vond, anders hadden de protestanten zonder Bijbel en zonder geloof gezeten en waren gevolgelijk niet in de wereld gekomen, om haar te verlichten. Ziedaar nu de oude machtspreuk, om een zeker heilig ontzag, voor den geheimzinnigen oorsprong des Bijbels gaande te houden en tevens de bekentenis te ontgaan, dat hij een erfstuk der katholieke Kerk is, terwijl men insgelijks de meening in de harten der partij-genooten gaande houdt, dat Luther 't eerst den Bijbel verspreid heeft. Het zijn wonderbare menschen, die protestanten!

Moeten ze bewijzen, dat hun' eeredienst zijn oorsprong aan Christus ontleent, dan verschuilen ze zich 1500 jaren lang in den duisteren hoek der onzichtbare Kerk; moeten ze het bewijs leveren, hoe ze aan den Bijbel komen, dan laten ze hem van onder een toonbank te voorschijn komen. Luther zelf, heeft inderdaad meer gevoel voor eerlijkheid dan zijne kinderen, hij leg ten minste nog de ronde getuigenis af, van wien hij den Bijbel ontvangen heeft, als hij zegt: „Wij bekennen, dat in 't pausdom de oprechte H. Schrift bestaat. Wij moeten toegeven, wat waar is; in het pausdom bestaat de ware H. Schrift, het ware Altaarsacrament en predik-ambt, de waarachtige sleutel tot de vergiffenis der zonden, de oprechte katechismus. Wij moeten toegeven, dat wij den Bijbel van hem genomen hebben; wat wisten wij anders daarvan?”

Dit zijn Luthers eigen woorden. Welke leugens worden al niet opgedischt door leeraars en predikanten om die woorden en de waarheid te bewimpelen, in eigenbelang te verdraaien, en de goê gemeente zand in de oogen te strooien. Schande over hen, zoo dat uit onwetendheid geschiedt, de grootste verachting; als boosheid of kwade trouw de drijfveer hunner handelingen zij.

Hiermede is het onderzoek naar de herkomst des Bijbels afgeloopen en, zoo als we gezien hebben, niet in 't voordeel der protestantsche Kerk uitgevallen. Om nu én het verstand én 't geheugen tegemoet te komen, zal ik nog in 't kort mijne bewijsvoering herhalen: Vele protestanten houden zich overtuigd, dat de katholieken geen Bijbel bezitten; maar dat is onwaar, zij zijn de bezitters der H. Schrift, het is een klein stuk gemeenschappelijke grond waarop beiden staan: in dit opzicht trekken ze ééne lijn. Hebben de katholieken den Bijbel van de protestanten, of dezen hem van genen ontvangen? Het eerste is onmogelijk, want de katholieken bestonden reeds honderden jaren voor de protestanten en waren dus ook vóór hen in 't bezit er van. De protestanten hebben de H. Schrift uit de K. Kerk meegenomen; dat ze den Bijbel op een andere wijze ontvingen, kunnen ze niet bewijzen. Luther zelf legt de getuigenis af: de Bijbel is een oorspronkelijk eigendom der katholieke Kerk, wij hebben hem van haar.

De Bijbel is zonder 't leergezag der Kerk niet bestaanbaar als geloofsbron.

De Kerk moet bepalen, welke waarheden moeten geloofd worden, daar we slechts door haar onfeilbaar kunnen weten, wat God geopenbaard heeft; want door de katholieke Kerk zijn we in 't bezit de Bijbels (en der overlevering) en zij alleen is in staat ons den waren zin der H Schrift en der erfleer te verklaren, dewijl zij de „zuil en de grondslag der waarheid is.” (1 Tim. 3, 15.) Zij alleen is onfeilbaar.

Wanneer ik iets geloof, moet ik het *ontwifelbaar* voor waar houden en er moet in mij geen zweem van twijfel blijven bestaan. Zal ik nu een geloofspunt vast gelooven, dan moet ik geheel zeker, *onfeilbaar* zeker zijn, dat het door God geopenbaard is.

Immers, zoo ik denk: „'t is wellicht niet door God geopenbaard,” hoe kan ik het dan *ontwifelbaar* voor waar houden? Hoe kan ik b. v. onfeilbaar weten, dat de waarheid: *in het H. Altaar-sacrament is Christus werkelijk en wezenlijk tegenwoordig*, door God geopenbaard is? Dat kan ik dan, als ik zeker weet:

a. De H. Schrift (en overlevering) bevatten de openbaring Gods.

b. De H. Schrift, in mijn bezit, is de echte, door Gods ingeving geschreven.

c. De waarheid: In 't H. Sacrament is het waarachtig lichaam van Christus tegenwoordig, staat in de H. Schrift, of wel: de woorden van Christus, „Dit is mijn Lichaam,” moeten in dien zin verstaan worden.

Dit alles weet de katholiek ontwijfelbaar zeker. Laten wij eens nagaan. Ik zeg:

a. De katholieke Kerk ontving van de Apostelen de H. Schrift (en de overlevering) en van haar weet de katholiek, dat de Bijbel, Gods geopenbaarde waarheden inhoud.

De protestant gelooft, in 't H. Sacrament des Altaars is slechts brood tegenwoordig, dat ons aan 't lichaam van Christus herrinnert. Hij zegt: hetgeen in de H. Schrift staat, „Dit is mijn lichaam”, wil zeggen: „dit beteekent Mijn lichaam”. Maar ik vraag het u: Vanwaar weet gij, dat de H. Schrift Gods woord is? Dat de boeken der H. Schrift, zooals de Evangelien van Mattheus Marcus, Lucas en Joannes Gods woord bevatten? In de H. Schrift staat het niet; zooals ik reeds vroeger deed opmerken. Wie zegt het u? Luther en zijn' opvolgers? Maar, hebben zij 't wel onfeilbaar zeker geweten? Zoo ja, dan zou het door de katholieke Kerk zijn.

b. De katholieken Kerk weet, dat de H. Schrift die wij bezitten, juist dezelfde is als die, welke de Apostelen geschreven hebben. De Kerk was van den beginnē af in 't bezit er van en weet dus of ze thans nog dezelfde is. Moest de Bijbel herdrukt worden, dan waakte zij met moederlijke zorgvuldigheid, dat er niets bij of afgedaan werd en stond niet toe, dat hij in 't licht verscheen, voor en alear hij met de echte oude uitgave vergeleken, en er meê in overeenstemming bevonden werd. Aan heidenen werd hij niet toevertrouwd uit vrees voor vervalsching. Hierin volgt ze de Joden na, die, zooals men zegt, — om de vervalsching der boeken van Mozes te voorkomen — de letters geteld hadden.

Van wien weet gij protestanten, dat de H. Schrift, waarin ge boven aangehaalde woorden leert een onvervalschte Bijbel is, dezelfde, die de Apostelen geschreven en ons overgeleverd hebben? De H. Schriften, (het papier) waarop de Apostelen de waarheden nēerschreven zijn reeds honderde jaren verloren. Kunt ge onfeilbaar zeker er van zijn, dat sedert dien tijd niets in de H. Schrift is veranderd, verdraaid of verduisterd; dat er geen valsche zaken in zijn gedrukt of geschreven? Wie heeft bij de duizende herdrukken in de verschillende talen het toezicht? De gouverne-

menten; want daarom wordt uw Bijbel, ook Statenbijbel genoemd. Is dat gezag nu bevoegt over Gods Woord oordeel te vellen? Ge moet des te meer acht geven, wijl 't zeker is, dat in den Bijbel, u door Luther en anderen overgeleverd, valsche zaken staan, die in den waren Bijbel niet te vinden zijn, b. v. dat het geloof „alleen” zalig maakt.

c. De katholieken Kerk leert haren kinderen de woorden van Christus: „Dit is Mijn Lichaam,” moeten zoo verstaan worden, dat in 't H. Sacrament het waarachtige en wezenlijke onverdeelde lichaam van Christus tegenwoordig is. Zoo toch heeft het de Goddelijke Heiland aan zijn Apostelen verklaard, zóó hebben 't alle rechtgelovige Kerkleerraars, Bisschoppen, priesters en leeken geloofd. Hoe de schrift moest verstaan worden leerde de Kerk van de Apostelen (bijgestaan door den H. Geest), en daarom kan zij 't ons ook ontwijfelbaar zeker zeggen.

Aangenomen, dat gij, Christelijke medebroeders, weet, dat uwe H. Schrift goed en waar zij, weet ge dan onfeilbaar zeker, dat de woorden van Christus: „Dit is Mijn lichaam,” verstaan moeten worden, „dit beteekent Mijn lichaam,” of „dit heet Mijn lichaam?” terwijl andere protestanten, ook wêer andere verklaringen zijn toegedaan, en hierin zoo verschillen, dat

men alleen 200 verklaringen dezer woorden kan aanwijzen. Wie geeft u de verzekering dat uwe verklaring de echte, die der overigen valsch zijn? Zoolang ge dit niet zeker weet, hoe kunt ge 't dan gelooven, d. i. onfeilbaar voor waar houden?

Om alle dwaze gevolgstrekkingen in 't kort op te noemen, die als van zelf uit 't beginsel: „De Bijbel vrij onderzocht is de eenige leefregel des geloofs voor een ieder,” voortvloeien, vraag ik den protestanten:

1. Hoe weet ge *onfeilbaar* zeker, zonder uw' toevlucht tot de katholieke overlevering te nemen, dat het boek, door u als Bijbel gestempeld, de ware Bijbel en geheel den Bijbel is? Gij, die in geloofszaken niets dan den Bijbel aanneemt toon ons, door den Bijbel wat den Bijbel uitmaakt; geef ons de teksten, die de wezenlijke zekerheid van des Bijbels bestaan bewijzen.

Om met zekerheid en *ontwifelbaar* op den Bijbel — als Gods woord bevattende — te kunnen steunen, moet men kunnen zeggen: ik weet door een *onfeilbaar gezag* dat het boek, dat ik als Gods woord aanmerk, waarachtig Zijn Woord is. Het gezag, steunende op de geschiedenis en de overeenstemming der handschriften, enz., is geen onfeilbaar goddelijk

gezag. Het bestaan der H. Schriften kan een protestant dus onmogelijk met onfeilbare zekerheid weten, evenmin de hoeveelheid der boeken, waaruit ze bestaat.

Alleen de katholiek kan zeggen: door de monumenten des christendoms weet ik niet alleen, dat de H. Schrift bestaat, maar ik geloof ook met goddelijk geloof, dat ze bestaat voorgelicht door 't gezag der Kerk, die door de goddelijke openbaring, dat bestaan bevestigt. „De eerste en voornaamste oorzaak, waarom wij iedere geloofswaarheid aannemen, is Gods Woord, de goddelijke openbaring; de reden, die ons in den regel aanspoort, om een geloofswaarheid, als door God geopenbaard, aan te nemen, is de voorstelling der Kerk om te gelooven, wijl zij door God is aangesteld als de verklaarster van Zijn Woord.”

2. Hoe weet ge *onfeilbaar* zeker welk deel des Bijbels, welke boeken, welke kapitels geschreven zijn door deze of gene schrijvers, geschreven op ingeving des H. Geestes? 't Is u bekend, dat er in de eerste eeuwen des Christendoms valsche Evangelien en Epistels in omloop waren; ge weet ook dat de H. Schriften door afvallingen zijn vervalscht, maar hoe kunt ge nu onfeilbaar zeker weten of den geheelen Bijbel of een gedeelte des Bijbels het

Woords Gods, dan wel dat eens bedriegers is?

3. Vanwaar weet ge *onzeilbaar*, dat het vers hetwelk gij leest, goed is, en de zin waar en in overeenstemming, met den aangegeven tekst.

Omtrent geen dezer punten kunt ge zeker zijn, noch over 't bestaan, noch over de verklaring, noch over den zin des Bijbels en uw geloof berust derhalve niet op goddelijk, maar geheel op menschelijk gezag, ge bezit bijgevolg geen geloof.

Waarlijk, de protestant is een reiziger in een vreemd land. Hij is wel in 't bezit van een' kaart, doch er is slechts een gedeelte van den weg, dien hij afteleggen heeft, op aangewezen en nog wel onduidelijk.

Hij weet niet of de kaart echt is en heeft niemand, bij wien hij raad kan inwinnen. Overal grijnzen hem afgronden tegen; kruiswegen zetten hem in angst en vertwijfeling en altijd vraagt hij zich af: Zou ik wel op den rechten weg zijn? Hij ziet wel reizigers den goeden weg inslaan, doch hij volgt ze niet, 't zij, dat hij niet durft of ze niet vertrouwt. Ja, 't is wel ellendig zoo te moeten ronddolen, zoo te moeten leven. De katholieke daarentegen treedt rustig voorwaarts aan de hand der Kerk; zij wijst hem den rechten weg, waarschuwt tegen afgronden en is zijn handwijzer op de kruis-

wegen des levens, wijl zij 't voor vast houdt, dat alles wat ze leert Gods Woord is, terwijl de protestant, die 't gezag der Kerk verwerpt, noodzakelijk in ontelbare dwalingen moet vervallen.

Daarom zeg ik:

De Bijbel is zonder 't gezag der Kerk een' bron van verwarring.

„De H. Schrift is een diepe, niet gemakkelijk te onderzoeken bron. Velen hebben zich te diep naar beneden gewaagd en zijn jammerlijk verdronken,” zegt de H. Joan Damascenus. Inderdaad, velen hebben dat waagstuk met den dood der ziel moeten bekoopen, wijl ze ongeroepen een hunne krachten te boven gaand werk ondernamen. De diepte van die bron te peilen en haren inhoud na te gaan, is alleen aan de Kerk overgelaten. Men kan immers geen wetboek veronderstellen zonder een rechtmatigen rechter om 't in moeilijke gevallen te verklaren; want het boek zelf kan niet spreken en 't zou een onverdragelijke waanwijsheid zijn te zeggen: „We behoeven geen' rechters, geen deskundigen, we hebben 't wetboek zelven in handen. Bij alle mogelijke rechtstwisten slaan we 't slechts open om te zien, wie recht of on-

recht heeft." Vandaar, dat God ook een onbedriegelijk leer- en rechterambt als noodzakelijk zijnde, moest instellen, want anders zou de H. Schrift slechts dienen om de twisten, in plaats van te beslechten, te vermeerderen, zooals we dat in 't protestantisme duidelijk zien. De katholieke Kerk, die onder ons midden bestaat, heeft alleen aanspraak op dien rechtstitel en oefende 't ook van den beginne af uit. Zij alleen mag optreden en zeggen: „Ik ben de onfeilbare leermeesteres, dáár liggen mijn' geloofsbrieven, door de Apostelen onderteekend en met het bloed der martelaren bezegeld. Ik alleen besta van der Apostelen en van Christus' tijden af; ik en ik alleen heb de waarheid uit de bron der eeuwige waarheid gedronken en 't bevel ontvangen, die waarheid te leeren." De Bijbel en de Conciliën, de vaders en de geschiedenis; alles vereenigt zich, om voor dit hoogste gezag getuigenis afteleggen. Dat dit zoo is, bewijst Jesus zelf door de woorden: „Die u hoort, hoort Mij"; „Ik zal u den H. Geest zenden, enz"; „gaat en onderwijst alle volkeren"; „Zoo als Mij de Vader gezonden heeft, zoo ook zend Ik u," d. i. om te leeren, te besturen en genademiddelen uit te deelen.

De protestanten ontzeggen rondweg de Kerk alle gezag, en steunende op hun beginsel: „de

Bijbel is de eenige bron des geloofs", redeneeren ze door en beweren: „ieder, die dus den Bijbel leest, *na de verlichting des H. Geestes te hebben ingeroepen*, vindt daarin zijn heil; de katholieke Kerk legt de menschelijke vrijheid aan banden; wij houden vast aan 't vrije onderzoek."— Waar blijven dan de Dominés?

Christus zond den H. Geest *alleen* aan zijn' Kerk en beloofde bij haar *alleen* te zullen blijven om haar tot aan de voleinding der eeuwen tegen dwaling te behoeden. De H. Geest zelf blijft als Leeraar in de Kerk voor alle tijden en geleid haar in alle waarheden, opdat de ware leer der Apostelen en de juiste uitlegging hunner geschriften voor altijd bewaard blijven. „Ik ken me zelf genoegzaam, om den Bijbel te verklaren," zegt de protestant. Maar zou hij niet weten, wat de H. Petrus heeft gezegd: „Veel staat er in, dat moeielijk te begrijpen is, dat ongeleerde en lichtzinnige menschen tot hun eigen ongeluk misbruiken" (II Petr. 3:16.)

En nu zal iemand, die somtijds nauwelijks lezen kan, dat goddelijk boek verklaren. 't Ergste van alles is, dat hij de gedachten en opwellingen, die onder 't lezen ontstaan, als onfeilbaar aanneemt. Geen Dominé, geen geloofsbroeder, al had hij ook kennelijk den H. Geest ontvangen, is in staat zijn opgevatte meening omver

te stooten; zijn' verklaring kan niet falen, is onfeilbaar. Welke ongelukkige gevolgen hieruit als vanzelf voortspruiten, blijkt uit de volgende feiten, die ik bij Mehler las. Iemand had een jas gestolen. Voor den rechter verklaarde hij daartoe door een bovennatuurlijke ingeving te zijn gedreven, wjl er geschreven stond: „de een moet den last des anderen dragen”. Een ander sloeg zijn kinderlooze vrouw met een bijl dood, en rechtvaardigde zich door te zeggen: „ieder boom, die geen goede vruchten voortbrengt, moet afgekap't worden.” Een godslasteraar ontkende de onsterfelijkheid der ziel, op grond der schriftuurplaats: „de ondergang der menschen en dieren is gelijk, en de mensch heeft bij 't dier niets voor. (Ecc. 3.) Weder een ander bewees, dat de dieren zalig zouden worden, uit den tekst: „mensen en dieren, o Heer, zult Gij redden (Ps. 35).

Toen schrijver dezes eens welstandshalve een man wilde troosten, wiens vrouw zich verdrongen had, kreeg hij ten antwoord: „Och ja, 't was zoo'n brave ziel, dat ze zich verdrong, om ontbonden te worden en met Christus te zijn” Lezen we soms niet in Couranten en Dagbladen de treurigste feiten van handen afkappen, oogen uitrukken enz. omdat er staat geschreven: „als uw' hand u

ergert, kap ze af; als uw oog u ergert ruk het uit?"

„Dat is overdrijven," zegt me hier een protestant. Toegestaan, maar zou dat plaats hebben, als de protestanten de verklaring bij de Kerk gingen vragen. Het woord des H. Petrus is op hen van toepassing; „ze verdraaien de H. Schrift tot hun eigen ongeluk;" „de getuigenis van de Schrift gebruiken ze niet om te leeren, maar om zich te bedriegen." (Thomas van Aquin).

Geeft de H. Geest ieder protestant, die er om vraagt, den zin der Schriftuur te kennen, dan ook moeten ze *noodzakelijk* in de verklaring overeen stemmen; want er is maar één Geest der waarheid. Die alle waarheid leert. Ze wijken echter in de voornaamste punten van elkander af en verklaren de Schrift op de meest tegenstrijdige wijzen. Vanwaar anders komen de dwaalleeren, als dat men de H. Schrift, op zichzelf goed en waar, niet verstaat." (H. Aug.) Inderdaad, hoe dolzinniger en goddelooser de dwalingen waren; des te meer beriepen zich de predikers op den Bijbel, zoodat de H. Hilarius met grond zeide: „Er zijn geene dwaalleeraars, of ze beweren dat hunne dwalingen op den Bijbel berusten!" Tot staving van dit gezegde diene 't volgende: De Socinianen be-roepen zich op den Bijbel; de Gereformeerden

eveneens; de Lutheranen, Weder-dooopers, Calvinisten, Kwakers, Menonieten en hoe de honderde sekten verder mogen heeten, (men treft er dikwijls 10—20 in kleine plaatsen) allen beroepen zich op de Schrift, als toestaan van hun gevoelen en geloof. Wie der partijen zal het nu uitmaken, wie 't ware in den Bijbel gevonden heeft, de beste meening is toegedaan? De Bijbel? Maar daarop beroepen zich allen! Ik moet in dit geval naar een scheidsrechter omzien, nolens, volens; maar dan ook een hooger gezag erkennen. Hoe is 't nu mogelijk den Bijbel als eenige kenbron des geloofs te verklaren, waarin ieder persoonlijk zijn heil kan zoeken en vinden, als men, om tot bevrediging der stijdende partijen te komen, die zich allen op den Bijbel beroepen, een hooger gezag en scheidsrechter moet erkennen?

„Dat gezag en die rechterlijke uitspraak is 't juist wat we verwerpen,” zeggen de protestanten. Maar zegt mij dan, wie wierp zich als bevoegd rechter op, toen de scheiding en uiteenspatting van t protestantisme in zoovele takken plaats vond? Allen halen den Bijbel aan en bewijzen daaruit, dat ieder voor zich het ware bezit. Er moet toch iemand of iets geweest zijn, waardoor de verschillende partijen of sekten de verzekering ontvingen, dat hunne, in den

Bijbel gevonden meening de echte, die der tegenpartij de valsche was. Wie besliste b. v. de opvatting des Bijbels tusschen Zwinglianen en Calvinisten? De protestant antwoordt: „Elke protestantsche sekte volgt de leerstellingen haars stichters. Juist. De Lutheranen, Zwinglianen en Calvinisten beroepen zich tot staving en bevestiging van een dogma (geloofswaarheid) op de Schriftuur. Wie zal nu beslissen? Zoo even hebt ge gezegd: „De stichters der sekten,” dus Luther, Zwingli Calvijn. Aan de beslissing der partijhoofden is de uitlegging des Bijbels overgelaten, derhalve staan zij boven de schrift zelve? Doch zegt me: wat is dat voor een geloofsbron, wier laatste beslissing is overgelaten aan 't menschelijk gezag, menschelijk verstand, ja, aan den stichter eener heillooze sekte zelf; aan menschen, die de moederkerk verlieten of uit hare gemeenschap werden gestooten, niet uit godsdienstzin, maar om geheel andere beweegredenen, ten einde voor eigen rekening een zaakje te beginnen. Denken we maar eens aan . . . ; doch neen, ik wil niet hatelijk worden. Terecht riep Werenfels uit:

„Dit is het boek, waarin elk zijn geloofsleer zoekt,
 „En elk al naar hij meent, zijn geloofsleer vindt geboekt.”

De H. Schrift heeft in zekeren zin veel overeenkomst met een *Apotheek*, waarin allerlei heil aanbrengende middelen worden gevonden om de verlorene gezondheid terug te krijgen, de zwakken te versterken, en de gezonden in hun toestand te bevestigen. Echter worden er ook middelen in aangetroffen, die, onvoorzichtig en in te groote hoeveelheid toegediend, schadelijk, ja zelfs doodelijk kunnen werken. Daarom moet men den geneesheer raadplegen, wien de werkingen der middelen bekend zijn, de juiste vermenging en de hoeveelheden aangeeft, in overstemming met de natuur der patienten.

Bij de katholieken bekleedt de Kerk de plaats des geneesheers. Zij behoeven geen onzaligen strijd te strijden, want ontstaat er twist over godsdienst of Bijbelzin, dan gaan ze bij de onfeilbare Kerk de oplossing en beslissing vragen, de Kerk, waarvan Jesus zeide: „*Die u hoort, hoort Mij*”. De katholiek houdt zich overtuigd, dat hare leer en verklaring in dezen tijd nog juist dezelfde zijn, als vóór 18⁰⁰ jaren, en ook niet anders zijn *kunnen*, wel zij hem, die 't durft wagen, een andere, dan door haargeleerde geloofs- of zedeleer te prediken of aantekleven, terstond uit hare gemeenschap verwijdert, om, door de verwijdering dier schadelijke bestanddeelen, hare getrouwe kinderen voor besmetting te vrijwaren.

Wat is 't gevolg der protestantsche Bijbelverspreiding onder de Katholieken?

De protestant zegt, slechts dat te gelooven, wat hij zelf, door eigen onderzoek in den Bijbel kan ontdekken. De Bijbel als eenige regel des geloofs, is een' grondstelling, die door Martinus Luther 't eerst werd vooropgezet. „Wat bekommer ik mij,” zegt Luther, „om zeshonderd Augustinussen of Hieronymussen”? Met den Bijbel in de hand kunnen we de Vaders, de Apostelen, ja zelfs de Kerk voor onze rechtbank dagen.” Volgens hunne meening moet de Bijbel voor ieder een borstwering zijn tegen alle kwaad, en de bron waaruit men inwendige kracht, troost, sterkte en licht kan putten. 't Is daarom ook verklaarbaar, waarom zij alles in 't werk stellen en opofferen, om ieder hunner in 't bezit des Bijbels te stellen. Vandaar dat ongehoorde sommen gelds door de Bijbelgenootschappen besteed worden, ten einde exemplaren der H. Schrift bij honderdduizendtallen door agenten en colporteurs onder 't volk te verspreiden. Inderdaad, men moet het erkennen, de aftrek is verbazend. Het kleinste plaatsje noch gehuchtje word door die lieden voorbijgegaan en met bewonderenswaardigen takt weten ze de Bijbels aan den man te brengen. Of ze gelezen

en tot heilige doeleinden worden gebruikt, daar bemoeien ze zich niet meê, dat is de zaak van den vrijen mensch.

Dat de protestanten meenen: niemand kan zonder Bijbel zalig worden en zij diensvolgens alles in 't werk stellen de hunnen van een Bijbel te voorzien, wie zou daar iets tegen hebben. Maar interessant en potsierlijk tevens is 't om te zien, welke moeite hunne agenten zich getroosten om ook de katholieken er eentje in de handen te spelen, ja des noods present te geven, in de hoop deze van hunne dwaling te genezen, en door den Bijbel voor den hemel te winnen. Wat kinderlijke eenvoud! Nooit is 't immers gebeurd, dat een katholiek alleen door 't lezen van den Bijbel tot het protestantisme is overgegaan. Neen, om zoo iets uittewerken moeten en worden er ook *andere* middelen gebezigd, en zij, die dan overgaan, kunnen in den regel niet als winst voor 't protestantisme, noch als verlies voor de Kerk worden aangemerkt; 't gaat meest altijd om den broode, geenzins uit overtuiging, en veeltijds hebben ze reeds door een bandeloos leven de brug tot het protestantisme gereed gemaakt. — De katholiek kan den Bijbel gerust geheel doorlezen van 't begin tot 't einde en zal dan, al bezit hij ook de kennis er toe, geen enkelen tekst ontmoeten

die tegen de leer zijner Kerk aandruischt, maar integendeel, op elke bladzijde het waarmerk van zijn geloof ontmoeten. Bovendien zijn de beginselen en de gebruiken der Kerk den daadkatholiek al te zeer door merg en been gedrongen, te gelijk met de overtuiging dat het hemelrijk geweld lijdt, en versterving en zelfverloochening vordert, dan dat de protestant vertrouwen kan, hem door 't geschenk eens Bijbels voor zijne sekte te zullen winnen, te meer wijl deze hem elken zon- en feestdag van den kanzel wordt voorgelezen en verklaard.

Deze waarheid is vele protestanten ook zeer goed bekend en van daar, dat zij, om de moeielijkheden te overwinnen hulptroupen organiseeren, die 't terrein verkennen en de Bijbelgenootschappen in hun ondankbaren arbeid moeten ter zijde staan. Deze hulptroupen moeten den katholieken een goeden dunk van 't protestantisme inpompen en langs omwegen en ter sluiks de katholieken grondbeginselen en gebruiken ondermijnen door ze als belachelijk, onzedelijk en afgodisch voor te stellen. Die noodzakelijke diensten — om ten minste nog eenige hoop op welslagen te hebben — bewijzen de Traktaatjes, die in den vorm van verhalen of samenspraken hun godsdienstige meeningen en opvattingen omtrent het *alleen rechtvaardigen geloof* en de *werkingen des zui-*

vere woord Gods, diefsgewijze bij 't volk moeten binnen smokkelen. In die blaadjes, worden niet zelden verdichte historietjes van klooster, paters, nonnen en priesterschandalen aangetroffen, en dat alles geschiedt ter eere Gods en tot heil der zielen!! Nu, als men liegen wil, moet men 't ook goed doen. Calvijn zegt het immers zelf: „liegt zooveel ge kunt, er blijft altijd iets van hangen.” Ja, er blijft altijd iets kwaads van hangen, al zou 't ook maar alleen dienen om *de partijgenooten*, in hun haat en afgekeerdheid tegen alles wat katholiek is te versterken. Bij duizendtallen worden die godsdienstige schimp- of schandblaadjes de wereld ingezonden, en voor de noodige uitdeeling de uiterste zorg gedragen. Geen land, ja, geen stad van eenige beteekenis, of men vindt er één of meer fabrieken werkzaam, met de vervaardiging van die prullen.

In streken, waar de bevolking vermengd uit katholieken en protestanten bestaat, slagen ze dikwijls den katholieken buurman, onder voor- geven van iets interessants of uit pure hartelijkheid (hatelijkheid), een dusdanig traktaatje in de handen te spelen. Gewoonlijk zijn de onderwijzers in die streken, ook zeer mild met die prulletjes op de scholen uit te deelen, meerendeels natuurlijk, aan protestansche kinderen, waarmede de

katholieke dagelijks omgaan. De eersten toonen ze aan de laatsten, waardoor de nieuwsgierigheid, en niet zeldzaam de jalouzie wordt opgewekt, en 't traktaatje gaat uit de handen der protestantsche, in die der katholieke kinderen over, om ten laatste bij de katholieke ouders aan te landen. Onze openbare scholen worden hier natuurlijk niet bedoeld, daarop mag niets van dien aard geschieden. (P)

Op uitsluitend katholieke plaatsen, haalt deze wijze van doen volstrekt niets uit, daar moet men het sluwcr aanleggen.

Daarom worden gladde kerels, door een zogenoemde evangelist afgericht en laat men hun de taak als agenten instudeeren. De katholieken zijn, volgens hunne zienswijze, in den regel aartsdom en bijgeloovig ook. Op die domheid en bijgeloovigheid moeten de agenten speculeeren, er partij van trekken, en daarom overal vrome en lang uitgestreken gezichten zetten en ook bijzonder veel van en over den Heere spreken! Zijn ze eindelijk kant en klaar en voor de taak opgewassen, dan worden ze bepakt met de keur van die dingetjes, terwijl hun de volgende vaderlijke wenken mede op reis worden gegeven. Zegt niet, wie ge zijt, noch wie u heeft gezonden; werkt bij voorkeur op 't land; laat op stoombooten, in diligences of in spoor-

wagens onopgemerkt eenige traktaatjes liggen, of werpt ze in volkrijke buurten daar buiten, als 't niemand opmerkt; kunt ge er eenigen onder of aan den voet van een kruis moffelen, des nachts op een kerkhof sluipen en u daar van uwen dierbaren last ontdoen, opperbest! Doet toch uw best en weldra zal van 't afgodisch Rome niets anders dan de naam overblijven; 't heil der wereld hangt af, van uw noeste vlijt en werkzaamheid. Geld zal u op uw' apostolische reis, niet ontbreken, schrijft slechts.

Ziedaar! die mannen op weg, gepakt en gezakt en voorzien van in- en uitwendige waren, beziel met een ijver als of hun het bevel gold: „gaat en onderwijst alle volkeren.” Ze gaan en keeren na eenigen tijd weder met de overtuiging, dat ze den voorraad, van en over de hand hebben geslagen; ze zijn de schotschriftjes kwijt en hebben dus goede zaken gemaakt.

Ja, want de katholieken, dom en bijgeloovig als ze zijn, vonden die blaadjes aan den weg, bij en onder de kruisen, en meenden in hunne domheid, dat ze van den hemel gevallen, of door een engel daar waren neergelegd. Die ze op de kerkhoven opraaptten, waren daar, volgens hun bijgeloovige meening, door de arme zielen des vagevuurs stilletjes bezorgd, ter betere onderrichting in den geloove! en hongerend en

dorstend naar de gerechtigheid, verslonden zij, in hun bijgeloof, de zalvende waarheden in die traktaatjes neergelegd.

Met schrik en verbazing zagen ze, dat de inhoud geheel anders luidde dan de geestelijken ze leeren, en daarom namen ze bij honderden dadelijk afscheid van de katholieke Kerk. —

Och ja, 't is gedaan met Rome. Petrus' rots, door de traktaatjes ondermijnd, zinkt in een en de Roomsche willekeur wordt voor goed aan de deur gezet, om plaats te maken voor 't zuivere, reine, ongeschonden protestantsche traktaatjes — en Bijbelwoord. Zeker, protestantsche broeders, gaat voort, volgens een vast systeem, door onderlinge samenwerking van Bijbel en traktaatjes, de katholieken in uwe richting te bewerken en eenmaal zult ge 't genoeg smaken, de domheid en bijgeloovigheid van 't Katholicisme, in protestantsche scherpzinnigheid en rechtgeloovigheid, te herscheppen. De vermoedelijke uitslag, zal ruimschoots uw moeiten en kosten dekken!

Doch laat ik ernstig zijn, hoewel de wijze van bovenstaande proselietenmakerij geen ernst, maar bespotting, ja zelfs verachting, ook van weldenkende protestanten verdient, en de vraag beantwoorden: welk gevolg heeft uw Bijbel en traktaatjesverspreiding, tot op dit uur onder de

katholieken gehad? Dat ge uwe agenten een goede broodwinning bezorgt, vruchteloos enorme sommen aan drukloon en papier uitgeeft en velen katholieken 't noodige papier levert, om centen in te pakken en de pijp aan te steken. Geloof me, 't is zoo; wellicht wordt er een vuurtje van gestookt, gelijk het verdient.

De protestanten kunnen gerust de hoop opgeven, om de katholieken door Bijbels en traktaatjes over te halen, de vlieger gaat niet op. Dat ze ouderlijke zorg dragen hunne geestverwanten van een Bijbel te voorzien, en er des gevorderd, nog eenige dozijnen traktaatjes bij te voegen, het geschiede; maar wij verklaren, liefst niet gediend te zijn met een vervalschten Bijbel, zooals Luther deed met den tekst uit den brief aan de Romeinen „wij houden er voor, dat de mensch gerechtvaardigd wordt door t' geloof ALLEEN”! Wij willen geen traktaatjes, waarin personen, waarheden en gebruiken, gewaarmerkt door een verleden van 1800 jaren, door 't slijk worden gesleurd.

Welk nut heeft de Bijbel en zijn verspreiding onder de protestanten?

Bezitten de protestanten meer godsdienstige kennis dan de katholieken, omdat ze den Bijbel in de kast hebben liggen en daarin kunnen lezen? Die meening bestaat onder hen algemeen. Hoe is 't mogelijk! Ik looch niet, dat er wel katholieken gevonden worden, wien meerdere kennis van hunnen godsdienst niet zou schaden, maar zeker is 't, dat ieder genoegzame kennis en wetenschap kan bezitten, om in overeenstemming daarmede, zijne zaligheid te bewerken.

Daartoe is het niet noodig, dat men professor of leeraar zij; deze zending is aan de Kerk opgedragen: „*gaat en onderwijst*”, en ze kwijt zich zoo goed van hare taak, dat hare kinderen beter en grondiger in de geloofswaarheden zijn onderwezen, dan de protestanten, voornamelijk in de groote plaatsen.

Dat onderwijs begint de zorgzame Moeder reeds met de kinderen van 7 jaren, en zet het tot aan 't 14e jaar onafgebroken voort. In de fabriekplaatsen, hebben vele protestanten nauwelijks 't idee overgehouden van de H. Drievuldigheid, van de menschwording, van de verlossing en andere geloofswaarheden, die ze toch moeten weten, om nog den naam van christen

te behouden; ja, de meeste zijn niet in staat hun eigen geloofsbelijdenis te bidden.

De katholieek, die nooit te midden van protestanten verkeerde en met hen in geen nauwere betrekking stond, kan zich geen denkbeeld vormen, welk een chaos van denkbeelden en opvattingen onder hen heerscht, zelfs over de voornaamste waarheden van den godsdienst. En dan durft men nog smalen op de onwetendheid der katholieken in godsdienst- en geloofszaken, steunende op 't valsche beginsel, dat de (roomsche) Bijbel, door 't vrije onderzoek, waarvan de katholieken verstoken zijn, den protestanten alleen, 't licht des geloofs heeft ontstoken en den weg der waarheid aanwijst. We erkennen in al de volheid, dat de Bijbel, als goddelijke Openbaring, de grootste en diepste waarheden inhoudt en een onmetelijken stroom godsdienstige kennis over den menschelijken geest uitstort, maar we houden ook vol, dat die geest, door voorlichting, geschikt moet gemaakt worden, om die waarheden te kunnen opnemen, en tevens een gids noodig heeft om ze in den mensch, tegen verkeerde uitleggingen en dwalingen te beschermen. Dat alles doet de Kerk.

„Weg met 't gezag uwer Kerk,” roepen hier de protestanten uit. Goed, maar ge moet toch

toegeven, dat de Bijbel 1e, moet *gelezen* en 2e moet *verstaan* worden, om de bron te kunnen zijn, waaruit ge door eigen onderzoek en uitlegging uw geloof put.

1. Hoe 't onder de protestanten gaat met de *lezing* des Bijbels, al heeft men er ook tien in zijn bezit, is maar al te goed bekend. De eenvoudige boer en 't oude moedertje slaan hem nu en dan nog wel eens open, maar de meesten leggen hem rustig in een hoek; aan 't lezen des Bijbels wordt in onze dagen van vooruitgang niet meer gedacht, te meer, wijl de meeste Dominés de verhalen des Bijbels als verdichtselen, en Christus slechts eenvoudig als een geleerd, een buitengewoon mensch beschouwen en ook van den kansel verkondigen.

Waarom dan nog den Bijbel gelezen en te trachten, door eigen onderzoek, daaruit zijn geloof te putten? De mensch wordt toch al genoeg door hersenschimmen geplaagd, waarom deze door al die verdichtselen nog vermeederen? En evenwel is de Bijbel, volgens deze menschen de eenige bron der te gelooven waarheden; doch als men er zoo mee te werk gaat, is 't gemakkelijk te begrijpen, dat die lui het, door den Bijbel, niet ver in de kennis van den godsdienst kunnen brengen.

Ware de verhouding anders en den godsdienst-

zin grooter bij de protestanten onzer dagen, door 't lezen des Bijbels, dan ik boven beschreef, zoo moest zich die vrome gezindheid ook uitwendig toonen en uit daden blijken, doch dat is zoo niet. In uitsluitend protestansche streken, waar 't goede voorbeeld der katholieken, den protestanten niet ten spoorslag strekt tot beoefening van deugdswerken, ziet het er ellendig uit. In de steden komen er van de 30 à 40 duizend protestanten des zondags geen 2000 ter kerk. Dat er van 4 à 5 duizend op de meeste plaatsen, nog geen 200 de kerk bezoeken, weten de protestanten ook wel, en dat velen na de aflegging der geloofsbelijdenis of bevestiging, niet meer in de kerk verschijnen, tenzij wellicht bij gelegenheid van 't huwelijk, is een openbaar geheim. Soms wordt de predikatie gestaakt, bij gebrek aan hoorders. De woorden en leer der Predikanten mistrouwt men, ja, op vele plaatsen genieten zij niet de minste achting; den doop der kinderen vertrouwen hun vele ouders niet toe. Dat alles is nu wel niet zeer godsdienstig en ook niet uit den Bijbel gehaald, maar 't volgt zeer juist uit het beginsel, dat de mensch door eigen onderzoek zijn geloof uit den Bijbel moet halen, daarom immers heeft hij niets met de Dominés te maken.

Waar ligt nu de oorzaak van dit zedelijk

verval der godsdienstige gezindheid van den openbaren godsdienst? Volgens hun beginsel zou men men de oorzaak hierin moeten zoeken, dat de Bijbel niet *meer* gelezen wordt, want uit den Bijbel moet men in en uitwendigen godsdienst putten; wordt hij dus *niet gelezen*, dan moet de godsdienst als van zelf kwijnen en vervallen. Die gevolgtrekking is juist, zal men zeggen.

Maar waarom wordt de Bijbel niet *meer* gelezen door 't volk? Omdat de predikanten door 't lezen des Bijbels, zonder onfeilbaren gids, ongeloofig zijn geworden en door hunne hinkende en twijfelachtige predikatiën het volk, op veel plaatsen, tot volslagen onverschilligheid en ongeloof hebben gebracht. Zooals de voorgangers, zoo 't volk, en hieruit blijkt ten duidelijkste, dat de protestanten — ofschoon ze 't ontkennen — wel degelijk steunen op leergezag. En bij dat alles durft men nu nog beweren, dat de godsdienstzin en 't godsdienstig leven bij de protestanten beter is, dan bij de katholieken, omdat ze den Bijbel lezen, *kunnen* lezen of in de kast bewaren.

2. Doch ook voor een oogenblik aangenomen, dat men den Bijbel getrouw leest, dan moet toch de inhoud door den lezer *verstaan* en *begrepen* worden; want lezen en lezen is twee.

De Bijbel is immers volgens de protestanten, de eenige *geloofsregel* en moet daarom ook duidelijk zijn voor ieder, bevattelijk voor allen, gemakkelijk verstaanbaar, zelfs voor 't bekrompenste begrip, omdat het geloof onbestaanbaar is met twijfel omtrent den godsdienst. Is dit nu 't geval?

Klaarblijkelijk niet. De Bijbel is immers niet slechts op enkele plaatsen, maar bij geheele kapittels en boeken zoo duister en moeielijk te verstaan, dat tot heden nog geen sterfeling is opgestaan, die tot zijne diepte is doorgedrongen, en zulk een reuzenwerk acht men 't werk van kinderen, en daarvan laat men de zaligheid afhangen! Bovendien komen er in den Bijbel zaken voor, die wel is waar getuigen van den strengen waarheidszin des schrijvers, maar die zonder gids de onschuld des harten van den lezer in verwarring brengen. Luther verklaarde in zijn boek, *de Servo arbitrio*", (1525) gericht tegen de scherpe bemerkingsen van Erasmus, dat de Schrift duister en voor velerlei uitleggingen vatbaar, een geschrift en leer des duivels was.

Nu, dat heeft de man zoo kwaad niet gemeend, en wellicht in een vlaag van overspanning gezegd, anders zou hij immers op een andere plaats niet kunnen zeggen: „met den Bijbel en niets

BIBEL CONV.
WIJCHENS

dan den Bijbel in de handen, dagen we zelfs de Kerk voor onze rechtbank; een duivelsboek kan toch geen richtsnoer ter zaligheid zijn!! Te zeggen, dat de lezing daarvan dus genoeg zij, om geheel onderwezen te worden in alles wat ter zaligheid noodig is, is een even groote dwaasheid, als iemand voor een' geleerde aanzien, die een wetenschappelijk boek gekocht en gelezen heeft, zonder voorbereidende studie of leiding.

De H. Petrus, over de brieven van Paulus sprekende, zegt: „Daaruit zijn sommige punten moeielijk te verstaan, die de ongeleerden en zwakken misbruiken tot hun eigen verderf, zooals ook de andere geschriften (2 Petr. 3:16). Zelfs de Joodsche priesters en schriftgeleerden, verstonden het oude Testament niet; want met den Bijbel in handen, erkenden ze nochtans in Christus den Messias niet, Wien de profeten, daarin duidelijk voorspelden; ze verwierpen en kruisigden Hem. Toen Philippus, den eunuchus van Candace, vroeg, of hij den profeet Isaias, dien hij las, verstond of niet, zeide hem de man vol verbazing: „Hoe toch zou ik het kunnen, zoo mij niet iemand onderricht.” Indien nu een welopgevoed man, die een verwante taal sprak, in dien tijd Isaias niet kon verstaan, hoe durft thans dan iemand beweren, zonder

gids of verklaring, geheel den Bijbel te kunnen verstaan? De H. Hieronimus stond zoo verbaasd, over de vermetele bewering der dwaal-geloovigen van zijn tijd, dat hij verontwaardigd uitriep: „de timmerman houdt zich bij zijn ambacht, de kok houdt zich bij zijn keuken, doch om de H. Schriftuur uit te leggen, waant zich een ieder in staat!” Wat zou de geleerde Kerkvader gezegd hebben, als iemand in zijn tijd stout genoeg ware geweest om de private uitlegging des Bijbels, als eenigen regel des geloofs, vast te stellen? En toch houden de protestanten vol, zoowel de *lezende* als de *nietlezende*, wat het geloof betreft, zich op hun eigen bijbeluitlegging te moeten verlaten. Het opmerkelijkste daarbij is, dat volgens hun eigen beken-tenis, het bijzonder onderzoek feilbaar is. Welnu, indien 't falen kan, dan kan 't ook geen geloofs-regel zijn; het geloof immers sluit allen twijfel uit en de feilbaarheid doet zulks niet.

De slotsom van dit alles is dus: hoe meer Bijbels de protestanten bezitten of onderling verspreiden, des te meer neemt ook de verwarring toe van 't geloofsbegrip, laat staan van den godsdienstzin aan te kweeken en op te wekken; hoe meer Bijbels, hoe meer onzin en verwarring in denkbeelden.

Hieruit zal men ook begrijpen, waarom de

katholieke Kerk, ofschoon ze den Bijbel als een heilig en goddelijk boek acht, zijne lezing begrenst en slechts onder voorwaarde, dat hij van een kerkelijk goed gekeurde verklaring voorzien zij, toelaat, terwijl zij den kinderen een uittreksel, ingericht en verklaard naar hun bevattingsvermogen, in handen geeft. Zoodoende belet de Kerk de ongehoorde misbruiken en valsche verklaringen, die ze tot hare groote smart, bij alle Sekten waarneemt, en bewaart dus het zuivere Woord Gods voor onttering. Inderdaad, ondanks de bijbelverspreiding, gaat de kennis van God en godsdienst bij de protestanten, met reuzenschreden achteruit, wijl de Bijbel gelezen noch verstaan wordt. De toepassing van een valsch grondbeginsel moet noodzakelijk tot valsche gevolgtrekkingen leiden. De bijbelverspreiding onder de protestanten bereidt dus den weg tot achteruitgang in geloof en zeden. Hoe moeten de nietlezende protestanten doen, om zalig te worden? Zouden zij wellicht gezag aannemen, van iemand, die hun voorleest?! Waar blijft dan hun geloofs- en zaligheidsbron?

Wat werkt de bijbelverspreiding uit onder de heidenen?

Duidelijker nog toonen de feiten, de valscheheid

van 't beginsel: *door den Bijbel alleen kan men zalig worden en de wereld bekeeren*, als we 't gevolg der bijbelverspreiding onder de heidenen nagaan. Daar de handelwijze der protestanten, in dit opzicht, een groot spektakelstuk is, kan ik niet nalaten, den lezer eenige bijzonderheden dienaangaande mée te deelen.

De protestanten beschouwen den Bijbel als 't *eenig middel*, om de geloovigen meer in 't geloof te versterken en als 't *eenige werktuig* om de ongelooovigen tot het Christendom te bekeeren, en voor 't heil te winnen. Vandaar de angstige bezorgdheid, om de heidenen met Bijbels, als 't ware, te overladen. Het grenst waarlijk aan 't fabelachtige, de ontzettende sommen welke door de protestantsche bijbelgenootschappen worden bijeengebracht, om hunne missionarissen den noodigen voorraad Bijbels te kunnen verschaffen. De volgende cijfers zijn aan protestantsche schrijvers door J. W. M. Marshall ontleend en wij nemen ze van genoemden schrijver over uit zijn werk, getiteld, „Die Christlichen Missionen.”

't Engelsche en 't Buitenlandsche Bijbelgenootschap werden te New.-York in 1780, met een en 't zelfde doel, onder één dak opgericht. Hun' inkomsten bedroegen in dat jaar 5000 pond (een p. s. = 12 gld.) en klommen weldra tot

het twintigvoudige, zoodat ze in 1791 reeds 100.000 p. st. beliepen. Uit de duizenden Genootschappen waren deze de voornaamste. Op dit oogenblik bestaan er in alle Engelsche overzeesche bezittingen zoovele met gelijk doel, opgerichte genootschappen, dat het bijna onmogelijk is hun aantal, veel minder hunne inkomsten en uitgaven op te tellen. „Het Engelsche volk brengt jaarlijks 170.000 p. st. op, om Bijbels, ter verspreiding onder de heidenen, te doen drukken,” zegt Hawitt, en wie kan opgeven, hoeveel andere volkeren en natiën daarvoor besteden? Strickland, de geschiedschrijver van 't Amerikaansche bijbelgenootschap, opgericht in 1816, gaf in 1849 een' opgave in 't licht van zeventig broedergenootschappen, die weder in duizende vertakkingen verdeeld waren. Hij verklaart, dat ze den Bijbel, in 140 talen of tongvallen vertaald, verspeidden.

Van dien tijd af nam hun werkkring nog zeer in uitgebreidheid toe, zoodat zoowel 't aantal als de inkomsten van genoemde genootschappen, dagelijks vermeederen.

In 1858 bedroegen de inkomsten der Engelsche bijbelgenootschappen 1555000 pd, en ze verspreidden, gedurende dat jaar 1625985 Bijbels, bijna 34000 meer, dan bij eenige vroegere gelegenheid. In 1859 stegen de ontvangsten tot 195000 pond.

De Anglicanen alleen teekenden in 1858 tot een bedrag van 100.000 p. s. st. in, welke verbazende som in 1859, tot 163.000 pond werd opgevoerd, zoodat deze laatste twee vereenigingen in een tijdsverloop van twaalf maanden ongeveer 360.000 pond st, of bijna f 12000 per dag en sedert hun ontstaan niet minder dan 10 millioen pond st. bijgedragen hebben. Bedenkt men nu eens, dat er in alle protestantsche Staten, ontelbare zoodanige bijbelgenootschappen bestaan, dan kan men zich een flauw denkbeeld vormen van de ontzag'lijke uitgaven, welke men zich getroost voor een zaak, die, zooals we later zien zullen, zulke slechte resultaten oplevert.

Dat de ijver der protestanten, in dit opzicht, nog geenszins is verflauwd, bewijzen de opgaven der jaarlijksche vergaderingen van 't Engelsche bijbelgenootschap te Londen, waaruit blijkt, dat het gedurende 't jaar 1866 alleen 216445 pd. st, uitgaf en 2383380 Bijbels verspreidde.

Al deze bijbelgenootschappen zijn dag en nacht rusteloos in de weer, om hunne missionairen van de noodige bekeeringmiddelen, d. i. Bijbels te voorzien. Met het oog op die ontzag'lijke offers, is 't interssant te vernemen, hoe de missionairen de bekeering der heidenen, door den Bijbel aanleggen.

Om dat echter goed te begrijpen, moeten we eerst 't onderscheid tusschen katholieke en protestantsche missionnairen nagaan. De katholieke missionnair begeeft zich onder de heidenen, vrij van alle aardsche banden, van vaderland en familie; wars van alle winstbejag en eigenbaat, aanvaart hij de reis. Brevier, crucifix en rozenkrans, ziedaar zijn' middelen ter bekeering. Op God vertrouwend, predikt hij Christus den Gekruisigden en acht zich gelukkig, als hij voor 't gepredikte evangelie waardig geacht wordt, den marteldood te ondergaan. Dat dit niet beneden de waarheid is, bewijzen de jaarlijksche opgaven der Annalen des geloofs.

Geheel anders staat het in dit opzicht met de protestantsche missionnairen geschapen, en wel zoo, dat de bekeeringswijze der katholieken hun geheel ontgaat, omdat ze niet vrij zijn van aardsche banden, maar door vrouw, kinderen en familie en honderde andere redenen aan 't stof geketend worden. Hun hart behoort veel meer aan vrouw en kinderen, dan aan den godsdienst en hierin is wellicht de oorzaak te zoeken, dat de geschiedenis zwijgt van *vrijwillige* protestantsche martelaars. Gaarne geven we toe, dat de strijd voor een protestantschen missionnair of zending, om ambtshalve zijn bestaan, vrouw en

kinderen vaarwel te zeggen, en zich aan groot gevaar voor 't vleesch bloot te stellen of zelfs zich aan een wissen dood prijs te geven, te hard is; de Apostelen deden 't echter en bekeerden en overwonnen de wereld zonder vrouw en kinderen.

Geheimvol is deze waarheid. Even als de menschgeworden Zoon Gods onze harten gewonnen heeft, door Zich van alle heerlijkheid te ontdoen, door in armoede ter wereld te komen en te leven, en den schanddood te sterven (Als Ik verheven zal zijn, zal Ik alles tot Mij trekken), evenzoo kunnen de missionnairèn de heidenen slechts voor Christus winnen, *door zich geheel, voor de door hen verkondigde leer op te offeren*. Kan dat nu van de protestansche zendelingen gezegd worden? Hoe ze hunne zending opnemen, zullen we in korte trekken schetsen.

Na zich een rijk traktement verzekerd te hebben, schepen ze zich in met vrouw en kinderen en een grooten voorraad bekeeringsmiddelen, nl. kisten vol Bijbels, om in verafgelegen landen, bekeeringen tot 't protestantisme te maken. Dat de invloed van vrouw en kinderen, (en van 't traktement) op 't hart des zendinglings sterker is dan al 't ander, behoeft zeker niet gezegd te worden. Vandaar dat hij alles doet, behalve zijn leven in de waagschaal stellen, of zich aan vermoeienissen en ontberingen

onderwerpen. Hoofdzorg is, zooveel Bijbels en traktaatjes mogelijk langs de kusten uit te deelen en naar de binnenlanden te verzenden, om ze (de Bijbels) daar in en door zichzelf de bekeering der heidenen te laten bewerken. In den regel bestaat hierin de werkkring der protestantsche zendelingen; dit is 't hoofddoel hunner zending, en naar de meening der protestanten zelve, voeren zij iets grootsch uit, door veel Bijbels en traktaatjes onder de heiden te verspreiden. Een Anglicaansch schrijver (J. W. Enningham) zegt daarom: „'t Eerste doel eener missie moet zijn, zooveel mogelijk Bijbels te verspreiden.”

Ingevolge dat beginsel, worden ontelbare exemplaren, bij elke gelegenheid (zooals o. a. bij 't vertrek onzer soldaten naar Atchin) over alle werelddeelen verspreid. Eene verandering in deze eigendommelijke handelwijze der protestanten, zou een ontelbaar getal zendelingen broodeloos maken, en hun werkkring daardoor zijn opgeheven.

Om 't aantal der door protestantsche bemiddeling in alle talen overgezette Bijbels te bepalen, zou men de duizenden opgaven der over de wereld verspreide genootschappen moeten raadplegen, 't geen bijna onmogelijk is. Eenige schrijvers schatten 't getal der verspreide Bijbels

bijeengenomen, (daaronder begrepen de eigene vertaling des Anabaptisten) op honderd-millioen exemplaren en dit enorme getal wordt slechts als begin aangezien, „want we hebben behoefte aan honderd-dertig-millioen Bijbels,” zeide Dr. Plumer nog niet lang geleden, alsof 't getal der reeds verspreide Bijbels niets te beduiden had, en dat getal (hoe verbazend ook) is zonder twijfel reeds geleverd. Is iemand, 't zij beschaafd, of onbeschaafd, verstoken van een Bijbel in zijne moedertaal, dan is dit een welkome gelegenheid, om eene vertaling in die taal te bezorgen.

Niet alleen worden de Bijbels bij millioenen naar bekende en onbekende kustplaatsen en binnenlanden verzonden, of bij massa's in de pakhuizen der aziatische of amerikaansch zeehavens opgehoopt, maar ook onder de *traktaatjes*, bestemd om de H. Schrift te volmaken en toe te lichten, wordt de heidenwereld als bedolven. In 't jaar 1858 werden door een enkel genootschap uit Engeland dertien millioen traktaatjes verzonden en sedert de stichting van bedoeld genootschap 819,000,000, zegge: achthonderd-negentien-millioen. Dit is slechts één voorbeeld uit de duizende. Doch genoeg over de ontzaglijke sommen, die de protestantsche bijbel- en traktaatjes-genootschappen verslinden, en over 't inderdaad fabelachtige getal Bijbels en trak-

taatjes, waarmede men de heidenwereld als bedekt.

Zien we nu met welk gevolg hunne bemoeiingen en opofferingen bekroond worden, en welke werkingen en gevolgen die massa Bijbels en traktaatjes onder de heidenen heeft. Zeker verwacht men groote resultaten of zegenrijke gevolgen, doch helaas! dit is 't geval niet, zooals Marshall (1 Band 37 bldz.) uit protestantsche bronnen bewijst.

„Daar de meeste heidenen niet kunnen lezen en de overigen den Bijbel en de traktaatjes niet verkiezen te lezen, zijn we gerechtigd te vragen: wat komt er dan van? De missionairen of zendelingen waren belast om ze te verspreiden en kweten zich trouw van hun taak, terwijl eenige eerlijk bekend hebben met welk gevolg. De mindere stand ontving ze met zekere voorliefde, maar tot welk gebruik bezigden zij dit nieuwe bezit, die groote en kleine banden, die in 't Chineesch, Siameesch, enz. 't Woord Gods inhielden? Deze vraag zullen we protestantsche ooggetuigen laten beantwoorden. „De ijver die zich nu en dan bij 't ontvangen der H. Boeken toonde”, zegt de aartsdiaken Grant, „kan men niet aan de begeerten en 't verlangen om Gods Woord te bezitten toeschrijven, maar wel aan wereldsche doeleinden

en onheilige gebruiken, waartoe 't H. Woord misbruikt wordt, zoodat het elk christelijk gevoel met afschuw vervult." In hoeverre deze getuigenis waarheid bevat, zal ons „Lay" leeren:

„In China," zegt hij, „heb ik de ondervinding opgedaan, dat het de gewoonte der zendelingen is, de Bijbels rond te strooien, op de wijze als 't koornzaad. Het natuurlijke gevolg daarvan was, dat de aldus opgeraapte of geschonken Bijbels, een rustige plaats op een bank of in een kast, als rariteit, werd bezorgd, waar ze, bij een kleine oplettendheid altijd onaangeroerd werden gezien alsof ze u zeggen wilden: „wij liggen hier nog juist zoo, als toen ge ons hebt verlaten." Dit lot is echter nog te benijden bij 't geen gewoonlijk geschiedt. Dr. Wells Williams, ook een protestansch zendeling, verhaalt: „In Macao zag ik de Bijbels midden door gesneden om er medicijnen en vruchten in te wikkelen, waartoe de kooplieden hun nietswaardigste boeken zelfs niet bezigden." Hooren we nu een andere klasse van getuigen.

„'t Aantal boeken door de protestanten verspreid is ongehoord", zegt Courvezij, een welbekend Engelsch Bisschop, „maar 't gebruik, dat men er van maakt, is zeer onderscheiden van 't doel. In Singapore zag ik de muren van twee huizen met bijbelbladen bedekt, en ze gebruiken

tot verpakking van spek en tabak." Een ander ooggetuige verhaalt ons, dat in de grenssteden van China, bij publieke veiling, voortdurend kisten vol Bijbels verhandeld en door schoenmakers, kramers en kruideniers, voor pakpapier, worden opgekocht." Bucho schrijft uit Pulo Pinang: „Ik zelf heb vele wel opgevoede heidenen gevraagd, welk gebruik zij van den Bijbel maakten, en allen antwoordden eenstemmig: „tot scheur en pakpapier." Eensluidend was hunne verklaring, dat de Bijbels zóó barbaarsch en onverstaanbaar waren vertaald, dat ze, in plaats van den christelijken godsdienstzin te bevorderen, geëigend waren, den mensch daar geheel tegen in te nemen." Abbé Abbrand, een zeer verdienstelijk katholiek zendeling en later Bisschop, wien de protestant Karel Windsor grooten lof toezwaait in 't bekeeren van Chineezen, en wiens Kerk te Singapore werd gebouwd, door de gedeeltelijke grootmoedige hulp zijner protestantsche vrienden, antwoordde, op de grootspraak van een Amerikaansch zendeling, die zich er op beroemde in weinige maanden tijds, twaalf kisten met Bijbels te hebben uitgedeeld: „dan zult ge, bij uw' landgenooten, wel in hooge achting staan, vooral als 't getal bekeerden in overeenstemming is, met de uitgedeelde Bijbels. Bedrieg u echter niet; want

door langdurige ondervinding is 't mij gebleken waartoe de Bijbels gebruikt worden. Er gaat geen dag voorbij, of ik krijg een voorwerp in handen, gewikkeld in bijbelbladen. Ontelbaar vele huizen in Singapore zijn, bij wijze van tapijten, met bijbelbladen bedekt." Verder voegt hij hieraan toe, 't geen de protestant Tamlie bevestigt, dat de Chinezen des nachts Bijbels stelen, om ze tot huiselijk gebruik te bezigen, en dat vele zendelingen dien diefstal aanmerken, als verlangen om 't woord Gods te bezitten. Priot, die zoowel met Hindostan als met China grondig bekend was, erkent, dat de Bijbel door bemiddeling der genootschappen in alle deelen der bekende wereld verspreid is, maar laat er ook aanstonds op volgen: „De kramers dezer landen verspreiden den Bijbel nog verder, door hem bladzijde voor bladzijde van een te scheuren en te verdeelen."

Marchinie, na verklaard te hebben, bij eigen ondervinding te spreken, zegt, dat de schoenmakers de Bijbels bij 't gewicht koopen, om er vervolgens chineesche pantoffels uit te vervaardigen, en hij kan 't zich niet verklaren, hoe de Engelschen — anders zoo scherpzinnig — zich zóó door dweepende hartstochten en betaalde speculanten laten bedotten.

Eindelijk verklaart de Directeur van 't Semi-

narie te Pulo Pinang. „Ik heb zelf een chineesch hooren verklaren, het genootschap zeer dankbaar te zijn voor 't bijbelpapier, 't welk hij gebruikte voor een' zaak, die de kiesheid belet te noemen, terwijl hij mij verzekerde, dat de Bijbels, onder de chineezen verdeeld, in den regel, denzelfden weg opgingen.” „Eenzelfde lot,” zegt Marchall, in zijn vorengenoemd werk „treft de Bijbels in Indië, op Ceijlon, in Australië, kortom onder alle nietchristelijke volkeren en landen.

Wanneer nu, de bij millioenen verdeelde Bijbels, in plaats van gelezen, tot nietheilige doeleinden gebezigd worden, hoe kan men dan nog hoop koesteren, door den Bijbel de heidenen te bekeeren? Is er wel ooit een heiden, alleen door 't geschenk eens Bijbels bekeerd? Zulk een feit moet nog bewezen worden. Nauwelijks gelukt het den zendelingen, door behulp van sommen gelds, eenige tot 't protestantisme over te halen, (of in de predikatie te lokken) die gewoonlijk bij gevaar of in vervolging weder afvallen, maar niemand werd, alleen door 't bezit of 't lezen eens Bijbels bekeerd.

Beschouwt men nu, met een rustigen blik, al die vergeefsche pogingen der protestanten; denkt men daarbij, aan de weggeworpen millioenen, en ziet men hoe zij, ondanks 't minste resultaat, bij hunne zonderlinge en ondankbare be-

keeringswijze blijven volharden, ja zelfs hunne pogingen verdubbelen, dan komt men tot de slotsom: brood, hartstocht of waanzin, is de drijfveer hunner handelwijze. Dit is 't noodzakelijk gevolg van een valsch beginsel en van de afwijking der handelwijze van Christus en Zijne Kerk. Zonder zending geene geloofwaardigheid, geen vertrouwen noch bekeering. Christus, de Apostelen, noch hunne wettige opvolgers hebben de wereld, door de uitdeeling van een dood boek bekeerd, en daarom zullen alle moeiten en opofferingen, die de protestanten zich getroosten, vruchteloos zijn en blijven, zelfs al wenden ze zich aan de regeerende vorsten, en geven den Keizer van China, den Koning van Siam, den Sultan van Turkije, of den Onder-Koning van Egypte, een prachtexemplaar ten geschenke.

II.

De overlevering.

Weet iemand niet, wien hij gelooft en ook gelooven kan en moet, dan is hij verraden en overgeleverd. Dit beginsel geldt vooral in godsdienstzaken. Wie daar zijn oogen niet opent en ieder, die zich als prediker der waarheid opwerpt, scherp opneemt, hem niet, evenals de rijksveldwachter den landlooper doet, naar zijn' papieren vraagt, loopt groot gevaar zijn ziel en zaligheid, een' valschen profeet toe te vertrouwen, en een van die „kleine kinderen" te worden, waarvan de Apostel zegt, dat „ze door de golven geslingerd en rondgevoerd worden met iegelijken wind der leering, door de bedriegerij der menschen, door de sluwheid tot de kunstenaarij der misleiding". (Eph. 4: 14). Meer dan ooit moet de katholieke, in onze dagen, op zijn' hoede zijn, om niet op 't valluik der verleiding gelokt te worden door lieden, die altijd uitvaren tegen onfeilbaarheid, en op hun eigen woorden 't zegel der onfeilbaarheid willen

drukken, door te zeggen: „mijne, onze meening is wetenschappelijk onwederlegbaar”. Laat u niet om den tuin leiden, maar zegt: we kennen u van binnen en van buiten, voorgelicht door den Apostel Paulus: „immers leerende komen ze toch niet tot de kennis der waarheid”; (2 Timoth. 3: 7). „omdat ze zeggen wijzen te zijn, zijn ze dwazen geworden” (Rom. 1: 22). Ik echter, ik weet wien ik geloof. Ik houd me onwrikbaar vast aan 't onfeilbaar leergezag mijner Kerk. Aan geen zwetsende courantenschrijvers en pochende geleerden, maar aan den onfeilbaren, door zijne Kerk, leerenden Christus, onderwerp ik me. Ik zeg met Petrus: „Heer, tot wien zullen we gaan? Gij hebt woorden des eeuwigen levens!” — 'k Zal trachten, in dit hoofdstuk uw geloof te versterken en te bevestigen, door u de onfeilbare leer der Kerk, zakelijk te ontvouwen, met betrekking tot de Overlevering, en in verhouding tot den Bijbel, de twee bronnen, waaruit 't geloof te putten is.

Over de vraag, of we in geloofszaken op 't menschelijke gezag of op Gods Woord moeten bouwen, bestaat tusschen de christelijke godsdienstige partijen, volstrekt geen strijd. In stoffelijke zaken, vergenoegen zich allen met menschelijke bewijsgronden, maar geldt het

God en zaligheid, dan wil ieder christen door 't goddelijke gezag, door God Zelf onderwezen worden. Alleen dan weet hij onfeilbaar zeker, wat hij gelooven en hopen, wien hij beminnen moet, wat hij moet vreezen, doen en mijden, teneinde van uit dit tranendal op te stijgen tot een eeuwige zaligheid.

Alle geloovige christenen stemmen ook overeen, dat Jesus, de Eeniggeborene Zoon des Vaders, vol van genade en waarheid, ons de waarheid van den hemel bracht. „De Eeniggeborene, Die is in den schoot des Vaders, Hij heeft het ons geopenbaard” (Joan. 1: 18),

De eigenlijke strijd tusschen de verschillende christelijke belijdenissen, betreft dus alleen de vraag: *Hoe is 't Woord Gods uit Christus' mond tot ons gekomen?*

Daar laten zich slechts twee wijzen van voortplanting denken. *Of* Christus spreekt in Persoon, of door Zijn Geest tot elken christen in 't bijzonder en deelt hem door een nieuwe openbaring Zijn Woord mede, en dan wordt het wonder der openbaring telkens herhaald, en we hebben zooveel door God verlichte profeten, als er christenen zijn, *of* 't eenmaal gesproken Woord wordt, door een van Hem gekozen middel, tot ons voortgeplant.

Onze protestantsche broeders zijn de eerste

meening toegedaan, en willen geen ander leeraar erkennen dan den H. Geest, zoodat ze ieder hunner, 't wonder der Voorlichting toekennen, 't welk de katholieke Kerk als eenige Leermeesteres door Jesus is beloofd en geschonken. 't Is echter wel te beklagen, dat de vermeende H. Geest door den mond van die „*verlichten*“, niet dezelfde taal spreekt, niet dezelfde tekstverklaring geeft, zoodat ten laatste, het vermeende nieuwe Pinksterfeest, zich oplost in een volledige Babylonische spraakverwarring, waarin ieder vasthoudt recht te hebben in den H. Geest en niemand verstaan wordt.

Welke middelen heeft Christus Zelf dan gekozen om Zijn Woord voort te planten? Zie daar de hoofdvraag aangaande den hoofdstrijd tusschen de verschillende christelijke belijdenissen. Is deze opgelost, dan is alle strijd beslist; blijft deze vraag hangende, dan ook zal de strijd onverpoosd voortduren. De katholieke Kerk leert dienaangaande: *Christus heeft een Leeraamt ingesteld, van onderscheidene hulpmiddelen voorzien, opdat het onder den bijstand des H. Geestes Zijn goddelijk Woord voortplante over alle landen, volkeren en tijden, tot aan de voleinding der wereld.*

Die leer der Kerk verwerpen sedert 300 jaren alle protestantsche sekten, hoe ze ook

heeten, en beweren, dat het *Schriftelijk Woord alleen*, door ieder *vrij onderzocht*, 't eenig door Christus aangewend en voorgeschreven middel is, om Zijn Woord voort te planten. Daarom gelooven ze verre boven de katholieken te staan en zich te kunnen beroemen „slechts het zuivere Woord Gods zonder menschelijke leer te bezitten”. Daar de katholieke Kerk intusschen den Bijbel ook bezit, hem altijd bezat en zorgvuldig bewaarde, ja hem zelfs de afgevalen sekten leverde, zoo is de strijd, in den strengen zin des woord, eigenlijk niet om den Bijbel, maar om 't woord Bijbel *alleen*, of beter gezegd: de Kerk verdedigt *den Bijbel*, en de overlevering, de protestant: *den Bijbel alleen zonder overlevering*.

Om de katholieke waarheid in 't ware licht te plaatsen, zullen we bewijzen, dat Christus, als hoofdmiddel om Zijn Woord voort te planten, de *levende leer* of *Overlevering* heeft gekozen en bijgevolg het beginsel der protestanten valsch is.

De waarheid van 't eerste beginsel is zoo duidelijk, dat het verwondering baart, hoe daarover nog eenige twijfel kan bestaan.

In plaats van onvruchtbare twistredenen en theoriën zal een algemeen bekende en openbare daadzaak beslissen. Loochene, wie 't kan het volgende feit:

1. dat alle godsdienstsekten over de geheele wereld verspreid, ze mogen waar of valsch zijn, zich vooral en voornamelijk hebben voortgeplant door levende, mondelinge leer en Overlevering, welke of in de familiën òf op de scholen òf door een bijzonder leerambt, of door een vereeniging dezer drie werd gegeven.

Sedert 6000 jaren was 't altijd zoo, 't is nog niet anders en voortdurend zal 't zoo blijven, wijl 't volgens de wetten der menschelijke natuur niet anders zijn kan.

Maken we de proef op de som van alle bestaande godsdienstige belijdenissen, te beginnen met het heidendom, in duizenden takken verdeeld. Niemand kan ontkennen, dat het zich door de leer *alleen*, welke bij de verschillende volkeren voortleeft, voortplant, als er bij de eeuwige veranderingen, waaraan 't onderworpen is, nog sprake kan zijn van voortplanting.

De Heidenen hebben immers volstrekt geen als heilig geldende boeken, of als ze bestaan, berusten ze geheel in handen der priesters, die 't volk het lezen niet eens veroorloven. Zoo zijn de *Braminen* in Indië in 't bezit van een groot getal zogenaamde heilige boeken, maar houden ze zorgvuldig achter slot en grendel, en wel zoodanig, dat tot nog toe geen enkel volledig exemplaar tot ons is gekomen.

De *Boeddhisten*, wier godsdienst de meeste aanhangers telt, zijn op dit punt niet zoo streng, maar wie is in staat hunne geschriften (84 000 in getal) te lezen, of slechts het uittreksel, (100 deelen groot) van zulk een omvang, dat een kameel 't met moeite draagt. Gaan we over tot de *Mohamedanen*. Deze bezitten den Koran, niet door Mohamed zelve, maar door een zijner vrouwen, na zijn dood geschreven. Dit boek alleen maakt echter nog geen Mohamedanen! Ware 't niet zoo opgevuld met zedeloosheid, dan kan men 't gerust in handen nemen, zonder gevaar van door Mohameds woord, Mohamedaan te worden. De Mohamedaan leest het echter met geloof en wordt daardoor in zijn geloof versterkt. Vanwaar komt het nu, dat dit boek een geheel andere uitwerking heeft bij hen, dan bij ons? Eenvoudig, de Mohamedaan is reeds Mohamedaan, alvorens den Koran ter hand te nemen; dat werd hij door de levende leer, door de overlevering, welke hij in huis, op school of in de Moskeé (= Kerk) ontving. Ja, ook zonder dat boek, zou hij zijn wat hij is, en zonder de levende leer zou dat boek alleen niet in staat zijn geweest, hem het valsche geloof inteprenten. — Hoe is 't in dit opzicht met het *Jodendom* gelegen? Geschiedt de voortplanting hoofdzakelijk door

't oude Testament? Volstrekt niet. Wij Christenen lezen immers ook 't oude Testament en houden het, even als de Joden, voor Gods Woord! Dat boek maakt ons evenwel geen Joden, maar wel meer en meer Christen. Vanwaar alweer de verschillende werking van 't zelfde boek? *Omdat de jood reeds jood is alvorens 't oude Testament te lezen, hij werd het door de mondelinge leer of overlevering, die hij in zijn familie, school of Synagoge ontving.* Wij lezen het oude Testament als geloovige Christenen, en daar 't ware geloof de schillen van onze oogen wegnam, vinden wij in dit heilige boek Christus, met zulke duidelijke trekken, dat het niet te begrijpen is, hoe een jood aan 't oude Testament geloof kan hechten, zonder Christen te worden.

Bij alle christelijke geloofsbelijdenissen treffen we denzelfden weg van voortplanting aan, n.l. door mondelinge leer en levende beoefening. De van de Kerk gescheidene oostersche sekten: Nestorianen, Kopten, Grieken en Russen, planten hun dwaalleer van den vader op 't kind over, niet alleen door den Bijbel maar ook door hunne valsche overlevering en tot dwaling voerend leerambt.

Maar, zegt men, bij de protestanten is de verhouding geheel anders; zij verwerpen alle

mondelinge overlevering en steunen in hun geloof *alleen* op den *Bijbel*.

De protestanten mogen al schermen met woorden en holle klanken, de *werkelijkheid* is 't, dat hunne belijdenis zich op dezelfde wijze voortplant, als de katholieke en andere, nl. door mondelinge leer in de familiën, op scholen en in kerken ontvangen. Kies uit de honderden sekten, die er groot op gaan tegen de katholieke Kerk te protesteeren, eene uit, en vraag een aanhanger, op welke wijze zijne belijdenis zich voortplant, dan zal hij wellicht met vele woorden, *Bijbel alleen* en *vrij onderzoek* tot den hemel verheffen, en de katholieken als dompers uitkrijten. Wanneer ge echter aandringt en vraagt: bezit ge dan werkelijk niets anders dan *den Bijbel*; hebt ge volstrekt geen mondelinge leer in huis, op school of in de kerk ontvangen, dan zal hij 't niet wagen, u voor te liegen, maar toestemmen, de drievoudige overlevering te bezitten. Is hij eerlijk en onbevooroordeeld, dan moet hij erkennen, niet door den *Bijbel alleen* tot zijn geloof te zijn gekomen, en wat hij is (Lutheraan, Calvinist, enz.), geworden te zijn, omdat zijn' ouders tot die richting behoorden en hem in huis, kerk of school in die richting opvoedden, óf later menschen aantrof, die hem, door hunne

levende en werkdadige inwerking, tot de belijdenis van hunne godsdienstige meeningen overhaalden. Hij moet zelfs toegeven, zonder *mondelijke leer* en *overlevering* geen Christen te zijn, en zoo hij een andere huiselijke opvoeding genoten hadde, of in een andere omgeving geweest ware, ook een geheel anderen godsdienst zou belijden. Kortom, *hij was reeds, wat hij is*, alvorens den Bijbel te openen en daarin zijn richting te zoeken. Werd hij later door de studie des Bijbels een andere meening of richting toegedaan, dan geschiedde dit in den regel niet zonder de levende leer, en dat is ook slechts een personeele afval van 't geloof zijner belijdenis; zijne kinderen worden weer in de levende leer of mondelinge overlevering zijner belijdenis opgevoed.

Men zegge duizendmaal: „Bijbel alleen”, „vrij onderzoek alleen”, de levende wet der natuur is sterker dan alle genoemde theoriën en hoogdravende woorden. Inderdaad, vóór alle vrije onderzoek en vóór dat de Bijbel ter hand wordt genomen, nemen ze onbewust vele gewichtige, voornamelijk stellingen (volgens hunne zienswijze) aan, waarvan niets, noch door den Bijbel noch door het vrije onderzoek, geleerd wordt. Welke protestant b. v. gelooft niet, dat de katholieke Kerk valsch en Christus' Woord door

haar vervalscht is; dat de katholieken de moeder Gods en de overige heiligen aanbidden; dat alleen de Bijbel de eenige leermeester des geloofs zij; dat het geloof alleen zalig maakt; dat er geen mondelinge overlevering bestaat, enz? Waar ligt de bron dier stellingen en meeningen? Is het de Bijbel? Lees hem na van A tot Z, en ge zult geen enkele sijllabe van genoemde stellingen vinden. Vinden ze wellicht hun oorsprong in 't vrije onderzoek? Hij acht het de moeite niet eens waard, daarover te onderzoeken, laat staan de waarheid vrij en onbevooroordeeld te onderzoeken! Uit welke bron zijn die leerstellingen dan in zijn geest gevloeid? 't Is de oude driehonderdjarige overlevering, die zijn geest daarmede verrijkt heeft. Aldus werd hun geleerd in huis, op school en van den kansel, van geslacht tot geslacht, en die vooroordeelen zullen blijven bestaan zoolang de bron hunner overlevering blijft vloeien. Geloovige protestanten nemen door overlevering ook aan, dat de kinderen moeten gedoopt worden uit vrees voor gemis; dat de doop bij twijfel over de geldigheid moet herhaald worden; dat de doop, door wie ook toegediend, geldend is, mits het goed gedaan worde. Vanwaar weten zij, dat de Evangeliën van de H. Schrijvers zijn, die als zoodanig

worden genoemd? Wie verklaart hun de echtheid van Paulus' brieven? De Bijbel? Maar dit is een dood boek en behalve dat, er staat geen jota van in. Wie is in staat deze openbare feiten omver te stooten, dat nl. alle godsdienstbelijdenissen, ze mogen waar of valsch zijn, zich ten laatste en vooral door levende en mondelinge overlevering voortplanten? — Ik ga verder en beweer, dat niemand in staat is, langs een anderen weg een godsdienst voortteplanten.

2. *Een gedrukt of geschreven woord kan zonder overlevering geen godsdienstig genootschap voortplanten, noch een enkele leerstelling staande houden.*

Met dit te zeggen, schuiven wij geen enkel godsdienstig boek, en vooral niet den Bijbel op zijde. Om van dit laatste boek te spreken; er ligt toch geen verachting in opgesloten vol te houden, dat de Bijbel wel goed is tot alle doeleinden, waarvoor God hem bestemde, maar daarom nog niet goed voor alles, niet goed voor dat doeleinde, waarvoor God hem *niet* bestemde, niet goed om alleen de levende en mondelinge leer te vervangen. De Bijbel is niet het eenige noodzakelijke middel om Gods Woord voort te planten; neen, zoo spreekt de Apostel niet van hem! Hij zegt: „*Alle schrift, door God ingegeven, is nuttig tot leering, tot*

overtuiging, tot verbetering, tot opleiding in de rechtvaardigheid: opdat volmaakt zij de mensch Gods, tot alle goed werk volmaaktelijk toegerust. (II Timoth. 3: 16—17). De Bijbel is goed zooals de katholieke Kerk hem gebruikt, niet om *geloovigen te vormen*, maar om hen, die reeds geloovigen zijn, in hun geloof en godsdienstig leven te versterkken, de waarheid te verdedigen en te bevorderen.

Het lezen van een godsdienstig boek heeft tweeërlei uitwerking: óf het bevestigt de reeds bestaande overtuiging, óf 't vervreemdt van datgene, wat we tot hertoe geloofden. Wordt in den lezer, door 't lezen, een nieuwe meening geboren, dan behoudt hij ze of voor zich, en ze sterft in zijn hoofd, of hij maakt, zooals men zegt, propaganda daarmee, vestigt een nieuwe overlevering en tracht door mondelinge leer en inwerking zijne meening geldend te maken en optedringen, zooals Luther en andere dwaalleeraars deden; want 't is totaal onmogelijk, dat een dood boek alleen een levend genootschap kan voortbrengen.

Wie hier nog moge twijfelen, hem vraag ik: kan een wetboek *alleen*, zonder toelichting der wetten, zonder gerechtshof, het recht toepassen? Evenmin en nog minder, dan 't a.b.c.-boek *alleen* den knaap het lezen leert. Wanneer onze

wetgevende kamers een wetboek vervaardigden, het beste wat ooit bestond, en elk onderdaan op staatskosten een exemplaar present gaven, het op alle hoeken der straten lieten aanplakken, ja, de straten er meê vloerden, doch alle rechtsleer en professoren in 't recht ophieven, dan bezaten we wel een *dood recht* in een *dood boek*, maar waren in 't leven, in de werkelijkheid er van verstoken; het levend recht, zou dan begraven zijn, onder den dooden letter, en 'tonrecht zou den scepter voeren.

Wanneer de Kerk, bij 't doopsel elken doopeling een der beste kategismussen ten geschenke gaf en zich verder niet meer om hem bekreunde, en den liberalen schreeuwers toegaf, dat op de scholen geen katholieke waarheden geleerd, in de huisgezinnen de godsdienst niet besproken, en van den predikstoel niet verkondigd mogt worden, wat zou er dan gebeuren? In vijftig jaren zou ons katholiek christendom ondanks den besten kategismus — althans naar menschelijke berekening — nog slechts gelden als versleten oudheid, als een doode leerstelling, onder de doode letters van een boek. Waarlijk, had Jesus ons bij Zijn' hemelvaart niets anders op aarde achtergelaten dan de letters des Bijbels, zonder levende leer in huis en levend leeraarsambt, dan zouden we van 't Chris-

tendom nauwelijks zooveel begrijpen en niet meer nut daaruit trekken, dan van een grieksch geleerde of wijsgeer. Het hoogheilig boek des Bijbels *alleen* is zelfs niet in staat het christendom daar te houden, waar 't reeds staat, in plaats van 't over alle tijden en volkeren te verspreiden.

Wat het verstand ons leert, bevestigt de ondervinding. Om in 't voorbijgaan een voorbeeld aan te halen. Er zijn lieden, die 't veel gemakkelijker vinden, den heidenen een Bijbel in de handen te stoppen, dan onder duizend gevaren, zooals de Apostelen deden, hun mondeling 't Evangelie te verkondigen, door den waan misleid, dat de Geest Gods uit dat boek over de blinden en onwetenden zal komen en hen leeren en verklaren.

Maar dat boek kan zichzelf zonder 't gezag der Kerk niet betuigen, hoe zal 't dan Christus in de zielen voortbrengen. De mensch, wien ik een Bijbel schenk, zonder hem te be-
leeren, over den *oorsprong*, de *waarachtigheid*, het *doel* en den *inhoud*, weet onmogelijk, *vanwaar* hij is, *wanneer* en *waar* hij geschreven is, *wie* hem geschreven heeft, of hij *waarheid* of *leugen* inhoudt, of men hem *lezen*, *ge'loof schenken* en *naleven* moet of *niet*. De heiden mag dat boek aannemen, maar hij zal 't niet lezen, of als hij 't leest, niet gelooven, of als hij

't gelooft, niet verstaan. De lui, die zoo kwistig dat heilig boek rondstrooien, vergeten 's Heilands woord: „Geeft niet het heilige den honden, en werpt uwe paarlen niet voor de zwijnen”. (Matth. 7: 6).

Wanneer 't nu een feit is, dat alle godsdienstige belijdenissen zich bovenal door mondelinge leer voortplanten en staande houden, en 't onloochenbaar, volgens de wetten der menschelijke natuur, niet anders kan zijn, dan kunnen we daaruit reeds bij voorbaat besluiten, dat Christus ook dien natuurlijken weg heeft gekozen, om de wereld Zijne leer kenbaar te maken, 't welk de derde onloochenbare daadzaak is, die ik wilde aantoonen.

3. God heeft vooral de mondelinge leer als middel gekozen om Zijn Woord den menschen mede te deelen.

Indien iemand lust gevoelt deze daadzaak te ontkennen en vol te houden, dat het geschreven woord, de Bijbel, het eenige en noodzakelijke middel is, om het Woord Gods te verbreiden, dan verzoek ik hem den Bijbel ter hand te nemen en mij de volgende vragen te beantwoorden.

A. Welk middel bezigde God in den vóórchristelijken tijd om Zijn Woord, wil en wet, den menschen kenbaar te maken?

De protestanten zullen toch wel weten, dat de Bijbel evenmin als Rome, op één dag tot stand is gekomen. Tusschen 't eerste en 't laatste boek, bestaat wellicht een tijdruimte van 2000 jaren. Past men nu 't protestantsche beginsel toe, op de menschen die vóór Christus leefden; moesten zij alleen maar die waarheden gelooven, die ze schriftelijk bezaten, dan ook mochten zij geen der profeten geloof noch vertrouwen schenken, die hun Gods geopenbaarde waarheden *mondeling* mededeelden, al bevestigden zij ze ook door tal van wonderen. Of zou 't niet waar zijn, dat de profeten eerst en vooral *mondeling* straffen, loon en verzoening, alsmede den toekomstigen Messias voorzegden, welke waarheden niet uit een boekske gelezen, maar later door henzelf of door anderen zijn opgeteekend, zooals wij ze thans bezitten.

Toen Mozes, de H. Wetgever, zijn' dood voelde naderen, sprak hij tot Israëls kinderen: „Gedenkt de oude tijden, beschouwt de geslachten, ondervraagt uw' vader en hij zal u onderrichten, uwe voorouders, en zij zullen u onderwijzen”. (Deut. 39: 7). Hij zegt niet, lees mijne boeken, die ik u in schrift zal nalaten. Ongetwijfeld was dit laatste niet verboden, maar zonder hulp der *overlevering* zouden zij, volgens Mozes' overtuiging, zijne geschrif-

ten niet verstaan, te meer, wijl de mensch tot aan Mozes' tijd reeds 2400 jaren in God geloofde zonder goddelijke schrift.

Dat Christus zelfs geen enkel woord heeft opgeteekend van 't nieuwe Testament, zal wel geen bewijs behoeven; wel lezen we van Hem, dat Hij rondtrok èn van de bergen èn van uit de schepen, den volkeren Zijn Woord verkondigde.

B. Hoe hebben de Apostelen de eerste gemeenten gegrondvest, door *schrijven* of door *prediken*?

Eenig en *alleen* door de mondelinge predikatie. Wat moesten de menschen na Christus' dood anders toch gelooven dan het gesproken woord, toen er nog geen enkele letter van Jesus' leer was opgeteekend. Christus liet bij Zijn' dood den Bijbel toch niet kant en klaar achter? De eerste schriften des nieuwen Testaments zijn eerst 12—25, de openbaring van den H. Joannes 60—70 jaren na Christus vervaardigd. Is de Bijbel dus de eenige kenbron des geloofs, dan volgt daaruit, dat de Christenen, levende in de eerste jaren na Christus, van alle openbaring verstoken, niets behoefden te gelooven, wijl de eenige bron der te gelooven waarheden nog niet ontsprongen, nog niet vloeibaar was. En vanwaar kwamen dan de gemeenten, die reeds vóór den Bijbel bestonden?

„Ons beginsel is goed”, zegt hier de protestant, „maar de katholieken gebruiken Jesuitenstreken, om tot valsche gevolgtrekkingen te komen. Wanneer wij zeggen, dat de Bijbel de eenige drager van 't zuivere Woord Gods is, en men zich in zake der geloofswaarheden, alleen aan den Bijbel te houden heeft, dan moet dat natuurlijk niet verstaan worden van de menschen, die vóór 't bestaan des Bijbels leefden. Deze, dat spreekt van zelf moesten gelooven 't geen de Apostelen, die den Heere zagen en hoorden, hun voorhielden te gelooven. Na de vervaardiging des Bijbels, toen eerst moest men zich uitsluitend daaraan houden, wijl God hem ten dien einde liet vervaardigen en er alles insluiten wat Hij geopenbaard had”.

Zou 't den protestanten inderdaad met deze stelling ernst zijn? Wie hunner twijfelt er aan! De katholiek neemt er echter zoo maar geen genoegen meê en eischt het bewijs. Daarom vraag ik:

C. Gaf Christus den Apostelen last om *te schrijven*, of wel om *te prediken*?

Van 't bevel om te schrijven lezen we niets, maar wel om te prediken. „Gaat en leert alle volkeren” (Math. 23 : 16). „Predikt allen creaturen het Evangelie” (Mark. 16 : 15).

't Volgende geef ik den protestanten in over-

weging. Zoo het Gods plan geweest ware om ons Zijne openbaring door papierrollen bekend te maken, dan had Jesus niets beters kunnen doen, dan Zelf Zijn' leer in een boekdeel te vereenigen en Zijn leerlingen over te geven, met de opdracht: „Neemt dit boek en bekeert er de wereld mede”. Niemand toch zal Christus 't vermogen daartoe betwisten. Hij heeft het evenwel niet gedaan. Gaan we verder.

D. Hadde Christus gewild, dat de Bijbel in lateren tijd in Zijn' plaats als de eenige drager en leeraar der geloofswaarheden, der openbaring moest optreden, dan zou Hij hun toch wel met een enkel woord gelast hebben, zorg te dragen, om de H. Schriften, als ze eenmaal bestonden, bijeen te zamelen. Twaalf Apostelen en veel meer leerlingen stonden Hem ten dienste. Wat ware nu gemakkelijker geweest, dan tot den H. Joannes b. v. te zeggen: „Beminde leerling: het is voor Mijn' Kerk in de toekomst van 't hoogste gewicht, een boek te bezitten, waarin al de geopenbaarde waarheden voorkomen. Dat boek moet de eenige vraagbaak, de eenigste bron des geloofs zijn; zonder een zoodanig boek, zullen alle menschen reddeloos verloren zijn en tot de oude duisternis en dwaling terugkeeren”. Christus heeft zulk bevel echter niet gegeven.

E. Of wel had Christus kunnen zeggen: „Teekent telkens, als ge Mij hoort *prediken* Mijn leer op, en als ge al, de door Mij te openbaren waarheden gehoord en opgeschreven hebt, voegt ze dan bijeen en maakt er een boek van”. Hij heeft het niet gedaan.

F. Volgens nog een andere veronderstelling had de Heiland den inhoud des Bijbels aan zijn' leerlingen kunnen dicteeren, (vóórzeggen, wat ze moesten schrijven), toen Hij nog met hen op aarde verkeerde, maar ook dit is niet geschied. Na zijn' verrijzenis verbleef Jesus nog 40 dagen bij hen, niet om hun les te geven, hoe ze den Bijbel moesten samenstellen, maar om zijn' mondelinge leer aan te vullen, en 't reeds gehoorde in hen te versterken en te bevestigen, terwijl Hij den H Geest beloofde om Zijn gesproken Woord in hen levendig te houden. Nergers een spoor van schrift of Bijbel.

„Wat spitsvondige klap”, hoor 'k hier de protestanten zeggen, „altijd noemden we de katholieken dompers, ze blijven 't in eeuwigheid, en kunnen dat ultramontaansche maar niet afleggen. Wilt gijlieden den Heere tenteeren en van Hem te weten komen, waarom Hij Zelf den Bijbel niet geschreven, of door anderen heeft laten schrijven?” O, neen! maar met ultramontaansche vrijheid antwoorden wij: 't is

noch onze wensch, noch onze wil, de geheimen Gods te doorgronden, altewel van onze onmacht bewust; maar met dat al hebt ge uwe stelling: de Bijbel is de eenige kenbron des geloofs, niet bewezen. Praten is niets, grondige *bewijzen* vorderen we. De overtuiging staat evenwel bij ons vast, dat het u met het zoeken naar bewijzen — die volgens uw grondbeginsel alleen in den Bijbel te vinden zijn — gaan zal, als Diogenes op de markt te Athene toen hij (goede) menschen zocht.

Hier staat een protestant op en zegt: „Kent ge de schriftuurplaats niet: „Zoekt in de schrift: zij is 't, die getuigenis van Mij geeft”? Zeker, die plaats is mij wel bekend, doch medelijdend moet ik de schouders ophalen, zoo ge daardoor zoudt willen bewijzen, dat God den Bijbel liet vervaardigen, juist om als eenige kenbron des geloofs te dienen. Het gezegde van Christus kan immers niet op het nieuwe Testament slaan; want dat bestond nog niet. Jesus wilde daardoor alleen zeggen: Ik ben Degene, waarvoor Ik Mij uitgeef; sla het oude Testament open, daar vindt ge getuigenissen in overvloed voor de waarheid van Mijn Persoon. 't Is derhalve ook zeer verklaarbaar, dat de protestanten hier op 't oude aanbeeld slaan, zeggende: „De Bijbel bestaat feitelijk,

dat is ons genoeg, om 't „hoe” of 't „waarom” bekommeren we ons niet. Deze wijze is gemakkelijk, om er zich aftemaken, maar niet om aan bewijzen te komen, waardoor ze hunne stelling: „God liet den Bijbel vervaardigen als de eenige kenbron der te gelooven waarheden,” moeten rechtvaardigen.

G. Hebben de Apostelen meer gepredikt dan geschreven?

Ja; want van de twaalf Apostelen hebben er zes volstrekt niets geschreven, de overigen maar zeer weinige bladzijden.

Met welk doel schreven zij? Was 't om hen, die 't Evangelie nog niet kenden, dit mede te deelen, of voor diegenen, die reeds Christenen waren?

Alleen voor diegenen, die door mondelinge predikatie 't Woord Gods reeds ontvangen hadden, zooals 't *opschrift* en de *inhoud* der verschillende brieven getuigen. Vandaar dat de H. Paulus aan zijn' leerlingen en opvolgers Timotheus en Titus niet beval te schrijven, of 't geschrevene te laten lezen, maar wel: „predik het woord, dring aan, tijdig, ontijdig, overtuig, vermaan, bestraf, in alle langmoedigheid en leering” (2 Tim. 4: 2). En: „behoud het voorbeeld der gezonde leer, 't welk gij van mij gehoord hebt” (2 Tim. 1: 13). Eindelijk gaf

hij Timotheus het bevel, andere predikers aan te stellen, zeggende: „'t geen gij gehoord en gezien hebt van mij, onder vele getuigen, dat draag over aan getrouwe menschen, als die bekwaam zullen zijn, ook anderen te prediken” (2 Tim 2: 2 vgl. Tit. 1: 5 en 9).

H. Thans zijn we aan de beslissende vraag gekomen. Als Christus, de Apostelen en de door hen aangestelde Leeraars het Evangelie *uitsluitend* of wel *eerst* en *vooral* door levende, mondelinge leer en overlevering verspreidden, waar staat dan geschreven, dat in lateren tijd een geheel ander middel gekozen moest worden of gekozen is, n.l. de Bijbel alleen zonder overlevering?

Dit grondbeginsel staat in den Bijbel niet geschreven en is gevolgelyk ook daarin niet te vinden. Die 't nu evenwel aanneemt, ontleent dus 't voornaamste en 't belissendste beginsel, niet aan den *Bijbel*, niet aan 't *verstand*, ook niet aan de eerste *overlevering*, maar aan de *vervalschte overlevering* zijner sekte.

't Schoonste is dus, als hij roept: „Bijbel alleen”, dan weerspreekt hij zijn eigen woorden, met woorden, niet uit den Bijbel genomen.

Onloochenbaar en onomstootelyk staat dus het drievoudig feit voor 't oog van allen, dat n.l. alle godsdienstige belijdenissen eerst en

vooral door mondelinge overlevering en leer werden voortgeplant en uitgebreid; dat het volgens alle wetten der menschelijke natuur niet anders zijn kan; dat Christus zelf dat middel heeft gekozen, en met uitdrukkelijke woorden zijne Apostelen voorschreef; maar dan ook staat het *katholiek* grondbeginsel *onbeweegelijk*, dat thans nog voornamelijk door levende leer en overlevering Christus Woord tot ons komt, en voortgeplant wordt.

Hier kan men mij echter tegenwerpen: „Er bestaan honderden van christelijke sekten, die allen beweren, dat ze, ieder voor zich, de ware leer van Christus bezitten en hunne lidmaten mededeelen. Iedere sekte roept: „*hierzoo! hier!* bij mij is 't echte kanaal, waaruit ge het water des levens, het zuivere Woord Gods kunt en moet putten. Wanneer nu alle ware en valsche godsdienstbelijdenissen door middel der mondelinge overlevering worden voortgeplant, en 't zelfde kanaal troebel en zuiver water, valsche en ware leer afvoert, dan toch zal niemand beweren, dat de Heiland het *middel* genoegzaam zij, hetwelk zoowel tot waarheid als tot leugen geleidt. Waar is dan zekerheid tegen vervalsching van Gods Woord te vinden, waar de kenteekenen die 't rechte kanaal der *ware overlevering*, van 't vervalschte onderscheiden?

Die opmerking geven we gaaf toe en beweren zelfs, dat het onbedriegelijke Woord Gods, òf geheel verloren gegaan, òf met menschelijke dwalingen vermengd zou zijn geworden, zoo Jesus verder niets gedaan had, en Zijn Woord onbeschut, aan de willekeur van nuchtere en nieuwbakken geesten, aan de praatzieke tongen, der menschen had overgelaten. Het *schriftelijke woord*, de Bijbel zelf, bleef immers niet ongeschonden tegen de vernielende macht der menschelijke trotschheid, en werd in de laatste eeuwen tot onkenbaarheid toegetakeld, door zoogenaamde geleerde lui, zoodat het heilzame brood der goddelijke waarheid tot haksel gesneden, gezonde harten en geesten geen voedsel meer aanbiedt. Nog doller en dwaazer ging men met het mondeling *overgeleverde woord* te werk, 't werd in duizenden vezeltjes uiteengerukt en vergiftigd, door alle misgeboorten van den menschelijken waanzin en weer samengeflanst, naar gelang duizelende hoofden wenschten en wilden prediken en gelooven.

Christus nam echter voorzorgmaatregelen om het van den hemel gebrachte woord onvervalscht te behouden en bewerkte, dat het kanaal der levende overlevering gesloten bleef voor alle troebel en grondig water, hetwelk de vuile menschelijke geest trachten zou, daarin

uit te storten. Tot dat einde vestigde Hij in Zijne Kerk een bijzonder ambt, dat door mondelinge leer Gods Woord moest verkondigen en beval als eerste ambtsplicht: „Bewaar de goede grondslag door den H. Geest” (II Tim. 1: 14). Hij heeft dat ambt toegerust met alle natuurlijke en bovennatuurlijke middelen om zijn hooge roeping met zekerheid te kunnen vervullen, en gezorgd, dat dit ware herdersambt zóó gemakkelijk te kennen is, dat de kudde van Christus nooit kan en zal twijfelen, op welke weide de ware leer gezocht moet worden. Dit te bewijzen, zal de stof zijn voor 't volgend hoofdstuk.

III.

De instelling en uitrusting van 't Leergezag.

1. Wie nog aan den Bijbel gelooft, moet toegeven, dat volgens verordening van Jesus de openbare predikatie van Gods woord niet aan alle christenen is overgelaten, maar *eenigen* uit de menigte werden gekozen, die van ambtswege in Christus' plaats moesten prediken.

Terstond reeds na zijn openbaar optreden koos Jesus uit zijn' leerlingen twaalf mannen met dat bijzonder doel. „Hij riep zijn' leerlingen op en koos er twaalf uit, die hij ook Apostelen noemde” (Luc. 6: 13).

Deze zond Hij in Zijn' naam, als gezanten de wereld in: „Zoo als Mij de Vader heeft gezonden, zoo ook zend Ik u.” (Joan. 20: 21).

Hij legde hun door een uitdrukkelijk bevel den ambtsplicht op om te prediken. Mij is alle macht gegeven, in den hemel en op aarde: gaat dus heen en leert alle volkeren (Math. 28: 18—19).

De Apostelen hebben dit bevel ook werkelijk uitgevoerd, bewust, dat ze in Christus' naam predikten, en dat hunne prediking ambtsplicht was. „Voor Christus dan zijn wij gezanten, als vermaande God door ons” (2 Cort. 5: 20 vgl. Rom. 1: 5, 25, 18). „En Hij heeft ons bevolen den volkeren te prediken en getuigenis af te leggen” (Hand. der Ap. 10: 41).

De Apostelen kozen weder anderen en droegen hun 't zelfde *ambt* en denzelfden *plicht* op: „Predik het woord, laat niet af, tijdig of on-tijdig” (2 Tim. 4: 2), „Bewaar den goeden grondslag door den heiligen Geest, die in u is” (2 Tim. 1: 14).

Eindelijk gaven zij hunne onmiddellijke opvolgers het bevel, weder anderen te kiezen, en hun denzelfden ambtsplicht, het ontvangen Woord Gods verder te prediken, op te leggen. „En wat gij gehoord hebt van Mij, onder vele getuigen, draagt dat over aan getrouwe menschen, als die bekwaam zullen zijn *ook anderen te prediken*” (3 Tim. 2: 2 vgl. Tit. 1: 5 en 9). 't Is dus een feit, dat volgens Jesus' verordening een leeraarsambt geschapen is, als 't levend middel om Gods Woord als levende leer voort te planten, door alle volkeren en tijden, tot aan de wederkomst van Christus Jesus (1 Tim. 6: 14). Het is waar, de dragers van

dit leeraarsambt zijn menschen, maar ze zijn ook „gezanten van Christus”, „bedienaars des Woords”, „herauten van den allerhoogsten Koning”, en zoolang ze vasthouden aan 't overgeleverde Woord, zoo lang ook spreken zij in Jesus naam, en verkondigen niet het feilbaar woord van den mensch, maar 't onfeilbare Woord Gods. Een minister, die ambtswege den lande een koninklijke boodschap mededeelt, spreekt door zijn mond niet zijn, maar des konings woord. Wie hem hoort, hoort den koning; wie hem veracht of miskent, veracht of miskent den koning. — De Apostel Paulus wil ook, dat het door hem verkondigde Woord, aldus opgenomen worde: „daarom zeggen wij God onophoudelijk dank, dat gij, toen gij het gepredikte Woord Gods ontvingt, het aannaamt, niet als *menschelijk woord*, maar, zooals het in waarheid is, als Gods Woord” (1 Thess. 2: 13).

„Maar”, vraagt men, „kan het Woord Gods op dezen weg niet vervalscht worden?” Zeker wel, maar Christus heeft zorg gedragen, dat het leeraarsambt, door *natuurlijke* en *bovennatuurlijke middelen*, de overgeleverde leer trouw en ongeschonden bewaren moest, en daarop Zijn Woord verpand.

2. Het staat vast, dat Christus het leeraars-

ambt der Kerk, door buitengewone en gepaste middelen tot het onfeilbare kanaal en tot „Zuil en grondslag der waarheid” (1 Tim. 3:15) heeft gemaakt. Die middelen zijn deels *natuurlijke*, deels *bovennatuurlijke*, *goddelijke*, *wonderbare middelen*.

Bij de overweging dezer middelen zullen wij verstomd staan, met welk een wijsheid Christus zijn leeraarsambt tot genoemd doeleinde inrichtte.

De volgende grondstelling der katholieke Kerk zal ons bij de beschouwing dier middelen tot grondslag verstrekken: men moet geen wonderbaar ingrijpen van Gods hand in de menschelijke dingen verwachten, zoolang natuurlijke middelen aanwezig zijn, om het door God gewilde doel te bereiken; waar deze middelen echter niet toereikend zijn, daar is 't onmogelijk, dat God niet wonderbaar tusschenbeide trede, zoo waar als Hij de teugels van 't bestuur der wereld houdt, en eerder hemel en aarde zullen vergaan, dan Gods Woord. Kortom: verwacht geen wonderen, waar ze niet noodig zijn, maar hoopt en geloofst ze daar, waar Gods Woord vervalscht of onvervuld zoude blijven. Deze grondstelling houdt het midden tusschen *blinde lichtgeloovigheid*, die overal wonderen veronderstelt, en

blind ongelooft, dat elke wonderbare tusschenkomst van Gods hand, in de ontwikkeling der tijdelijke wereldorde, loochent en ontkent.

Ieder zal moeten toegeven, dat alle zuivere menschelijke middelen niet toereikend zijn, om Jesus' verhevene leer, door alle volkeren, tijden en landen te verspreiden, zonder inmenging van menschelijke dwalingen. Men bouwe 't kanaal der menschelijke overlevering zoo volmaakt mogelijk, geen menschelijke macht alleen zal beletten, dat de zuivere bron van 't zuivere Woord Gods, geen toevoer van onzuiver water in zich opneme, dat het onfeilbare Woord Gods, in den mond van feilbare menschen niet feilbaar worde. De stoffelijke middelen alleen zijn dus ontoereikend, en daarom moeten wij in de onfeilbaarheid van den Goddelijken Geest der waarheid, eene tegemoetkoning of vergoeding zoeken voor datgene, wat de menschelijke feilbaarheid ontbreekt. Zijn wij daartoe wel gerechtigd? Zonder twijfel, wijl de uitdrukkelijke en duidelijke belofte van Jesus voor ons is. Het feit, dat Jesus Zijn, en des H. Geestes *bijstand* voor altijd aan het leeraarsambt heeft toegezegd, is zoo klaar en duidelijk in den Bijbel aangegeven, dat het door niemand kan geloochend worden. Toen Jesus Zijn leeraarsambt instelde met het bevel: „leert alle

volkeren, doet hun alles onderhouden wat Ik u gezegd heb," bleef Hij Zelf borg, om alles aantevullen, waarin zij door hunne zwakheid zouden tekort schieten: „En zie! Ik ben met u (d. i. Ik sta u bij) alle dagen, tot aan de voleinding der tijden" (Math. 28: 20) Even helder is de belofte van Jesus in Zijn afscheidsrede: „de Trooster echter, de H. Geest, dien de Vader in Mijnen Naam zal zenden, Hij zal u alles leeren en u alles doen onderhouden, wat Ik u gezegd heb" (Joan. 14; 26). En na Zijne Opstanding; gij zult kracht ontvangen, wanneer de H. Geest over u neerdaalt, en gij zult Mijne getuigen zijn in Jerusalem en in geheel Judea en Samaria en tot aan de uiterste grenzen der aarde (Hand der Ap. 1: 8).

Nu komt de vraag, hoe wij dien bijstand des H. Geestes moeten verstaan, als een voortdurend wonder der openbaring of wel dat de H. Geest de dragers van 't leeraarsambt inspireert en voorlicht, zooals de profeten des ouden Verbonds, met uitsluiting van alle menschelijke tusschenkomst? Dat zou niets anders zijn dan wonder boven wonderen, openbaring boven openbaring aannemen. De protestanten denken zich de zaak aldus; maar de katholieke Kerk neemt den bijstand des H. Geestes geheel anders, en naar waarheid op. Zij loochent niet, dat

de H. Geest, op elke ziel inwendig verlichtend en opwekkend werkt, opdat zij het haar gepredik' Woord Gods met bovennatuurlijk geloof aanneme (Trid. 6 Zitt. 3 Canon,) alsmede dat de Geest Gods den predikers, kapelaans, Pastoors, Bishoppen en den Paus, als zij van goeden wille zijn, met zijn bijstand ter zijde staat, om de plichten van hun ambt met vrucht voor henzelf en anderen te vervullen, maar daarover is hier geen sprake. De vraag loopt over de gave der onfeilbaarheid, krachtens welke, het door *uitwendige* predikatie medegedeelde Woord Gods, ook weder door *uitwendige leer* onvervalscht verder voortgeplant worde. Dan bewerkt de H. Geest — zoo leert de Kerk — volstrekt geen *nieuwe* openbaring, maar wel *getrouwheid in het bewaren der eenmaal ontvangene openbaring*; m. a. w. Hij beschermt tegen dwaling in alle menschelijke handelingen, die de Kerk aanwendt om Christus' Woord, dat haar is toevertrouwd, onvervalscht en onveranderd voort te planten.

Daaruit volgt als vanzelf, dat de bijstand des H. Geestes, waardoor het leeraarsambt onfeilbaar is, de menschelijke handelingen, onderzoekingen en hulpmiddelen volstrekt niet uitsluit, maar ze integendeel veronderstelt. Ja, de H. Geest treedt dan eerst steunend tus-

schenbeide, als menschelijke middelen niet toereikend zijn, de overgeleverde leer trouw te bewaren en tegenover de dwalingen der tijden, in 't rechte licht te plaatsen. Alle lidmaten des leeraarsambt, moeten daarom van af den kapelaan tot aan den Paus *studeeren, onderzoeken, bidden* en in moeilijke gevallen *raad vragen*, in één woord, alle hun ten dienste staande middelen gebruiken, om de overgeleverde leer meer en meer te leeren kennen en wetenschappelijk toe te passen. Die hulpmiddelen, *natuurlijke* en *bovennatuurlijke*, zijn zeer talrijk. Bovenaan staat de H. Schrift, die niets anders is, dan Gods Woord. Dan volgen de beslissingen en leerstellingen der Consiliën en der Pausen, de Schriften der H. Kerkvaders, enz.

Onder de natuurlijke middelen valt vooral *de wonderbare bouw der zichtbare Kerk en de geheele inrichting van 't leeraarsambt* in 't oog. Inderdaad, hoe nauwkeuriger men het katholieke leeraarsambt waarneemt, des te duidelijker komt de wijsheid des Stichters uit, die alles zoo ordende en regelde, dat de natuurlijke inrichting bijna in staat is om elke dwaling te verijdelen, zoo scherp is de wederkeerige waakzaamheid in de Kerk. Om alles met één woord te zeggen: *van den eenen kant, wordt in de Kerk de leer van den tegenwoordigen tijd bewaakt, door de leer van*

't *verledens*, en van den anderen kant, elk leeraar in 't bijzonder bewaakt en terecht gewezen door 't geheel. We zullen trachten deze gewichtige gedachten, ook voor den minder onderwezene duidelijk te maken.

De katholieke Christen bezit zijn' zielzorger den pastoor, (en zijn' medehelpers de kapelaans) die door ambtsplicht gehouden is op den predikstoel, in de katechismus-lessen en in den biechtstoel het ontvangene Woord Gods voort te planten en als goede herder, zijn' schapen op de weide der katholieke waarheid te geleiden. Zijn' zending ontvangt hij van zijn wettigen Bisschop, maar niet dan na zorgvuldig onderzoek of hij de overgeleverde leer des verledene weet en aanneemt, ja, hij moet zelfs een uitvoerige geloofsbelijdenis afleggen en bezweren. Als feilbaar mensch bezit hij noch *persoonlijk*, noch *ambtshalve* de gave der onfeilbaarheid, maar hij zal toch zoo lichtvaardig zijn duren eed niet breken, en in plaats der oude waarheid, verlichte ideën van zijn verward hoofd, of van zijn tijd, den volkeren verkondigen. Evenwel is 't niet te ontkennen, dat deze verwarring niet alleen mogelijk, maar in den loop der eeuwen, zelfs onlangs nog (denk aan Rein- kens c. s.) werkelijk plaats had, zoodat het schijnt, dat eene katholieke gemeente kan af-

dwalen van den rechten weg, wijl haar in plaats van Gods Woord, het bedriegelijke woord eens menschen wordt gepredikt. Dit gevaar bestaat echter niet, want de zielzorger is niet onafhankelijk, maar een drievoudige waakzaamheid heeft het oog op al zijn doen en laten gericht; hij wordt bespied door hen, die *onder* hem, *naast* hem en *boven* hem staan.

De gemeente zelve, *die onder hem staat*, belet dus geloofsverwarring, verandering en vervalsching. Met dit te zeggen, maken wij de gemeenten niet de rechters hunner herders en zielzorgers, dat niet anders zou zijn, dan de school boven de leermeesters te plaatsen, en de kudde de herders te laten weiden. Neen, de gemeente houdt over hare zielzorgers slechts toezicht als getuige voor de oude geloofsleer des verledene, die in de gemeente voortleeft. Zij weet, dat de zielzorger die overgeleverde leer niet omverstooten, maar verder opbouwen moet, en zoodra iets tegen de leer van den kategismus voorgedragen, b. v. gepredikt werd: de goede werken zijn niet noodig ter zaligheid; men behoeft zijn zonden niet te biechten; de heiligen mag men niet vereeren of aanroepen, dan zou zelfs 't eenvoudigste moedertje zich daartegen verzetten en als getuige optreden voor de oude leer, en tegen die vervalsching partij kiezen.

De priesters, die *naast* den afvallige arbeiden, zouden ook zonder twijfel weldra niet als aanhangers, maar als tegenstanders en gerechte getuigen, tegen de dwaling opstaan. De dwaling kan onmogelijk in 't geheim voortwoekeren, maar komt vroeg of laat aan 't licht, en dus ook voor den rechterstoel van dengene, die den afvalligen priester zending gaf, en die door den H. Geest het *recht* en den *plicht* ontving, zijn geheel Bisdrom in geloofszaken als rechter te bewaken. Hij heeft dus ook nog te rekenen met hem, die *boven* hem staat, met den Bisschop. Deze weet, dat tot hem gezegd is evenals weleer tot Bisschop Timotheus: „be- waar den goeden grondslag, door den H. Geest” (2 Tim. 1: 14), en hij zal de noodige maatregelen aanwenden, opdat de gemeente in haar geloof geen schade beleepe, of zorgen dat deze zooveel doenlijk afgewend worde.

„Maar”, werpt men mij hier tegen, „ook de Bisschop is *persoonlijk*, noch *ambtshalve* onfeilbaar, hij kan het Woord Gods dus laten vervalschen, of zelf vervalschen”! De mogelijkheid bestaat, maar wij geven niet toe, dat dit zoo gemakkelijk kan geschieden. Daar- tegen is reeds gezorgd; gedeeltelijk door *de persoonlijke eigenschappen*, die de Kerk in de Bisschoppen eischt, en voor 't overige door

de strenge bewaking, waaraan ook zij onderworpen zijn.

Van den beginne der Kerk af, werd niemand tot dat gewichtige ambt toegelaten, wiens geloofstrouw niet boven allen twijfel verheven was. Het strengste onderzoek laat de Kerk bij hare keuze, in dit opzicht, voorafgaan. In de eerste eeuwen der Kerk, was dit onderzoek de taak der mede-Bisschoppen der kerkelijke provincie, waartoe de voorgedragene behoorde, thans geschiedt dit, door een kanonisch proces, dat de H. Vader zelf opent. Overigens moet de Bisschop bij de aanvaarding van zijne bisschoppelijke waardigheid, tegenover zijn' mede-Bisschoppen en in 't bijzonder den Paus, in een Synodaalschrijven zijn' geloofsbelijdenis afleggen, 't welk thans plaats heeft door 't afleggen van de plechtige en uitvoerige geloofsbelijdenis, door 't Concilie van Trente opgesteld 't Gebruik van dit onderzoek en dezer geloofsbelijdenis is zoo oud als de Kerk. De H. Cyprianus zegt reeds, dat het ingevoerd werd met het doel, om onwaardigen van den bisschoppelijken zetel te weren, en 't zesde algemeene Concilie, gehouden in 680, brengt dit gebruik, tot aan de apostolische tijden terug. Vandaar dat de honderdduizenden Bisschoppen van 't katholiek verleden, (enkele uitgezonderd) met zulk een

bewonderenswaardige liefde en gehechtheid aan de overgeleverde leer vasthielden en nog in onze dagen vasthouden, bereid om liever vrijheid, bloed en leven ten offer te brengen, dan 't geloof, aan de dwalingen van hun bedorven tijdgeest te verraden. En wanneer ook al eens een Bisschop van den koninklijken weg der Vaders afdwaalde, tot gevaar van de geloovigen, dan vertoonde zich weldra de *wolf* in de schapenvacht; — zoo wonderbaar is de inrichting der Kerk, — want ook de Bisschop staat onder drievoudige bewaking, van de zijde dergenen die *onder* hem, *naast* hem en *boven* hem staan.

De priesters eens Bisdoms, die *onder* den Bisschop hunne priesterlijke bediening uitoefenden, treden in de eerste plaats als getuigen op voor de overgeleverde leer. Deze zijn niet de *rechters* des Bisschops, noch bij machte, hem voor den rechterstoel der openbare meening te dagvaarden, maar ze moeten dienen als getuigen, voor de waarheid der oude leer en tegen hare vervalsching waken. Ieder Bisschop heeft bovendien *naast* zich zijn mede-Bisschoppen en in den gewonen regel, een van hooger rang, die men Aartsbisschop, Primaat of Patriarch noemt. Op al deze Bisschoppen rust de plicht, onderling voor de reinheid des geloofs te waken

en alle verderfelijke nieuwigheden te onderdrukken. Ontstaat er een dwaal- of twijfelachtige leer, dan berust op elken Bisschop de dure verplichting, de overige Kerkvorsten daarmede bekend te maken en vooral den H. Stoel daarvan intelichten, wanneer 't gewichtige zaken geldt. Terstond beleggen de Bisschoppen dan bijzondere of algemeene Kerkvergaderingen, met den Paus als voorzitter, ten einde de nieuw uitgebroeide meening, naar 't oude katholieke beginsel van Tertulianus te beoordeelen en in den regel te veroordeelen, die zegt: „nu is dat waar, wat vroeger waar was; wat vroeger waar was, was van den beginne waar, en wat van den beginne waar was, stamt van de apostelen af.”

Hier kan men de tegenwerping maken. „Als één Bisschop kan dwalen, dan kunnen 't ook twee, twintig, enz. en dan is de laatste term, dezer opklimmende reeks, wel een ontzaglijke feilbare grootheid, maar geen onfeilbare zekerheid, en toch dat onfeilbare kanaal, waardoor Jesus' leer zich voortplant, moeten we hebben, zoo we ons met onfeilbare zekerheid aan 't geloof kunnen en zullen onderwerpen.”

Deze tegenwerping is gerechtigd, vandaar dat we hooger op moeten zoeken, om een' rots te vinden, die de poorten der hel niet zullen overweldigen, d. i. een rots, bestand tegen

alle dwaling en afval. Zijn hier de *natuurlijke* middelen, uit den bouw der Kerk zelve genomen, toereikend? „Ja”, zeggen onze schismatieke, dwalende broeders, die geen opperhoofd der Kerk aannemen, maar alleen priesters en Bisschoppen als leeraars van Gods Woord erkennen. De ongelukkigen! ze hebben zoolang afgebroken, totdat de muren van den tempel der Kerk alleen zijn overgebleven, en 't schuttende dak is omvergehaald, zoodat de rest, de ruinen, aan de stormen en buien der dwaling zijn blootgesteld.

Indien de waarheid op de zijde der loochenaars van 't Primaat des H. Stoels ware, dan zou men, of van de onfeilbaarheid des leerambts moeten afzien, of terstond zijn' toevlucht moeten nemen tot wonderbare tusschenkomst des H. Geestes. En waar blijven dan de zichtbare dragers der onfeilbaarheid, door wie de geloovigen moeten ingelicht worden, op welke zijde de H. Geest staat? Eén' Bisschop in 't bijzonder, noch een groot getal bij elkander genomen, is toch de beloften der onfeilbaarheid niet gedaan, zoodat er niets overblijft, dan te zeggen: de H. Geest staat op de zijde *van de meerderheid der Bisschoppen*. Door dit aan te nemen, spannen zij zich zelve een strik; want eerstens kunnen ze niet antwoorden op de vraag: waar staat Jesus

belofte, dat de H. Geest de partij der meerderheid voorstaat? 'tgeen men in onzen verlichten tijd gaaf, zonder 't minste bewijs aanneemt, als gold het een' stemming voor de eerste of tweede Kamer. Geven zij één duidelijke tekst aan, voor hunne stelling, ik zal er *drie* toonen, dat de H. Geest der wijsheid, aan de meerderheid *niet* is toegezegd. Ten tweede zien ze zeer goed in, dat, wanneer de meerderheid der Bisschoppen voor de waarheid beslissend is, deze dan ook op de zijde der R.-Kath. Bisschoppen te vinden is, wijl zij meer in getal zijn dan alle overigen te zamen. Eindelijk moeten ze de wonderen vermenigvuldigen en de gave der onfeilbaarheid over een groot getal hoofden uitstrekken, met uitsluiting der minderheid, en dat wel zonder grond. Daar zij nl. geen natuurlijk eenheidspunt, geen centrum aannemen, waardoor de afwijkende meeningen der Bisschoppen, tot eenheid kunnen worden gebracht, worden zij gedwongen, bij gebrek aan een *natuurlijk* middel, de werking des H. Geestes minstens tot zooveel punten uit te strekken, dat de door hen aangenomen meerderheid uitkome. Om den Paus te ontgaan, moeten ze hun' toevlucht nemen tot een groot wonder en de bijzondere tusschen-komst des H. Geestes, zonder daarvoor 't minste bewijs

te kunnen bijbrengen uit H. Schrift, noch overlevering.

De katholieken zijn er, God lof! veel beter aan toe en behoeven terstond hun toevlucht tot geen wonderen te nemen, om 't Episcopaat tegen dwaling te beschermen, wijl Christus, volgens hun vaste overtuiging, daarvoor nog een natuurlijk middel heeft ingesteld; want ook de Bisschoppen hebben een leeraar, en herder *boven* zich, die over hun' leer een waakzaam oog houdt. Hij is 't, van wien zij hunne zending en waardigheid ontvingen; hij is de Opperherder van Jesus' gansche kudde, de Paus. Alle katholieken stemmen overeen, dat we van beneden af beginnende eerst bij en met den Paus de geheele Kerk hebben en dat hij 't *fundament*, 't *middenpunt*, 't *hoofd der Kerk* is, geplaatst over alle herders der Kerk, de Leeraar der leeraars, de Bisschop der Bisschoppen, de hoogste en laatste waker over de zuiverheid der leer, „opvolger des H. Petrus”, de ware plaatsbekleeder van Jesus Christus, het hoofd der geheele Kerk, de vader en leeraar van alle Christenen, wien in Petrus door Jesus Christus de volmacht geschonken is, de geheele Kerk te weiden, te besturen en te geleiden.” (Decreet van 't concilie van Florence.)

Eindelijk staan we op de spits des leeraars-ambt. Staat de Paus ook onder toezicht? Wel zeker, maar hoe? Naast zich heeft hij niemand want de Kerk heeft maar *één hoofd*. De H. Cyprianus zeide reeds: „De Kerk, welke *één*' is, is door 't woord des Heeren op *ééne*, die de sleutels des hemels ontving, gegrondvest” (Epist. 73). *Boven* hem staat alleen Hij, van wien hij zijn' waardigheid en macht ontving, wiens zichtbare plaatsvervanger hij is, de eenige Heer en Meester (Math. 23: 8). Dat Christus over zijn plaatsbekleeder waakt, is zoo ontwijfelbaar waar, als Zijn Woord om bij Zijne Kerk te zullen blijven, zóó zeker als Hij uit den zwakken Simon een Cephias, de niet te verbrijzelen rots, den herder der lammeren en schapen, d. i. der geloovigen, Bisschoppen en priesters gemaakt heeft, zoo vast, als Hij voor Petrus gebeden heeft, opdat zijn geloof niet bezwijke, en hij zijne broeders versterken moet.

Is nu dat hemelsch toezicht, dat Christus over Zijn' Opperherder houdt voldoende, of staat de Paus ook nog onder 't toezicht van hen, die *beneden* hem staan?

De Bisschoppen zijn getuigen voor den Paus, helpers en medewerkers door hunne menschelijke handelingen, welke de Kerk gebruikt, en aanwenden moet, om tot den echten en waren

zin en inhoud van de overgeleverde leer te komen en deze te bewaren. Niemand toch heeft tot op dit uur beweerd, dat de Paus de eenige leeraar der Kerk is, maar wel de *hoogste* leeraar, hetgeen ook blijkt uit de oproeping, die de Paus dikwijls tot het gezamenlijke Episcopaat richt, om, bijgestaan door hun' *raad* en *hulp*, de dwalingen te veroordeelen, en de ware oude leer met de meest mogelijke klaarheid en wijsheid nader vast te stellen en te omschrijven. Daarmede is niet gezegd, dat de Paus volstrekt hunne voorlichting noodig heeft, om als leeraar der geheele Kerk tegen dwaling gevrijwaard te zijn; ware dit het geval, dan zou 't vaste, onbewegelijke, onfeilbare punt des leeraarsambt niet in 't zichtbare fundament der Kerk, maar in de onbegrijpelijke meerderheid der Bisschoppen opgesloten liggen. „*Prima sedes a nemine judicatur*”, de eerste stoel wordt door niemand geoordeeld, zegt een overoud beginsel. Vandaar ook, dat het Vaticaanisch Concilie, de aloude leer, tot dogma of geloofswaarheid verhief; de Paus is onfeilbaar in *geloofs* en *zedeleer* als hij spreekt *ex cathedra*. Hieruit volgt, dat de Kerk van Christus nooit in dwaling kan vervallen, staande op de onwrikbare rots in Petrus en zijne opvolgers, de Kerk geschonken, tegen wie de poorten der hel, de machten der

dwaling niets zullen uitwerken. Daar ligt het vaste punt, waarvoor alle mogelijke dwalingen pal moeten staan, geboden door den H. Geest: tot hiertoe en niet verder; de rots, die niet slechts zelve vaststaat, maar die haar vastheid ook over 't geheele gebouw der Kerk uitstrekt.

Tot hiertoe hebben we gezien, in hoeverre dwalingen onder de lidmaten van 't leeraarsambt kunnen woekeren en voortgang maken, doch ook, dat er in 't zichtbare leeraarsambt een onwrikbaar rotspunt bestaat, waar de dwalingen een dam, en al 't disputeeren en tegenspreken een einde vinden.

Beantwoorden we nu de vraag: *hoever strekt zich de geest der waarheid uit, d. i. de onfeilbaarheid in leer en geloof?* 't Antwoord op deze vraag is, God zij lof! algemeen. De onfeilbare Geest van waarheid strekt zich uit over de geheele Kerk en haar lidmaten, te beginnen met het hoofd tot aan den armsten leek; van den Paus af door de Bisschoppen en priesters, tot aan den minst ontwikkelden geloovige, over alle kinderen der Bruid van Christus, die van goeden wille zijn, d. i. die met voorbijzage van hun eigen zin en oordeel, zich aan 't woord hunner zielzorgers onderwerpen, en hun liever hooren en gelooven, dan den dwarrelwind van

een bedorven tijdgeest. Daaruit volgt het troostrijke beginsel: bestaat in de kinderen der katholieke Kerk de ootmoed des kinds, dan ook de onfeilbare waarheid in leer en geloof, ten opzichte van alles, wat ter zaligheid nuttig en noodzakelijk is: „Ik dank u, Vader! Heer van hemel en aarde! dat Gij deze dingen voor de wijzen en verstandigen verborgen hebt, en hebt die den kinderkens geopenbaard” (Math. 11: 25).

De Paus, vasthoudend aan de overgeleverde leer en de eenheid der Kerk, is de onfeilbare rots, die Christus in 't moeras dezer ellendige wereld vestigde. Doch die gave berust niet bij hem alleen, maar moet zich uitstorten over de geheele Kerk. Ieder' Bisschop, die zich aan de overgeleverde leer trouw aansluit, en in moeilijke vraagstukken de oplossing bij den H. Stoel gaat vragen, wordt zodoende ook onfeilbaar in geloof en zedeleer. Wat hij niet uit zichzelf bezit, dat ontleent hij door deelname aan de vastheid der rots, en zoo staat hij daar, zooal niet als de rots der Kerk, dan toch als een onbewegelijke *zuil*, gegrondvest op de onwrikbare rots, gevrijwaard tegen dwaling in 't geloof, onfeilbaar in leer.

Beschouwen we nu den eenvoudigen zielzorger. Bewust een feilbaar mensch te zijn, baart het hem toch geen verlegenheid als 't heet:

beklim den kansel en verkondig Gods onfeilbaar Woord. Zoolang hij aan zijn' Opperherder en oppersten Leermeester vasthoudt, staat de geheele rijke schat der katholieke Waarheid voor hem open, waaruit hij naar hartelust, oud en nieuw, de eeuwig oude en eeuwig nieuwe waarheid kan nemen. — Hij staat daar, niet als *rots* of *zuil* der Kerk, maar als verkondiger des *geloofs*, zonder dwaling in 't geloof, onfeilbaar in de leer der Kerk. Zoo dikwijls hij op den predikstoel of in de katechismus, in den naam en in den zin der Kerk spreekt, haalt hij 't licht, dat Jesus op de wereld bracht, als van onder de doode letter te voorschijn, en plaatst de werkzame, levende vlam op den kandelaar, opdat het allen verlichte, die in 't huis (Gods) zijn.

De leeken eindelijk, zij mogen nog zoo feilbaar zijn en onwetend in eigen denken en doen, als zij 't woord uit den mond der Kerk geloovig aannemen, dan ook nemen ze deel aan 't onfeilbaar geloof der Kerk volgens Jesus' belofte: „Wie u hoort, hoort Mij; wie u veracht, veracht Mij; Wie Mij veracht, veracht Den-gene, die Mij gezonden heeft (Luk, 10: 16). Die dus de Kerk hoort is zóó gevrijwaard tegen dwaling in 't geloof, alsof hij onmiddelijk uit Christus' mond de woorden des levens ont-

ving, en al is hij ook geen *rots*, geen *zuil* of geen *verkondiger* des geloofs, dan toch een vaste op de rots der waarheid, gevestigde *bouwsteen* van den levenden tempel Gods.

Uit het voorgaande blijkt duidelijk, dat de Geest der Waarheid zich niet slechts tot één punt bepaalt, maar zich van zijn middelpunt over de geheele Kerk uitstrekt, en van 't hoofd over alle, met 't geheel verbondene lidmaten uitstort,

Hierin gelijkt de Kerk op het uit vele ledematen bestaande menschelijk lichaam. Het leven vindt zonder twijfel zijn middelpunt in 't hoofd, en verspreidt zich van daaruit door alle deelen, die dus leven door 't leven des middelpunts.

Op dezelfde wijze is de gave der waarheid neêrgelegd in de rots (de Paus), zijnde 't middelpunt des leerambts, en vandaar uit door alle en over alle lidmaten verspreid en uitgestort, verkrijgt zij meer kracht en licht, naarmate zij algemeener wordt. Daardoor bezit de getrouwe katholiek 't ontschatbare geluk, niet „als een klein kind heen en weer te worden geslingerd, door elken wind der leer” (Eph. 4), maar vast te staan, te midden der woedende baren van ongeloof en dwaling, vast als de rots van Petrus; hij zelf wordt een rots tegen de dwaling. De Paus

bezit als Opperste leeraar de gave der onfeilbaarheid; daarmede is echter niet gezegd, dat hij *persoonlijk* als privaat persoon, onfeilbaar zeker de voorschriften des geloofs zal naleven; daarin kan hij dwalen. Bij hem hangt, zooals bij ieder mensch, de *voortgang in de deugd* af, van 'tmeerder af minder *waken, bidden en strijden*.

Wie nu beter waakt, bidt en strijdt dan de Paus, diens ziel wordt ook zonder twijfel meer van 't licht der deugd doortrokken. De Paus kan dus zijn' ziel door zonde schaden, maar God heeft nooit toegelaten en zal nooit toelaten, dat hij 't geloof der Kerk door dwaalleer schaadt en bederft. God deelt zijn loon niet uit, naar de maat der hooge betrekking, die iemand in de Kerk inneemt, maar volgens 't getrouw gebruik der geschonkene genade. Niemand heeft in dit opzicht iets bij een ander voor, maar ieder moet in schrik en vrees zijn heil bewerken.

O, hoe treurig is 't, dat in onze dagen op ontelbaar veel gedoopten, 't woord des Apostels van toepassing is: „niet allen gehoorzamen 't Evangelie" (Rom. 10: 16). Het door Christus gestichte leeraarsambt verkondigt alom over de geheele wereld Gods Woord; het predikt *tijdig* en *ontijdig*, en hoevelen sluiten oor en hart!

De katholieke Kerk kan met Paulus de getuigenis afleggen: „ik heb den goeden strijd gestreden, ik heb mijn geloof bewaard” (II Tim. 4: 7), terwijl zoovele volkeren en christenen kwalijk gestreden en 't ware geloof verloren hebben. Met het diepste medelijden werpen wij onze blikken op 't Oosten, vroeger met Christelijke gemeenten als bezaaid. Daar, waar de wieg stond van tallooze heiligen en vele Kerkvaders, heerscht thans 't plompste en afschuwelijkste heidendom, terwijl 't overblijfsel des Christendoms, voor 't grootste gedeelte in ketterij en schisma wordt aangetroffen, en gescheiden van 't onfeilbaar leeraarsambt en gezag, de vruchtbare moeder blijft van verwarring, dwaling en geestelijke ellende.

Bij 't vele goede, dat we in 't Westen aantreffen, blijft er toch, helaas! nog veel te wenschen over. Met massa's zijn de menschen van het door Christus gegrondveste gezag en leeraarsambt, de bron des levenden waters afgevallen, en tobben zich te vergeefs af, om waarheid te putten uit den bodemloozen kolk der dwaling. Millioenen buigen hunne knie voor 't bedriegelijke en waanzinnige woord der menschen, hun mondeling en schriftelijk gepredikt, terwijl ze Gods onbedriegelijk Woord den rug keeren. In onzen tijd bestaat merkelijk de

schijn, dat de voorzegde afval des geloofs zijn vervulling bereikt heeft. Wat toch hebben we sedert 300 jaren zien gebeuren. Eerst afval van 't leergezag in naam des *Bijbels*; toen afval van den Bijbel in naam der *rede*; eindelijk afval van de *rede* in naam der *stof* of materie. Zoo diep is de onsterfelijke menschelijke geest gezonken, dat hij zich een afstammeling des diers, een apenkind gelooft.

„Wie staat, zie toe dat hij niet valle.” „O Timotheus, bewaar het u toevertrouwde (geloof), u afwendende van ongoddelijke nieuwheidsleeringen en van de tegenstelling der valschnamige kennis, welke sommige belijdende, van het geloof zijn afgevallen” (1 Tim. 6: 20—21).

IV.

Welke Kerk bezit het ware Leergezag?

De beantwoording dezer vraag zal in ons dezelfde vreugdevolle zekerheid te voorschijn roepen, waarmede de Apostel zeide: „*Ik weet, wien ik geloofd heb.*”

I. Hoe en waar vind ik de oprechte bron der waarheid, het ware leergezag, dat mij 't Woord van Christus onvervalscht mededeelt; hoe kan ik me hoeden tegen bronnen, die niets anders dan leugen en bedrog inhouden? Deze tweeledige vraag moet elk Christen aan zichzelf doen; want een tweevoudig bevel rust op hem, van zich nl. te wachten tegen valsche profeten, en den waren profeten en Apostelen geloof te schenken. Waaraan zijn deze beiden te onderscheiden, en kan men zeker weten, wie geloof verdient? Dit punt is in onze dagen van 't grootste gewicht, te meer daart getal der valsche profeten, die zich als leeraars

der waarheid opdringen tot in 't ongeloofelijke is gestegen.

Men werpe slechts een blik op datgene, wat er over godsdienst gesproken, geschreven en gedrukt wordt, en een levend beeld van 't gehuil en 't gejang om Babels toren, zal zich aan onzen geest voordoen, waar allen riepen en schreeuwden en niemand iets verstond, noch door iemand verstaan werd. Waarlijk, duizenden roepen wild dooreen: „hierheen, hier is de oprechte wetenschap en waarheid, hier is 't ware Christendom! Luister naar mij”!

't Ergste is, dat die duizelingsgeest der valsche profeten ook in de hoorders is gevaren, zoodat op een groot gedeelte onzer tijdgenooten het woord des wereldapostels kan toegepast worden: „er zal een tijd zijn, wanneer zij de gezonde leer niet zullen verdragen, maar naar eigen begeerlijkheden zich overladen met leeraars, dewijl zij kittelachtig geworden zijn van gehoor, en van de waarheid trouwens zullen zij het gehoor afwenden, tot fabelen echter zich keeren” (2 Tim. 4: 3—4).

Wat is hier dan te doen? „Gij moet niet ieder geest gelooven, maar beproeven of zij uit God zijn; want vele valsche profeten zijn uitgegaan in de wereld” (1 Joan. 4: 1). Of, met andere woorden, *om verstan-*

diger wijze te gelooven, moet men weten, wien men kan en moet gelooven.

2. Dit beginsel is geldend in de gewoone menschelijke toestanden, en naarmate de zaak gewichtig en 't aantal bedriegers groot is, wordt het te pas gebracht. Die in een zware ziekte, zich aan den eersten den besten kwakzalver aanvertrouwt, die in een gewichtig proces den raad van een onbeduidend naamadvokaat inwint, of zijn geld een onbekenden zwendelaar toevertrouwt, loopt gevaar om zijn domme lichtgeloovigheid uitgelachen en bespot te worden, en zal ongetwijfeld duur moeten boeten, dat hij 't woord niet achtte: wees vertrouwd en vertrouwt niemand (zonder redenen).

3. Dezelfde voorzorgmaatregelen zijn zeker ook van toepassing op godsdienstig gebied. Of moet men *hem* blindelings naloopen, die uitroept: „ik alleen verkondig het zuivere Woord Gods”? Dan ware 't geloof niet redelijk maar kinderachtig, en toch de schrift wil, dat onze godsdienst *redelijk* zij (Rom. 12: 1), en de Kerk leert, dat de onderwerping van ons verstand aan 't geloof, de *redelijke* kennis vooraf gaat *wien* en *waarom* men gelooft. 't Ligt ook zoo in de natuur van den menschelijken geest, om eerst *de beweegredenen der geloofwaardigheid* te leeren kennen, en daarna den, als geloofwaardig er-

kenden leeraar, geloof en vertrouwen te schenken. De Kerk leerde nooit anders. Toen in onze eeuw, eenige katholieke geleerden een tegenovergestelde meening trachtten geldend te maken, verzette' de Paus zich terstond daartegen, verwierp hun nieuwe leer en verdedigde de *rechten der rede en des geloofs*. Mochten toch allen, die groot gaan op verstand en wetenschap, deze gebruiken, in de beoordeeling van hun dierbaarste en gewichtigste belangen, tot beantwoording der vraag: wien en waarom moet ik gelooven; want de voornaamste oorzaak van alle dwalingen in godsdienstzaken is hierin gelegen, dat men niet weet, *wien en in hoeverre* men moet gelooven en met voorbijgaan van 't rechtmatig leergezag, hun geloof en vertrouwen schenkt, die volstrekt geen geloofwaardigheid verdienen. Beschouwen we dit gezegde wat naderbij.

4. De persoon, die zich als leeraar van den godsdienst opwerpt, spreekt óf in *zijn eigen naam*, óf in naam van een *hooger gezag*, van God. Hij beroept zich op eigene wijsheid en wetenschap en vordert, daarop steunende, dat gij zijn gevoel en zijne meening zult deelen, of hij treedt op als gezant des Allerhoogsten en zegt: *aldus spreekt de Heer*, en eischt, dat ge u aan Gods Woord onderwerpe. In 't kort,

zijn laatste woord is : *geloof mij*, ik weet het en wil 't u bewijzen ; of *geloof God*, ik verkondig u deze leer in Zijn' Naam.

In beide gevallen moet de toehoorder dezer predikers , alvorens zijne toestemming te geven, weten *wien* hij gelooft, maar niet op dezelfde wijze.

5. Wanneer u iemand les wil geven over God en eeuwigheid, 't zij tot opwekking van geloof of ongeloof, en daarbij hoogdravende woorden bezigt, terwijl hij groot gaat op *hooge* wetenschap en *diepe* kennis, en veel spreekt over verlichting en vooruitgang onzer tijden, wat moet de arme mensch dan doen, die nooit een sport aanraakte van de ladder der wetenschap, teneinde die te beklimmen, die nooit zijn voet zette' op den trap, welke voert tot de *diepe* geleerdheid ?

Is 't dan verstandig terstond op de knieën te vallen en zich gelukkig, te achten, den zoom van 't kleed des geleerden te mogen kussen ; bij zijn woord te zweren, en na te bouwen, wat wordt voorgezegd of geschreven ? Dwazen en gekken kunnen zoo handelen, wier getal, volgens de H. Schrift en ondervinding oneindig is, maar geen mensch, die zijn verstand gebruikt. 't Is immers algemeen bekend, dat sedert jaren en dagen, de grootste dwalingen en dolste dwaas-

heden, onder 't uithangbord der wetenschap *verkocht* en *gekocht* worden!

De oude heidensche wijsgeer Cicero zeide eens: niets is zoo dol en uitzinnig of 'tis ook door een der wijsgeeren geleerd. Ja, als men de van 'tgeloof losgescheurde wetenschappen nagaat, dan wordt het duidelijk, dat alles te zamen genomen, tienmaal meer *dwalingen* en *domheden* door die zoogenaamde leeraars der waarheid zijn uitgekraamd, dan *waarheden* en *heilzame leerstellingen*. Wie dus zijn godsdienstige meeningen van een' geleerde koopt, op titel der wetenschap, loopt gevaar bedrogen te worden en in plaats van zuivere tarwe der waarheid, een' zak kaf met de noodige brandnetels en distels te ontvangen.

6. Worden u dus door wijsgeeren en geleerden geloofszaken aangeboden, doe dan de oogen goed open, om te zien niet alleen door *wien* u iets, maar ook *wat* u te gelooven wordt aangeboden. Ge moet, alvorens u leerling van een geleerd sijsteem te verklaren, de *gronden* vragen, waarop de meester zijn' bewering bouwt. Dit is echter nog niet genoeg; ge moet ook de *tegengronden* wikken en wegen, door andere geleerden aangevoerd, en onpartijdig oordeelen, om redelijk ja, of neen te kunnen zeggen.

Zegt mij nu iemand, dat kan ik niet doen, de weg, om tot de kennis der waarheid te geraken, is mij te wijdloopig en te werkzaam, dan is 't redelijk te zwijgen en op al die geleerde haarklooverijen noch ja, noch neen te antwoorden. Maar, jawel, het zoogenoemde beschaafde publiek is daarmee niet tevreden. Als men dat dolle gekakel in aanmerking neemt, dat al zoo van den leerstoel en achter de biertafel, in gezelschappen en in boeken, schitterende door nietigheid, door couranten en vlugschriften, luchtig van inhoud, over den godsdienst aan de markt wordt gebracht, dan weet men niet, waarover zich 't meest te moeten verwonderen, over de aanmatiging en brutaliteit der valsche profeten of over de kinderachtige lichtgeloovigheid van 't geëerde publiek, zonder dat het weet *wat* en *wien* het gelooft! Jammer, dat kinderachtige handelingen, door beschaafde lui verricht, geen' kroon verdienen? Is 't niet om te blozen voor die lui, die zich buigen onder 't slavenjuk der nieuwigheidsleer en hoofdknikjes geven aan den eersten den besten courantenschrijver, of romanfabriekant? Deze onverklaarbare lichtgeloovigheid is de hoofdbron van ontelbare dwalingen en de oorzaak, dat velen 't ware geloof in Jesus Christus verliezen en de buit worden van valsche profeten en verleiders.

7. Een tweede bron der duisternis, wellicht bedriegelijker en waanzinniger dan de voorgaande, bestaat in de treurige verblindingszichzelve te gelooven in punten, waarin men volstrekt geen geloof verdient. Die zoo handelt, weet niet, *wien* hij gelooft; want aan zijn eigen inzichten gelooven is juist onverstandig. Even onloochenbaar als 't is, dat we rede en verstand bezitten, even vast staat de waarheid, dat onze rede beperkt is. Houdt de rede zich binnen de grenzen harer werkelijke inzichten, dan verdient zij geloof; springt ze buiten de palen, wil ze leeringen doen over zaken, die boven haar bereik liggen, dan verdient ze geen geloof, en 't geeft zelfs verregaande domheid te kennen, zichzelve te gelooven in zaken, waarover men niet bij machte is een oordeel te vellen. O, welk een diepe wonde heeft de erfzonde den mensch geslagen! Als een zwarte wolk ligt de trotschheid over onzen geest en verduistert hem, zoodat hij zelfs 't *allernoodwendigste* niet weet, nl., waarin zijn oordeel geloof verdient en wanneer zijn geloof slechts dwaze eigenliefde is. Helaas! waar den mensch te vinden, niet behebd met eigenliefde. Jarental en kennis namen in ons toe, maar de eigenliefde hield daarmede gelijken tred. Wie betrapte zich niet op de dwaasheid, iets meenende

te weten, terwijl men moest bekennen: ik heb gelogen? — „Wees niet wijs bij u zelve”, zegt de Apostel (Rom. 12; 16): want wijs zijn bij u zelve, heet *zichzelf misleiden*. Het duidelijkste bewijs geven de vijanden der H. Kerk daarvoor, die „lasteren, wat ze niet verstaan,” (Jud. 10) en Jesus' Bruid, die alleen 't ware en 't heldere licht der waarheid verspreidt, als een krankzinnigengesticht aan de kaak stellen. Geen wonder, dat ze de balken in hun eigen oogen niet bemerken, want sedert lang zijn ze geschikt, opgenomen te worden in een krankzinnigengesticht, daar ze alles beter willen weten dan de Kerk, en zonder te weten, wien te gelooven, blindelings hun eigene bekrompene invallen volgen. Het graf der dwaling en des ongeloofs opent zich hoe langer zoo meer voor hen, 'tgeen ze dan ook verdienen, omdat ze niet beter willen.

8. De derde bron van tallooze dwalingen ligt hierin, dat men blindelings dengene gelooft, die zich als gezant der openbaring voordoet en in Gods naam zegt te prediken, zooals alle stichters van een' godsdienst of sekte gedaan hebben. Vordert iemand, dat men zijn woord als 't Woord Gods moet achten, dan dient men toch te weten of hij *door God is gezonden*. Wie toch zal vertrouwen, dat God hem

heeft gezonden, als hij *geen bewijs* voor zijn zending kan overleggen? De gezanten worden immers niet toegelaten als vertegenwoordigers hunner vorsten dan na overleg der geloofsbrieven. Welnu, zonder goddelijke zending en geloofwaardigheid in Gods naam prediken, is de verregaandste aanmatiging, en 't eenvoudig menschenwoord zonder geloofwaardigheid of bewijs, als Gods Woord aannemen is niets anders dan *dwaze en verderfelijke lichtgeloovigheid*. Onder de eersten behooren de stichters der sekten, onder de laatsten hunne verblinde en beklagenswaardige aanhangers.

9. Daarom zond God ook nooit gezanten tot den mensch, of Hij bevestigde hunne zending door zulke buitengewone teekenen en wonderen, dat ieder daarin den vinger Gods als teeken en zegel erkennen kon. Dit zien we duidelijk bij Mozes, den grooten Godsgezant des ouden Verbonds. De Allerhoogste verscheen en beval hem, Israëls volk zijn buitengewone zending bekend te maken: „de Heer, de God uwer vaders zendt mij tot u” (II Mozes 3: 15). Mozes maakte echter de redelijke opmerking, dat zending zonder geloofsbrief niets te beduiden heeft; en antwoordde: „zij zullen mij niet gelooven en mijn woord niet aannemen, zeggende: „de

Heer is u niet verschenen" (II Mozes 4: 4). Toen beloofde God hem, zijne zending door ontzettende teekenen en wonderen te zullen bevestigen, die hij door zijn' staf zou uitwerken. En zoo geschiedde het; „Aäron verkondigde de woorden door God aan Mozes gezegd en deze verrichtte de teekenen voor het volk, en het geloofde" (5: 29—31). Hun geloof was dus redelijk en verstandig; want ze wisten, wien ze geloofden, een waren Godsgezant, terwijl in onze dagen brutale indringers, zonder de minste zending, gehuldigd en geloofd worden.

Zoodra God Mozes' zending bevestigd had, was deze in staat gesteld ook wederom anderen te zenden en te bevestigen, en dat deed hij ook. Aäron werd door hem als hoogepriester en plaatsvervanger Gods aangesteld. Wel ontbrak hem de gave om wonderen te wrochten, maar zijne zending en geloofwaardigheid waren wettig. Hij ontving ze van God door Mozes en was dus in zijn recht, in den naam van God te zeggen: haec dicit Dominus, „zoo spreekt de Heer", en op 't volk berustte de verplichting, hem, zoowel als Mozes en God zelve, geloof en vertrouwen te schenken. De teekenen en wonderen die God voor en door Mozes wrochte, getuigden ook ten gunste van Aäron. Dit was de weg, langs welken alle

profeten des ouden Verbonds optraden, in hun' zending bevestigd, onmiddelijk door teekenen en wonderen, of ze ontvingen hun' zending middelijk door profeten, die wettig als zoodanig gezonden waren.

Uit het voorgaande blijkt duidelijk de onverzettelijke waarheid: *zonder openbare bevestiging, bestaat er geen rechtmatige zending van God; zonder rechtmatige zending geen hooger leer gezag; zonder rechtmatig leer gezag geen redelijk geloof.*

10. Dit beginsel, dat elk rechtmatig mensch 't zijne moet noemen, spreekt de Apostel duidelijk uit, als hij zegt: „Het geloof komt van hooren, het hooren door het Woord Gods” (Rom. 10: 17). Het ware geloof is dus niet te verkrijgen, door zichzelven een eeredienst naar eigen hand voor te goochelen, maar door de waarheid geloovig te hooren en aantenemen, die door prediking, steunende op rechtmatige zending, wordt verkondigd, zooals de Apostel verklaart: „hoe zullen zij gelooven, dengenen, van wien zij niets gehoord hebben? Hoe zullen zij hooren, zonder prediken? Hoe zullen ze echter prediken, zonder dat ze gezonden zijn?” (14—15). De zin is: geen oprecht gelooven zonder hooren, geen hooren zonder oprechte prediking, geen oprechte prediking zonder deugdelyke zending, geen deugdelyke

zending als van Christus, Wiens Woord alleen door Zijne geloofwaardige gezanten kan verkondigd worden.

11. Dit beginsel heeft Jesus met klare woorden uitgesproken en zelf daarnaar gehandeld. Hij trad niet op als disputerend geleerde, maar „als een machthebbende”, als ontegensprekelijk gezag, dat onderwerping vordert, als gezant des Vaders, op Wiens zending Zijn geheel leergezag steunde. Die zending bevestigde Hij op veelvoudige wijze en wel zoo, dat zijn' geloofwaardigheid in zijn' leer, persoon en werken uitschitterde. 't Verleden des Israëlietische volks getuigde voor Hem door de profeten, en de laatst levende en algemeen bekende profeet de H. Joannes duidde hem met den vinger aan en zeide; „ziedaar het Lam Gods, dat de zonden der wereld wegneemt”. Vooral beriep Jesus zich op de getuigenis *zijner werken*: „Ik heb een grootere getuigenis, dan van Joannes, want de werken, welke de Vader Mij gegeven heeft, om die te volbrengen; deze werken, welke Ik doe, geven van Mij getuigenis, dat de Vader Mij gezonden heeft” (Joan. 5 : 36).

12. Zooals Mozes Aäron zending gaf en hem daarin bevestigde, evenzoo heeft Jesus, de onloochenbare Gezant des Vaders, de Apostelen

en in deze, de Kerk gezonden en bevestigd. „Mij is alle macht gegeven in den hemel en op aarde.” „Zoo als Mij de Vader gezonden heeft, zoo zend Ik u.”

Dit eene woord van Christus was voldoende, om al zijn' gezanten voor alle tijden te waarmerken; want de teekenen en wonderen, die voor Jesus' zending getuigen, spreken ook voor zijn gezanten, voor hun' zending en gezag. Doch Christus deed meer. Toen Hij Zijn' leerlingen als schapen onder de wolven de wereld inzond, bleef Hij ook volgens belofte bij hen en waarmerkte door de verbazendste wonderen en teekenen hun' leer en woord, talrijker dan Hij voor zichzelf had gewrocht.

Zoo toegerust, konden Petrus en de overige Apostelen dan ook optreden, niet als haar-kloovende wijsgeeren, maar zooals Paulus beschrijft: „wij zijn nu gezanten in Christus' plaats, wijl God door ons vermaant” (2 Cor. 5: 20). Zij vorderden, als rechtmatige en gewaarmerkte gezanten Gods, gehoorzaamheid des geloofs, „het verstand gevangen nemende onder de gehoorzaamheid van Christus” (2 Cor. 10: 5). De Apostelen stelden weder anderen aan, als leeraars des geloofs en maakten dezen zoo deelgenooten van hun' zending en gezag. Timotheus werd door Paulus als Bisschop van Ephese,

Titus tot Bisschop van Creta aangesteld, terwijl de overige Apostelen, door de oplegging der handen, anderen als zielzorgers en geloofsverkondigers bevestigden. Deez' allen konden hun' zending en rechtstitel bewijzen en zeggen: zoo waar als Paulus, enz. een gezant van Christus is, zoo waar ook ben ik het, daar Christus door Paulus mij in mijn ambt, heeft geplaatst en bevestigd.

13. Het voorgaande grondbeginsel plaatst zelfs den ongeletterdste op weg, om met gemak de vraag te beantwoorden, *waar* in onze dagen het ware, volmaakte en alleen gewaarmerkte Christelijk geloof te vinden is.

Dit geloof kan slechts daar zijn, waar 't ware leerambt aanwezig is; 't ware leerambt wordt alleen daar gevonden, waar rechtmatige *zending* en *waarmerking* voor de geheele wereld schitteren, zooals in de katholieke Kerk. Komt allen, gij stichters, geleiders en volgelingen van godsdiensten en belijdenissen, met Luther aan 't hoofd, en toont ons uw' *rechtstitel*. Bewijst uw' *zending*, uw' *hoogere geloofwaardigheid*, doch niet met holle volzinnen en redeneeringen; daadzaken vorderen wij. Helaas! niemand heeft u gezonden, ge zijt indringers; maar zwijgt dan ook, en laat af als „predikers” der waarheid, in Gods naam, geloof te vorderen.

Huldigt de waarheid en bekent: „we zijn disputeerende geleerden (op alle plaatsen, in spoorwagens en diligences) maar geen „*Godsgezanten*”. — Blijft ge, overtuigd van uw' onmacht, om uw' zending te bewijzen, toch voortgaan met leeraren, valsch is dan uw' leer en ge zijt bedriegers, zooals er zoovelen in ons vaderland en elders gevonden worden.

De katholieke Kerk schuwt het onderzoek naar de echtheid harer zending niet. Zij kan zich ten aanzien der geheele wereld rechtvaardigen en haar' rechtstitel toonen, dat zij is de Apostolische Kerk, gebouwd op 't fundament der Apostelen en profeten, zijnde de uiterste hoeksteen Christus Jesus zelf (Eph. 2: 20).

14. Zij waarmerkt zich door Christus' *woorden* en *daden*.

Door Christus' *woorden*. Met den Bijbel in handen — haar eigendom — toont zij ons de woorden, waarmee Jesus het door Hem ingestelde leerambt voor alle tijden bevestigt heeft: „gelijk Mij de Vader gezonden heeft, zoo zend Ik u” (Joan. 22).

„Wie u hoort, hoort Mij, wie u veracht, veracht Dengenen, die Mij gezonden heeft” (Luc. 10: 16).

Het zegel der waarheid, dat Jesus met deze woorden op de katholieke Kerk heeft gedrukt,

is onverbreekbaar; want zij alleen kan bewijzen van Christus af te stammen, en dat bijgevolg de Stichter haar bedoelde, toen Hij sprak: „gij zijt Petrus, en op deze steenrots wil Ik Mijne Kerk bouwen” (Math. 18). Vandaar, dat de Kerk alle ongegronde aanspraken der verschillende sekten afbreekt met dezen ééne eisch: *“toont uw’ stamboom!* Reikt hij tot aan Christus? Neen! uw’ naam verraaft reeds uw’ oorsprong, uw’ afstamming van menschen. De geschiedenis heeft de namen uwer stichters opgeteekend, o. a. Luther, Calvijn, Zwingli, Menno, Hendrik VIII, enz., menschen zonder de minste zending, zonder geloofwaardigheid, alsmede jaar en dag uwer geboorte; gij zijt bedriegelijke spooksels, misboorlingen uit den schoot der zuivere waarheid.

„Toen Ik de wereld reeds christelijk had gemaakt — aldus kan de goddelijke Stichter der ware Kerk spreken — waart gij als sekte nog niet geboren, uw’ verschijning komt dus te laat; want Ik heb niet gezegd: Ik sticht *een’* Kerk, maar Ik sticht *Mijne* Kerk op de steenrots, ge zijt dus overbodig, dus *schadelijk*”.

Uitdagend spreekt de Kerk: „Onderzoek mijn’ *stamboom!* Hij reikt en loopt de eeuwen door in een’ onafgebroken keten, bestaande uit

258 schakels, van Pius IX af tot Petrus, den eersten Paus. Mijn' stichter, Christus, heeft mij op de rots, Petrus, gegrondvest. Ontkent ge deze getuigenis der geschiedenis, beantwoord dan de vraag: Wie dan heeft mij, de katholieke Kerk gesticht? Ik besta toch feitelijk. Zonder tegenspraak of moeielijkheid te duchten, kan *ik* u den naam van *uw*' stichter en den datum *woer* stichting aangeven. Studeert gij nu naar hartelust, gij voorgangers der verschillende sekten, en geeft mij dan een duidelijk antwoord op de vraag: *door wien en in welk jaar is de R.-K. Kerk gesticht?* Is zij 't werk van menschenhanden en menschenhoofden, dan zal de geschiedenis uwe pogingen wel beloonen; kunt ge echter, door haar bijge staan, mijn' vraag niet beantwoorden, dan behoudt mijn' overouden eigendomstitel kracht van recht, dan ben *ik* de waarheid en *gij* de leugen". De katholieke Kerk kan dus alleen de *woorden* van Christus op zich toepassen, waarmede Hij zijn' leerlingen zending gaf en als zijn' gezondenen waarmerkte.

15. De *woorden* van Jesus niet alleen, maar ook alle *teekenen* en *wonderen*, de *daden*, door Christus verricht, spreken voor de katholieke Kerk en bevestigen hare waarheid. Alle daden en wonderen der Apostelen, alle daden en won-

deren van millioenen *H. Martelaren*, alle deugden en wonderen van honderdmillioenen *H. H. Bisschoppen*, *Belijders* en *Maagden*, die in den loop der eeuwen uit den vruchtbaren schoot der Kerk ontsproten en nog voortkomen, bevestigen de katholieke Kerk als de *ware Bruid* van Christus. De vinger Gods is duidelijk zichtbaar in haar geheele leven en in haar geheele geschiedenis. Onder bovennatuurlijke teekenen en wonderen is zij opgegroeid, door wonderen onderhouden en gesierd. Of zijn de hemelsbloemen der heiligen, die in elke eeuw bij duizendtallen aan dezen heerlijken boom ontloken en bloeiden, zijn deze door hun bestaan niet reeds bewijs genoeg, dat een hogere Geest in de Kerk werkt en leeft? De meeste dezer heiligen heeft God met buitengewone genaden en wonderen begiftigd, zoodat zelfs de bevooroordeelde, de hand Gods hierin erkent. Al *deze daden*, die God gedurende 1800 jaren in de *H. Lidmaten* der katholieke Kerk, uitwerkte, zijn getuigenissen van Christus voor zijne bruid en een zeker bewijs voor haar leer-gezag.

Waar zijn de martelaren, belijders en maagden, die in den schoot der protestantsche Kerk hun' heiligheid bewerkten? „*Pecca firmiter sed crede fortiter*”, zeide Luther; zondig

krachtig, maar geloof nog krachtiger. Ziedaar een der averechtste grondbeginselen, waarop de protestantsche Kerk is gebouwd, en waardoor de heiliging van den mensch, door eigen medewerking, den bodem wordt ingeslagen. Vandaar, dat ze bij gebrek aan eigen heiligen, hun' kinderen namen geven, genomen uit den Kalender der R.-K. Kerk.

Een enkelen blik op *het bestaan, den duur en de eigenschappen* der Kerk overtuigt ieder denkend wezen, dat Gods hand hier in 't spel, dat de Kerk niet op vleesch en bloed gevestigd, maar haar' „hoogste hoeksteen Jesus Christus is". Zij alleen is onder alle belijdenissen van grooter omvang, zij is geen nationale of staatsgodsdienst, maar ze staat boven alle volkeren en natiën.

Haar doel en de middelen om dat doel, de heiliging van den mensch, te bereiken, zijn geheel verschillend, van 't doel en de middelen der wereld, vandaar de strijd, die sedert 1800 jaren onophoudelijk met alle hartstochten van 't menschelijk hart, tegen haar gevoerd wordt! Zij is *op* de wereld, maar niet *van* de wereld. Evenals Noachs duif vindt zij geen plaatske om haar' voet rustig neêrtezetten, geen steun noch bescherming bij de machten der aarde, maar wel aanval op aanval, haat en vijandschap.

Doch niets kan haar' kalmte storen en te midden van alle stormen blijft ze haar grooten Stichter nazeggen: „mijn rijk is niet van deze wereld”, wat ge ook zegt of doet. „Wel kunt ge eenige mijner kinderen misleiden, mijn' bedienaars vervolgen, als vagebonden uitverkoopen en over de grenzen jagen of in de gevangenissen doen zuchten; gij kunt de erflatingen van een vromen voortijd stelen en tot wereldsche doeleinden aanwenden maar, door dat alles *verslijt ik niet, verouder ik niet, sterf ik niet*, en stralende in onverklaarbare *eenheid, heiligheid, algemeenheid* en *apostolische herkomst*, zit ik op den troon mijner heerlijkheid, als de Bruid van Christus, rein en vlekkeloos als de Moeder, de algemeene Moeder van alle, door Christus verlostte zielen”. Zij draagt geen haat en koestert geen wraak tegen de haar vijandige wereld, maar strekt integendeel naar alle zijden hare moederlijke armen uit, om allen te omvatten en de verdwaalde schapen tot de kudde van Jesus Christus terugtevoeren.

16. De Kerk draagt alleen het *overtuigende waarmerk*, en bezit alleen *rechtmatige zending* en daarom ook ontegensprekelijk *leergezag*, waardoor zij zonder vermetelheid in den naam Gods leert en in geloofszaken beslist. Hieruit volgt, dat de onderwerping aan haar gezag *redelijk*

is, en dat zij, die vrijwillig hun verstand aan het door haar gepredikte woord onderwerpen, redelijk gelooven en handelen. De katholieke kan dus met zekerheid zeggen: „*ik weet, wien ik geloof*”. Geloovig buig ik mij in 't stof, niet voor een geschapen geest, maar voor God, die mij Zijn Woord door Zijn' gezanten, door de H. Kerk laat verkondigen.

17. Deze *zending en bevestiging* strekt de Kerk uit over al hare bedienaars, de priesters, die in de katholieke eenheid volharden. Ambts-halve spreekt ieder priester in Christus' naam, en 't kost hem weinig moeite, des gevorderd, zijn' zending te bewijzen. Bezit hij ook al geen bijzondere deugden of buitengewone wonderkracht, rechtmatig is en blijft zijn' zending, hem door den Bisschop opgedragen, met wien hij in de eenheid des geloofs en in kerkefijke gehoorzaamheid verbonden is. Deze zending door den Bisschop, is de eerste schakel in den keten zijner kerkelijke zending, die onafgebroken voortloopt van den Bisschop naar Rome tot den stadhouder van Christus, en van den tegenwoordigen Paus door de eeuwen heen tot den H. Petrus, die uit Christus' hand de sleutels des hemels ontving. Ja, in Christus' handen rust de geheele keten der kerkelijke zending en overlevering en van Hem, den hoeksteen uit, verspreidt zij

zich langs duizenden vertakkingen onafgebroken voort, over landen, volkeren en tijden. De goddelijke voorzienigheid waakt over deze apostolische opvolging der gezanten van Christus, en laat niet toe, dat Christus' stem op aarde verstomme. — Nooit zal daarom Zijn orgaan, het leerambt vernietigd worden, dat Hij zelf schiep, om Zijn Woord den volkeren te verkondigen. De Kerk zal blijven, waar sekten, staten en volkeren in 't niet terugzinken, en de wereld met puinhoopen overdekt wordt; zij zal blijven, totdat haar Stichter, haar hoofd, als rechter zal wederkomen op den jongsten dag; want „zie! Ik ben met u, tot aan de voleinding der wereld” (Math. 28: 20).

Utrecht, P. W. van de Weijer, Stoomdrukkerij.